

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TOPLUMSAL ŞİDDETİN ÖNLENMESİNDE
BELEDİYELERE DÜŞEN SORUMLULUKLAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Atakan ÖZDİLEK

Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı
Mahalli İdareler ve Yerinden Yönetim Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Ercan EYÜBOĞLU

MAYIS, 2016

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ



TOPLUMSAL ŞİDDETİN ÖNLENMESİNDE
BELEDİYELERE DÜŞEN SORUMLULUKLAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Atakan ÖZDİLEK
(Y1312.180002)

Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı
Mahalli İdareler ve Yerinden Yönetim Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Ercan EYÜBOĞLU

MAYIS, 2016



T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek Lisans Tez Onay Belgesi

Enstitümüz Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı Mahalli İdareler ve Yerinden Yönetim Tezli Yüksek Lisans Programı **Y1312.180002** numaralı öğrencisi **Atakan ÖZDİLEK**'in "**TOPLUMSAL ŞİDDETİN ÖNLENMESİNDE BELEDİYELERE DÜŞEN SORUMLULUKLAR**" adlı tez çalışması Enstitümüz Yönetim Kurulunun 12.01.2016 tarih ve 2016/01 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından *Ok. Bar. İkt.* ile Tezli Yüksek Lisans tezi olarak *Kabul* edilmiştir.

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

İmzası

Tez Savunma Tarihi :31/05/2016

1)Tez Danışmanı: Prof. Dr. Ercan EYUBOĞLU

2) Jüri Üyesi : Prof. Dr. Uğur TEKİN

3) Jüri Üyesi : Doç. Dr. Ateş USLU

[Handwritten signatures of Prof. Dr. Ercan EYUBOĞLU, Prof. Dr. Uğur TEKİN, and Doç. Dr. Ateş USLU]

Not: Öğrencinin Tez savunmasında **Başarılı** olması halinde bu form **imzalanacaktır**. Aksi halde geçersizdir.

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Toplumsal Şiddetin Önlenmesinde Belediyelere Düşen Sorumluluklar” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Bibliyografya’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim. (31/05/2016)

Atakan ÖZDİLEK



ÖNSÖZ

Hazırlamış olduğum tez çalışmamın başlangıç sürecinden bitimine kadar beni yönlendiren, bilgi birikimlerini paylaşan, yardımlarını esirgemeyen, gösterdikleri sabır ve verdikleri her türlü destek için değerli hocalarım, Sayın Prof. Dr. Ercan EYÜBOĞLU ve Yrd. Doç. Dr. Gökhan DUMAN'a teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Mayıs 2016

Atakan ÖZDİLEK

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖNSÖZ	iv
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR	vii
ÖZET	viii
ABSTRACT	ix
1. GİRİŞ	1
2. ŞİDDETE İLİŞKİN KURAMSAL ÇERÇEVE	2
2.1. Farklı Yönleriyle Şiddet: Psikolojik, Sosyolojik ve Kültürel	4
2.2. Toplumsal Şiddetin Tanımlanması	6
2.3. Şiddet Türleri ve Nedenleri	8
2.3.1. Kendine karşı şiddet.....	8
2.3.2. Aile - içi şiddet.....	9
2.3.3. Kan davası.....	10
2.3.4. Namus cinayetleri	10
2.3.5. Ekonomik şiddet	10
2.3.6. Psikolojik şiddet.....	11
2.4. Kentsel Şiddetin Toplumsal Dinamikleri.....	14
2.4.1. Hızlı kentleşme.....	14
2.4.2. Şiddet ve yoksulluk	15
2.4.3. Ekonomik sorunlar, işsizlik ve şiddet.....	17
2.4.4. Cinsel şiddet	18
2.4.4.1. Cinsel taciz.....	19
2.4.4.2. Cinsel istismar.....	19
2.4.4.3. Tecavüz.....	20
2.4.5. İletişim Sorunu	20
2.4.6. Prestij ve statüye ilişkin algılamalar.....	20
2.4.7. Kitle iletişim araçlarının etkisi	21
3. BELEDİYENİN SORUMLULUKLARI VE TOPLUMSAL DÜZENİN KORUNMASINA YÖNELİK YAPABİLECEKLERİ	24
3.1. Belediyelerin Karşılaştığı Sorunlar	26
3.2. Kentsel Sorunlar ve Halk Katılımı	27
3.3. Belediyelerde Etkinlik, Ölçümü, Amaçları ve Sağladığı Faydalar	28

3.3.1. Stratejik planlama	31
3.3.2. Belediyelerin güncel sorunlarının çözümünde belediye eğitiminin gerekliliği	31
3.4. Büyükşehir Yönetiminde Model Arayışları	35
3.5. Belediye, Demokrasi ve Toplum İlişkisi	37
3.5.1. Belediyelerin toplumla eklemlenmesi	39
3.5.2. Kuramsal ve edimsel düzlemde sosyal belediyecilik anlayışı	41
3.5.3. Sosyal sorumluluk kavramı ve belediyelerde sosyal sorumluluk	43
3.5.3.1. Belediyeler ve özel sektör işbirliği	48
3.5.3.2. Belediyeler ve üniversiteler işbirliği	49
3.5.3.3. Belediyeler ve gönüllü kuruluşlar işbirliği	49
3.5.3.4. Belediyeler ve uluslararası kuruluşlar işbirliği	51
3.5.3.5. Sivil toplum kuruluşlarının mevcut durumu	51
3.5.3.6. Bölgesel kalkınma ajansları	52
3.6. Kent ve Şiddet	53
3.7. Kent Güvenliği ve Belediyeler	54
4. SONUÇ	57
KAYNAKÇA	61
EKLER	66
EK 1.	66
6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliğinin Çalışmayla İlgili Hükümleri	66
EK 2.	69
5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu Madde 102'nin Çalışmayla İlgili Hükümleri	69
EK 3.	70
5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanununa İlişkin Uygulama Yönetmeliğinin Çalışmayla İlgili Hükümleri	70
EK 4.	72
Belediye Zabıtasının Görevleri	72
ÖZGEÇMİŞ	79

KISALTMALAR

COE	: Council of Europe
MEVKA	: Mevlana Kalkınma Ajansı
TCK	: Türk Ceza Kanunu
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TTB	: Türk Tabipleri Birliği
STK	: Sivil Toplum Kuruluşları
VZA	: Veri Zarflama Analizi



TOPLUMSAL ŞİDDETİN ÖNLENMESİNDE BELEDİYELERE DÜŞEN SORUMLULUKLAR

ÖZET

Hazırladığımız bu çalışma, ülkemizde giderek artan toplumsal Şiddet olaylarını kuramsal açıdan irdelemeyi hedeflemektedir. Sosyolojik açıdan Şiddet olgusu çok sayıda değişken tarafından çözümlenmektedir. Bu çerçevede, bireylerin kültürel yapısı, sosyalleşme biçimi ve aile yapısı gibi faktörlerin bireylerin Şiddete eğilimli olmalarında veya Şiddet davranışlarını sergilemelerindeki etkisi ve rolü açıklanmaya çalışılmıştır. Şiddetin yayıldığı alanları ve yerel yönetimlerin Şiddeti önlemek adına üzerine düşen sorumlulukları araştırmak ve sonuç olarak Şiddet davranışlarının kültürel, yapısal ve etkileşimsel faktörlerden oluşan genel bir kuramsal perspektif tarafından daha iyi çözümlenebileceği gibi engellenebileceği de ileri sürülmüştür.

Belediye ve toplumsal Şiddet doğrudan bağlantılı değildir ve yerel yönetimlerin yaptırım gücü sınırlıdır. Fakat araştırmamızın kapsamında yerel yönetim anlayışına farkındalık getirmek ve toplum düzenine katkı sağlamak amaçlandığı için yerel yönetimler ve toplumsal Şiddet ilişkisi kurularak çözümlenme yolları aranmıştır. Araştırma konumuza siyasal Şiddet ve terör dahil edilmemiştir.

Anahtar kelimeler: Toplumsal Şiddet, belediye, kent.

RESPONSIBILITIES OF MUNICIPALS FOR PREVENTING SOCIAL VIOLENCE

ABSTRACT

In this thesis, we aim to examine social violent events in institutional perspective. Sociologically, case of violence has too many variables. In this picture we are trying to explain roles of cultural structure of individuals, type of socialization and family structure factors in tendency to violence and violence acts. We study, areas of the violence and the responsibilities of the local authorities for prevent violences. As a result we claim that violent behaviours could be resolved an deven stopped by general theoretical perspective that consist of cultural, structural and interactive factors.

Municipality and social violence are not linked directly and sanctions of municipalities are limited. But because of we aim to aware local authority approach and contribute social order we interralete with local authorities and social violence. We did not add political violence and terrorism in our research.

Keywords: Social violence, municipality, city.

1. GİRİŞ

Şiddet kavramı genel olarak kişilerin başkaları üzerinde baskı ya da üstünlük kurmak amacıyla başvurdukları fiziksel güç kullanımları bütünü olarak değerlendirilebilir. Ancak şiddet kavramı ile ilgili toplumdaki genel algının aksine şiddet sadece fiziksel bir olgu olarak varlığını sürdürmemektedir. Fiziksel şiddetin yanı sıra psikolojik şiddet, sosyolojik ve kültürel şiddet gibi farklı kavramlar da şiddetle ilişkilendirilmektedir. İnsanların şiddete eğilimli olmaları ya da şiddet göstermeleri bazı etkenlerle ilişkilendirilebilir. Eğitim düzeyinin düşük olması, maddi zorluklar, ailede şiddete tanık olunması, şiddete meyilli arkadaşlar gruplarına üye olmak ve psikolojik rahatsızlıklar gibi çok sayıda etmen bireylerin şiddete karşı tutumları üzerinde etkilidir.

Siyasal şiddet elbette ki toplumsal şiddetin içerisinde yer almaktadır. Fakat bu çalışmada siyasal şiddetin ayrıntılarına inilmemiş siyasal şiddet ve terör kapsam dışı tutulmuştur. Burada daha çok bireylerin birbirlerine ve kendilerine uyguladıkları siyaset dışı şiddet ele alınmıştır. Şiddetin siyasal nedenleri ya da siyasal bir harekete dönüşmesi ayrıca bir araştırma konusu olmakla beraber, çalışmamızdaki şiddete neden olan faktörlerle kesiştiği noktalar da olacaktır. Toplumsal şiddetin nedenleri olarak da genel anlamda şiddete yol açan nedenlerle benzer nitelikte nedenlerden söz etmek mümkündür. Bu çalışmayla birlikte belediyelerin sorumluluk alanları olan kentlerde karşılaşılan şiddet durumlarının önüne geçilmesi planlanmıştır. Çalışmamız için gerekli verilerin toplanmasında belgesel kaynak derlemesi yöntemi kullanılmış olup araştırma konusuyla ilgili mevcut çalışmalar, kitap, makale, gazete yazısı, yasal belge ve internet kanalıyla sağlanan güncel belgelerle desteklenmiş ve kişisel düşüncelere yer verilmiştir. Toplumsal şiddetin azaltılmasında yönetimlerin rolü ya da yönetimlere düşen rol denildiğinde ilk olarak akla yerel yönetimler gelmektedir. Bunun en önemli nedeni yerel yönetimlerin halka en yakın konumdaki yöneticilerden oluşmasıdır. Yerel yönetimlerde eşitlik ve hak ve özgürlüklerin korunmasına yönelik gösterilen demokratik tutum yerel yönetimlerin toplumsal şiddet karşısında sergilediği en önemli duruştur.

2. ŞİDDETE İLİŞKİN KURAMSAL ÇERÇEVE

Şiddet olgusu kavramını tanım boyutunda incelemek gerekirse; Kocacık'ın kaleme aldığı yazıda şiddet hakkında şu sözlere yer verilmiştir: “Fransızca’da şiddet (violence) bir kişiye güç veya baskı uygulayarak; istediği bir şey yapmak ya da yaptırmak şeklinde tanımlanıyor” (Kocacık, 2001, s. 2). Bu tanımda şiddeti oluşturan etmenler, kişi ya da kişileri herhangi bir konuda zorlamak, onlar üzerinde baskı kurmak, ruhsal olarak çöküntüye sebep olmak, işkence veya saldırı nedeniyle vurmak ya da yaralamak suretiyle zarar vermeye yönelik unsurlar olarak bir araya getiriliyor. Şiddet, başka bir işinin hayatını sonlandırma, kalıcı hasar veya zarar vermek üzere kişi üzerinde orantısız ve haksız olarak güç kullanımı olarak da ifade edebiliriz. Bu davranışlara ek olarak, bir başkası için tehdit haline gelmeyi, insanlara fiziksel, ruhsal ya da sahip oldukları eşyalara verilen kayıp veya zararlar olarak genişletilebilir. Bir başka tanımda ise Ünsal; “Şiddet kavramı sertlik, sert ve katı davranış, kaba kuvvet kullanma olarak tanımlanır. Şiddet olayları ise; insanları sindirmek, korkutmak için yaratılan olay ya da girişimler” cümleleriyle ifade etmektedir (Ünsal, 1996, s. 29). Yine kavram olarak irdelendiğinde şiddet; “cinayet, işkence, darbe, vuruş ve etkili eylem, savaş, terör, baskı, sindirme, tehdit, şantaj vb. tüm davranışları kapsayabilir. Bedensel saldırı olarak şiddet kolaylıkla ayırt edilebilir. Kuralların çiğnendiği davranış olarak değerlendirildiğinde ise hemen her şey şiddet olarak algılanabilir. Şiddet kavramının kökeninde güç yatar. Fizik ya da psikolojik ölçütlere göre de güç, yaratıcılığın, gelişmenin, iyiliğin aracı olabileceği gibi, başlı başına, kötülüğün de aracı olabilir” şeklinde tanımlanmıştır (Güleç ve diğerleri, 2012 s. 114).

Şiddetin birçok tanımı bulunuyor. İnsan unsurunun bulunduğu her yerde, farklı türlerde karşımıza çıkmakta ve sürekli gelişmekte olan bir olgudur. Fakat genel olarak bir tanımı yapılacak olursa Özerkmen'in de dediği gibi; “Başkasını öldürme, sakat bırakma ya da yaralama yoluyla zarar verilmesini içerdiği için gücü aşıyor. Bu tür eylemlerin başkasına karşı tehdit oluşturması ve kısacası insana fiziksel ve ruhsal

zarar veren her edimi şiddet olarak değerlendirebiliriz. Bu çerçeveye yerine göre, başkasının mallarına verilen zarar da dahil edilebilir” (Özerkmen, 2012, s. 5).

Dar anlam olarak bakıldığında ise şiddet, tartışılmaz ve ölçülebilir nitelikleriyle, fiziksel şiddet tektir. Bireylerin bedeni olarak bütünlüğünü bozucu dışarıdan diretilen sert ve acı verici bir edim olarak karşımıza çıkmaktadır. Hukuki olarak “şahıslara karşı suçlar” diye nitelendirilebiliriz. Türk Ceza Kanununda bu suçların kapsamına ayrıntılı olarak yer verilmiştir. Türk Ceza Kanununda adam öldürmek suçları ve şahıslara karşı zarar veren eylemler, tanımını ortaya koyan fiziksel şiddet, eşyaya verilen zararı şiddet tanımı içerisinde tutmamakla beraber kurbanın hayatı, sağlık, bedensel bütünlük veya bireysel özgürlüğüne karşı bir tehdit öldürmek, yaralamak, tecavüz, adam kaçırmak veya rehin almak söz konusu olduğundan dolayı cebir ve şiddet kullanılması ve şahsen ya da mal varlığı tehlike tehdidi ve kurbanı sükut etmeye zorlama da bulunuyor.

Şiddete, bireylerin kasten yaralanmasına sebep olacak davranışlar ile öfkelenmek, duygusal olarak baskı kurulması veya sindirilmesine neden olacak tüm fiziki veya herhangi bir şekilde hareket ve davranışlar bütünü denilebilir. Dünya Sağlık Örgütü de şiddeti şu şekilde açıklamaktadırlar: “Sahip olunan fiziksel güç ya da kudretin, tehdit yoluyla ya da doğrudan kendine, bir başka insana, bir gruba ya da topluma karşı yaralanma, fizyolojik hasar, gelişme bozukluğu ya da gerilikle sonuçlanacak ya da sonuçlanma olasılığı yüksek bir biçimde uygulanması” (Akın, 2013, s. 27). Şiddetin bütün tanımlarında orantısız ve haksız yani kendini korumaya yönelik eylemler haricinde, zarar vermeye yönelik bir güç kullanımı ve baskıya değinildiğini görmekteyiz. Yine Ünsal’ın yaptığı bir başka şiddet tanımında ise; “Şiddet kavramının siyasal, sosyal ve ekonomik sistemlerin veya sömürge yönetimlerinin varlığını karşılayan ve mevcut sistemin ancak karşı şiddetle ortadan kalkacağını ve yeni bir düzene geçileceğini savunan Marksist, sendikalist vb. görüşlerle de ortaya konulmaktadır. Ayrıca şiddeti yücelten, ona olumlu bakan faşizm gibi görüşler de vardır” olarak karşımıza çıkıyor. (Ünsal, 1996 s. 29-30). Erten ve Ardalı’ya göre ise; “Şiddet ile ilgili davranışlar, kanuna uymamak, kişiye zarar vermek, hakaret etmek, onuru kırmak, huzura son vermek, birinin haklarını çiğnemek, hırpalamak, incitmek, zor kullanmak şeklinde kendini gösterirler” şeklinde tanımlanmıştır (Erten ve Ardalı, 1996, s. 143).

Şiddetin karmaşık yapısı onu belirli bir tanımla sınırlandıramamaktadır. Farklı nedenlerden oluştuğunu ve sürekli olarak farklı alanlara yayılarak, günlük yaşantımıza tamamen dahil olduğunu söyleyebiliriz. Şiddetin oluşmasında, kişinin içerisinde bulunduğu yoksulluk ve kötü aile koşullarının etkisi küçümsenemez. Bununla birlikte eğitimsizlik, şiddete eğilimli çevrelerin içerisinde bulunmak, kitle iletişim araçlarından etkilenilmesi ve popüler kültürün yozlaştırması, çocukluk döneminde şiddete maruz kalınması veya tanık olunması, kişilik bozuklukları ve biyolojik bozukluklar gibi nedenler, şiddetin oluşma evresi için yeterlidir. Bu olumsuz koşulların biri veya birkaçının bir araya gelmesi bireylerin gelişimini ve hayata bakışını etkiler, sağlıklı bir toplum için risk oluşturur ve şiddet bir hastalık gibi yayılabilir.

Şiddeti her yönüyle irdeleyen çalışmalar ve oluşturulan savlar şiddeti tek başlarına açıklamaya yetmemektedir. Bu durumdan çıkamamakta ve birçok olumsuz eleştirilerle karşı karşıya kalmaktadır. Bu açıdan bakıldığında şiddet tanımlarını inceleyip şiddet hakkında tek bir yaklaşımın doğru olmadığını anlamak gerekmektedir. Şiddet tanımlarının çoğunun da birbirinden farklı tanımlar içerdiği kaçınılmaz bir gerçektir. Bu nedenle şiddeti incelerken daha karmaşık bir yapıda düşünmeli ve bu karmaşık yapıyla hareket edilmelidir.

2.1. Farklı Yönleriyle Şiddet: Psikolojik, Sosyolojik ve Kültürel

Şiddet içeren yöntemler ve davranışlar, çağlar boyunca var olmuş ve olacak sosyal kavramdır (Yetim ve Şahin, 1998, s. 48). Erten ve Ardalı'nın beraber yaptıkları araştırmalarda, Kenberg'in bazı araştırmalarından bahsetmişlerdir. Başka bir araştırmacı olan Kohut, saldırgan davranışların insanın genetik yapısından kaynaklı bir durum olmadığına vurgu yapmış ve kendiliğın yaralanmasıyla ortaya çıkabilen bir durum olarak açıklamıştır. Son olarak da Fromm ise, şiddetin, bireyin dış ortamdan kendini koruma içgüdüğü ile olan şiddet ve yok edici ve düşmanca olmak üzere iki sınıfta incelemiştir (Erten ve Ardalı, 1996, s. 143-164).

Kızmaz'ın bazı araştırmalarında Wolfgang ve Ferracuti kuramları, Sutherland kuramı yer almaktadır. Şiddetin kültürel anlamda temellerini oluşturan olgularını pratikte açıklayabilen kapsamlı kuramlardan biridir. Problemlerin şiddet içeren bir şekilde çözümünü benimseyen durumların ön planda olduğu bir durumda şiddet alt-

kültürü kavramının ortaya çıktığını ve şiddet içerikli durumların yapısında ki kültürel yapıyı göstermektedir. Bu kültür yine başka bir bakış açısıyla bireyler arası problemlerin çözülmesinde kişileri şiddet içerikli davranışlara yöneltmektedir. Şiddet davranışı, bireylerin kendilerini eşleştirdiği bir grup veya arkadaş ortamında, öğrenildiğini varsaymaktadır (Kızmaz, 2006, s. 255). Şiddetin öğrenilen bir davranış süreci olduğunu destekleyen başka çalışmalar olduğu gibi çocukluk evresinde ailesi ya da çevresinden şiddete maruz kalmış bir çocuğun, şiddet eğilimleri göstermesi bu kuramın somut kanıtlarından biri olmaktadır. Ayrıca suçun ve suç örgütü oluşumunun temelini, öğrenilen şiddet kültürünün çevresel faktörlerle birleşerek yayılmasını açıklamaktadır. Bu kültürü daha oluşmadan engellemeye yönelik çalışmalar yapmak da bu kuram kadar önemlidir.

Kişiselliğin yanında birey, bununla beraber takım çalışmasının bir üyesidir ve birey olarak kimlikleri ve toplum olarak kimlikleri olarak iki ana boyutta incelenmektedir. Bu sebeple şiddetin toplumun psikolojisi üzerindeki etkilerini incelenmektedir. Toplum içerisindeki kimlik, toplumu oluşturan kişilerin sosyalleşme aşamasında edinilen kültürel birikimden, tarihsel ve siyasal kimliklerin sentezinden oluşur. Etnik ve ulusal kimlik gibi ortak paydalardan oluşan bu kimlik, toplumsal kimlik olarak da tanımlanır. Bu durum belirli gruplar içerisinde kişiler arası bazı bağlar oluşturarak birlik ve beraberliği yüksek düzeylerde tutarak beraberliğin üzerinde vurgu yapmayı sağlarlar (Göka, 2007, s. 1).

Bireylerin genç yaşlarında ve çocukluklarında aile içi şiddet vakalarında şiddet görmüş olan bireylerde ve erken yaşta ebeveyn kaybı yaşayan bireylerde şiddet olgusunun ön plana çıktığı görülmektedir. Temel ihtiyaçların giderilmemesi, yalnız kalma, aile içerisinde bazı problemlerin oluşması, alkol içerikli gıdaların yenilmesi ve içilmesi, bozulan sosyal düzen, yoksulluk ve çaresizlik hissi ile bağlantılı olabilir. Mali yönden bağımsızlık haricinde yoksulluk da aile içerisinde şiddet içeriğinin oluşmasında büyük etkenlerden biridir. Grup içerisine bakıldığında ise bireylerin grup olarak düşünme yetisi yerine kendi kendilerini düşünmeye başlamaları saldırganlığı artıran etkenlerden biridir. Uyuşturucu madde kullanımı ya da bağımlılığının çevre gruplarının etkisiyle durdurulamaz bir hal alabilir, kullanım oranını daha çok arttırabileceği gibi şiddet davranışlarının kazanılmasında bir etken olabilir.

Şiddet alt kültürü kavramını formüsel boyuta indirgeyen teorisyenler, şiddetle alakalı değerleri ve davranışları kodlaştırarak, bu durumun daha fazla bir şekilde çete ve akran birleşimleri ile grupsal olarak faaliyetlerin olduğunu ortaya koymuştur. Bu durum teorisyenler açısından incelendiğinde, alt-kültür ve çete gruplarında şiddet eğilimleri çok üst düzeyde olmaktadır ve bu yüzdendir ki kişiler bu yolla çok daha basit ve hızlı bir şekilde şiddet kullanımına teşvik edilir. Fakat toplumlarda ve günümüz Türkiye'sinde sadece belirli çete grupları ve izole edilmiş gruplar ile sınıflandırmamak gerekir. Şiddet içerikli davranışlar, alt-kültür grupları çevresinde yoğunlaşmış bulunmasa da, toplum içerisindeki tüm tabakalarda görünür düzeylere erişim sağlamıştır (Kızmaz, 2006, s. 256). Bu durum daha çok aile içerisinde gerçekleşen, erkeklerin çoğunlukla eşlerine veya çocuklarına yöneltilmiş olan fiziki şiddet davranışları ve bu davranışların sonuçlarını incelemekle mümkün olabilir. Çünkü, şiddet durumları daha çok ataerkil ve erkeksi düşünce üzerine yazılmış olunan tanımlardan ve kültürel düşüncelerden dolayı ortaya çıkmaktadır. Şiddet olaylarının temelinde bu ataerkil yapı, şimdilerde gelişmiş olan bölgelerde kısmen de olsa azalmış olmasına karşılık, varlığı halen devam etmektedir. Bu sebepten dolayı şiddet pratikleri, şiddet alt-kültür ve grup/çete bağlamında bakmak yerine toplum içerisinde çoğu yerde olduğunu hissedip kabullenmekte gerekmektedir.

Esasında sosyal boyutu olan şiddet, içerik bakımından çok boyutu bulunmakla beraber, ruhsal içerikli ve karmaşık bir yapı gösteren sorunlar birleşimidir. Şiddeti sosyal bakımdan incelerken, toplumdaki değer yargılarımız, geleneklerimiz ve göreneklerimiz göz önünde bulundurularak incelemek daha uygun olabilir (Alkan, 2002, s. 44). Bundan dolayı, toplum içerisinde oluşan örf adet gelenek göreneklerdeki hızlı bozulmalar toplumsal olarak yapıyı etkilemekte ve anlaşmazlıklara yol açmaktadır. Toplumsal kültür üzerindeki bozulmalar bir domino etkisi yaratarak şiddeti yaygınlaştırmakta ve toplumsal kültürün bünyesinde yer almasını sağlamaktadır.

2.2. Toplumsal Şiddetin Tanımlanması

Toplumsal şiddet, iki ayrı kategoride incelenecek bir konudur. İlki ilkel toplumlarda oluşan şiddet, ikincisi ise devletli toplumlarda oluşan şiddettir. İlkel toplumlardaki şiddet, tümüyle yaşanan grup içerisindeki her bireyin kontrolünde oluşan bir şiddet türüdür. Bu tür gruplaşmalar içerisinde polis ve askeri kurumlar yoktur. Ancak grup

içi şiddete asla izin verilmemektedir. İlkel toplumlar yaşamlarını devam ettirmek için belli bir iç ve belli bir dış alan kurgusu oluşturmak durumundadırlar. Şiddet ise bu durumun bir sonucu olarak şekillenmiştir. Bu grupsal yaklaşımın ötesinde farklı olarak devletli toplumlarda ise olay biraz daha farklı gelişmektedir. İlkel toplumun zıttı olarak araç-amaç ilişkisi korunmuştur ve rasyonel bir durum söz konusu olmuştur (Güleç ve diğerleri, 2012, s. 115). Bu yazıdan çıkarılacak bir sonuç ise; devletli toplumlarda edinilen deneyim ve birikimlerin sonucu olarak şiddet, devletin kontrolündedir.

Türkdoğan'ın araştırması sosyal şiddet ve anti-sosyal davranışlarının bulunduğu bir tablo ortaya çıkarmıştır. Bu durumla beraber, ferdi gelir eşitsizliği, siyasi şiddet, bolluk, sosyal hareketlilik, sosyo-kültürel heterojenlik, sosyal değişme oranı, nüfus büyüklüğü olarak yedi unsur belirlemiştir (Türkdoğan, 2007, s. 27-34). Bu yedi unsur içinde sosyal şiddet olgusu için standartlaştırma çalışmaları yapılmıştır. Bu duruma göre toplumlarda sosyal şiddetin belirtileri bazı aşamalarda ortaya çıkmaktadır ve ayrıntılarıyla birlikte incelendiğinde durum daha net görülmektedir. Bu unsurlar incelendiğinde, ferdi gelirlerin dağılımında eşitsizlik ve gelir eşitsizliğindeki sapma ile siyasi şiddetin doğru orantılı olduğu söylenebilir. Kısacası siyasi sistemde sunulan yeni fırsat ve gelişmeler, siyasal hareketliliğe ve sosyal katılımı yükseltir. Siyasallaşan, iktisadi menfaatler ve olumsuz ilişkiler; gerginlik, çatışma ve şiddetle sonuçlanan gruplar arası davranışlar, etnikler, diller, kastlar, cemaatler, kültür ve sınıflar arası gerginliklerin geleceğini şekillendirebilir.

Toplumsal şiddet, her an karşımıza çıkabilecek türden bir olgudur. Bu durum insanların yaşam kaliteleri arasındaki fark boyutunun giderek arttığı durumlarda daha çok görülmektedir. Türkiye açısından bakıldığında ise genel af sonrası kapkaç ve gasp şiddetleri bu durum için verilebilecek örneklerdendir (Özerkmen, 2012, s. 8-9). Türkiye'de ölüm cezasının kaldırılmasından sonra işlenen cinayet ya da ölüm cezasını gerektirecek suçlardaki artış oranı ise araştırma konusu olacak kadar önemlidir. Yani şiddeti uygulayacak kişinin bulunulan siyasi karmaşadan faydalanarak yağma, adam öldürme, tecavüz vb. durumları beraberinde getirmesi, yaptırımların az olması sebebiyle "kısa süre içerisinde cezaevinden çıkabilirim" düşüncesi veya ölüm cezasının kaldırılması sonucunda cezaevinde yaşamını sürdürmeyi göze alarak başkasının hayatına son vermeyi planlaması sosyal şiddet ile devlet arasındaki ilişkiyi açıklamaktadır.

Şiddeti tanımlarken en önemli sorunlardan biri de “neyin şiddet olup olmadığı” sorusudur. Çoğu kavramın açıklamalarında olduğu gibi burada da insandan insana fark eden açıklamaların olması şiddetin tek bir açıklaması olmasının zor olması anlamına gelir. Şiddet, sadece fiziki zorlama ve güç göstergesi olmayıp aynı zamanda baskı yoluyla da ortaya çıkan bir kavramdır.

2.3. Şiddet Türleri ve Nedenleri

Ergil’in yaptığı açıklamalara bakılacak olursa; kendi içerisinde büyük değişimler gösteren ülkelerde ortaya çıkan, ancak yapıcı ve yaratıcı hedeflere doğrultulmamış sosyal bir enerji, bazı şiddet türleri olarak düşünülebilir (Ergil, 2001, s. 41). Burada ülkemizi ilgilendiren kısmı, doğacak nesillere iyi bir gelecek inşa etmeden önce sürekli olarak artan nüfusu örnek gösterebiliriz. Bunun sonuçları ağır ve önüne geçilemez olabilir. Önce eğitimle ilgili problemler yaşadıktan sonra diplomalı birer işsize dönüşebilecek genç nüfus, popüler kültürün de vermiş olduğu baskıya uyum sağlamaya çalışırken, konut problemleri yani yerleşim yeri kalmamış büyükşehirlerde yaşam mücadelesine girişebilir. Eğitim sisteminin acımasız bir yarış olduğu ülkemizde artık kazancı yüksek iş yarışı başlamış olacak ve toplumda oluşan tatminsizlik olumsuz gelişmelerin daha fazlasını beraberinde getirebilir. Bunların özünde bireyleri planlı ve doğru yönlendirmek vardır. Gelişmekte olan bir ülkenin sahip olduğu genç nüfusu iyi derecede kullanamaması aleyhine sonuçlanabilir.

Türkiye’de görülen başlıca şiddet türleri:

2.3.1. Kendine karşı şiddet

Kendine karşı şiddet bireyin kendi üzerinde bilerek ya da bilmeyerek yaptığı bazı davranışlar sonucu oluşan bir durumdur. Bu durum için intihar, alkol ve uyuşturucu bağımlılığı güzel örnekler olacaktır. Kendine karşı şiddet içerisinde intiharı da görebiliriz. İntihar hakkında genel bir bilgi edinmek gerekirse: intiharı düşünen birey öncelikle "olumsuz" bilişler üzerinde odaklanır. Olumsuzluklar kişi üzerinde bazı düşüncelere yol açar. Bunlar umutsuzluk ve yalnızlık olarak karşımıza çıkmaktadır. Umutsuzluk kavramı ise, yine aynı şekilde bilişsel bir kuram etrafında yoğunlaşmakta ve bireylerin kendi geleceği hakkında umutsuzluklarının son haddeye gelmesiyle intiharı bir çıkış yolu olarak görmelerine neden olabilmektedir. Bu konu hakkında araştırmalara başlık olan diğer kavram olan yalnızlıktır.

Bireyler, diğer bireyler ile farkında olmadan bir rekabete girebilirler ve bunu başaramadıklarında kendilerini motive edebilecek ya da olumsuz düşüncelerden kurtarabilecek bir uğraşları bulunmuyor ise depresyon süreci daha zor geçecektir. Henüz ruhsal sıkıntı aşamasında bu sorunu çözmeye yönelik girişimler, kişinin kendisi, ailesi ya da sosyal çevresi tarafından giderilmeye çalışılabilir.

2.3.2. Aile - içi şiddet

Aile içi şiddet konusunda, büyük bir çoğunluğunu kadına karşı uygulanan şiddet olaylarının oluşturduğu söylenebilir. Aile içerisindeki çocuk şiddetine bakıldığında kız çocukları aleyhtarlığı yapılmış şiddetler sıralanırsa: Kız bebeklerin öldürülmesi, kız çocuklarının cinsel istismarı, dövülmesi, namus cinayetleri, tecavüz, diğer cinsel organlara zarar verici uygulamalar şeklinde görülmektedir (Güleç ve diğerleri, 2012, s. 123). Erkeklerin birbirlerine karşı uyguladıkları şiddetten pek bahsedilmez fakat en az kadına yönelik şiddet kadar erkeklerin birbirlerine uyguladıkları şiddet de önemli bir yüzdeyi oluşturmaktadır. Elbette bunun sorumluluğunu tek bir tarafa yüklememek gerekir. Şiddet makineleri haline gelmiş erkek çocuklarını yetiştiren aileler olduğu bir gerçektir.

Dayak, çoğu zaman erkeklerin kadınlara karşı uyguladıkları baskı aracı olarak karşımıza çıkmaktadır. Kültürel anlamda ortaya çıkmış olan ve en popüler olan anlamından başka, aile içi şiddet, öğrenilmiş ve diğer ortamlarda pratiğe dökülmüş olunan bir davranış biçimidir. Yine bir başka aile içerisinde şiddet şekli olan çocuk şiddeti ise şu şekilde açıklanmaktadır. Çocuk şiddetinde öne çıkan durum ise cinsel istismar olarak görülebilir. Çocukların ergenlik dönemi öncesi ve kanunlarla erişkin sayılmadan önceki yaşlarında, başka bir birey tarafından cinsel olarak zorlanmalarına şiddet gözüyle bakılabilir. Çocukların cinsel tacizi kapsamında bulunan tüm davranışlara maruz kalması, zorlama olsun veya olmasın cinsel şiddet olarak nitelendirebiliriz. Tabi ki çocuklara karşı işlenen cinsel şiddet aile dışından kaynaklanıyor olabilir.

Cinsel olarak saldırılar ve yasak ilişkilerin toplum tarafından benimsenmiş bir durum olmaması ve bu durumun tartışma konusu olarak bazı çevrelerce tartışılmaması, bu gibi durumların ifade edilememesine neden olabilmektedir. Ancak son yıllarda bu zorluklar yavaş da olsa aşılmaya başlanmıştır. Çocukluğunda zor bir hayat geçirmiş, cinsel istismara uğramış bir birey ileriki yaşantıları boyunca ağır ve süreğen etkilerini

görebilmektedir (Güleç ve diğerleri, 2012, s. 125). Aile içi şiddete baktığımızda çocuklardaki cinsel şiddet haricinde diğer bireylere de cinsel şiddet olarak da ele alınacak bir alt başlık söz konusu olmaktadır.

Bu noktada "cinsel şiddet, cinselliğin bir tehdit, sindirme ve kontrol etme aracı olarak kullanılmasıdır" (Akın, 2013, s. 28). Kadınların zorla evlendirilmelerini de cinsel şiddet olarak görmek çok yanlış bir durum olmayabilir. Evli kadınlar yaşamları içerisinde, eşleri tarafından zorla cinsel ilişkiye girilmesi durumuyla çok fazla karşılaşabilecekleri için aile içi tecavüz terimini de kabullenmeyebilirler. Ülkemizde maalesef kadının eşi tarafından cinsel ilişkiye zorlanması şiddet kapsamında değerlendirilmiyor. Çünkü toplumsal yapıda kadın, eşinin sahip olduğu bir eşya ya da erkeğin istediği her şeyi yapabileceği bir hak sahibi olarak görülüyor.

2.3.3. Kan davası

Bu şiddet türünün cemaatleşmelerde ortaya çıkıyor olması, kin duygusunun gelişmesinin, kana kan politika izlenmesinin, sorumlu aranmasının, oluşturulmuş grup tarafından görev benimsenmesi, daha açık bir ifadeyle saldırı ve savunma anında birlikte hareket etme ön plana çıkmaktadır. Bireyin soy açısından örgütlendiği, akrabalık ilişkilerinin kan davasının temelini oluşturduğunu ve cemaat topluluklarının içerisinde akrabalık bağlarının güçlenmesiyle oluşan kan davası olarak karşımıza çıkabilmektedir. Bu durum kan davasının temelini oluşturmaktadır. Kan davalarının bireysel olarak değil de kurulmuş bir örgüt ile beraber gerçekleştirilmesi bunu açıklamaktadır.

2.3.4. Namus cinayetleri

Bu şiddet türü aile içerisinde kızlara ve kadınlara karşı uysal ve namuslu rolü üzerine zorlamalar gerçekleştiren bir şiddet türü olarak karşımıza çıkmaktadır. Ataerkil yapı içerisinde işlenen namus cinayetleri kadına yönelik şiddetin sadece görünen kısımlarıdır. Bir başka bakış açısıyla namus cinayetlerinin gelenek ve törelerin sebep olduğu, normal karşılandığı ve diğer ataerkil durumlardan ayrıldığı söylenebilir.

2.3.5. Ekonomik şiddet

Ekonomik şiddet ise bireylerin sahip olduğu maddi gücü diğer bireyler üzerinde tehdit ve yaptırım aracı olarak kullanması durumudur. Ekonomik şiddet içerikli davranışlara örnek gösterirsek eğer; "Kadının çalışmasına veya iş yaşantısında

ilerlemesine engel olmak, para vermemek veya kısıtlı şekilde para vermek, ailenin tasarrufları gelir ve giderler hususunda bilgi vermemek, aileyi ilgilendiren ekonomik konularda tek başına karar almak, çalışmayı reddedip kadının gelirini harcamak.” bu şekilde olacaktır (Akın, 2013, s. 28-29). Ekonomik şiddet konusunda yine kadına yönelik engelleyici, zorlayıcı ve haklarından mahrum etmeye yönelik davranışların çoğunlukla eş, patron ya da ailesi tarafından gerçekleştirildiğini görmekteyiz. Bu aşağılayıcı kültürün toplumumuza kısa süre içerisinde yerleşmediğini göz önünde bulundurursak, bu düşünce yapısını değiştirmenin kolay olmayacağını söylemekle birlikte, kararlılıkla mücadele edilmesi gerektiği açıkça görülmektedir.

Kadınlar üzerinde uygulanan ekonomik şiddet şu şekilde özetlenebilir; “ kadının iş hayatından alıkonulması, çalışma koşulu veya çalışacağı iş üzerinden baskı kurulması, kariyer sahibi olmasının engellenmesi, iş yerine çeşitli bahanelerle giderek olay çıkartarak işten çıkarılmasına neden olunması, kişinin maaşına el koyma veya alması gerektiğinden daha az para verilmesi, para harcamasına engel olunması, ailenin tasarrufları konusunda bilgi paylaşılmaması, miras konusunda yapılan ayrımcılıklar, sadece kadını çalıştırarak erkeğin hiç çalışmaması ve maaşına el koyması, boşandıktan sonra bile bu davranışların sürdürülmesi” (Gürkan ve Coşar, 2009, s. 125). Bu gibi durumlar kadının aile içerisinde etkisini azaltıcı etmenler olarak görülebilir. Kadının söz sahibi olmadığı bir durumda aile içi şiddet kaçınılmaz bir durum olur.

2.3.6. Psikolojik şiddet

Psikolojik şiddet, duygu ve düşüncelere uygulanan baskı veya istismar ile istenilenlerin yaptırılmasıdır. Psikolojik şiddet, kadınlar üzerinde yoğunlaşmakta ve eve kapatma, kıyafetlere ve gidilecek yerlere karışma şeklinde baskılar sonucu ortaya çıkabilir.

Bir kimsenin iş yerinde, işten çıkmasına yönelik baskılar, yapmakta olduğu işe engel teşkil edebilecek olumsuz veya dışlanmasına, yalnız bırakılmasına yönelik davranışlarda psikolojik şiddet içerisinde yer almaktadır. Psikolojik şiddetin karşılaşıldığı alanlar genişletilebilir. Çünkü fiziksel olmayan, kişiyi olumsuz yönde etkileyebilecek tüm baskılar, dolaylı yoldan zorlamaya yönelik davranışlar, tutumlar ve onu psikolojik olarak etkisi altına almaya yönelik olaylar psikolojik şiddettir. Kişi, bu şiddet türüne maruz kalmakta veya yapılması istenen eyleme zorunlu olarak

yönlendirilmektedir. Bu şiddet türündeki çıkmaz, kanıtlanabilirliğin yani delillerin çoğunlukla somut olmamasından kaynaklanabilir. Bu yüzden kişinin yargı yoluna başvurması sonucu yaptırım gücü oldukça sınırlıdır. İş yerinde, aile içinde olabileceği gibi, yaşanan mahalle, apartman, kısacası yaşamımızı sürdürdüğümüz bütün sosyal çevremizde karşımıza çıkabilecek bir tür yıldırma, zorlama, sindirme ve yönlendirme çabasıdır.

Şiddet psikobiyojik faktörler ve bireyler ile yaşadıkları ortam arasındaki bazı alışverişlerin sonuçları olarak oluşmaktadır. Subaşı'nın araştırmalarına göz atarsak eğer 6 maddelik ve alt başlıkları olan bir grup faktörler sıralayabiliriz (Subaşı ve Akın, 2003, s. 1-2). Bunlar şu şekildedirler:

2.3.6.1. Biyolojik faktörler

Biyolojik olarak saldırganlığın ve şiddet eğiliminin başlamasında beynin içgüdü, duygular, konuşma, duyma, hafıza gibi işlevleri yerine getiren ve bilinçli düşünmeden sorumlu kısmı ile alakalı olduğunu söyleyebiliriz.

Serotonin metabolizması, intihar olaylarıyla beraber şiddet içerikli davranışlarında oluşmasında da yine aynı etkiler gibi durumlar söz konusu olmaktadır. İntihar eylemi ile beraber şiddet eylemlerinin de meydana gelmesinde etkin rolü olmaktadır. Fazla miktarda şiddet eylemi gerçekleştiren ve cinayet ile yargılanan kişilerin beyin omurilik sıvısında etken madde olan "5-hidroksiindolasetik asit" miktarının benzer suçları gerçekleştirmeyenlere oranla daha az bulunduğu saptanmıştır. İnsan vücudunda, kişi üzerinde saldırganlığı arttıran veya azaltan maddeler bulunduğu konusunda araştırmalar yapılmıştır (Subaşı ve Akın, 2003, s. 1-2).

2.3.6.2. Alkol ve uyuşturucu maddeler

Alkol ile birey dürtülerini kontrol edemeyebilir ve muhakeme yeteneğinin azalmasına neden olabilir. Alkolün etkisi ve şiddet içerikli davranışlar arasında bilindik ilişkiler mevcuttur. Amfetamin, kokain, fensiklidin ve sedatif-hipnotik gibi bazı uyuşturucu etkisi gösteren maddelerin ise birey üzerinde davranışsal olarak etkileri bulunabilir. Bu gibi yasal olmayan maddeler şiddet içerikli davranışlara davetiye çıkartacak ortam yaratabilir.

2.3.6.3. Psikososyal faktörler

Çocukluk yıllarına şiddet içerikli davranışlar gören ve bunları kendi de uygulayan bireyler yetişkin oldukları zaman bu konuda riskler taşımayabilirler. Aile içerisinde şiddet içerikli davranışları gören veya kendisi üzerinde olmasa bile diğer aile fertleri üzerindeki davranışları görmesi bile kişinin ileriki yaşamlarında ki şiddet davranışlarını etkileyebilir.

2.3.6.4. Çevre

Şiddet içeren davranışların, insanların daha yoğun olduğu bölgelerde gerçekleştiği gözlemlenebilir. Hava durumunun şiddet davranışları üzerindeki etkileri bulunabilir. Artan sıcaklıklar, kişinin şiddete eğilim göstermesine neden olabilir.

2.3.6.5. Sosyoekonomik faktörler

Şiddet ile ırk arasındaki araştırmalarda birbiriyle uyuşmayan bilgilere ulaşılmıştır fakat açık tene sahip ırkların haricindeki ırklar incelendiğinde şiddet eylemleri ile bağlantılarda artış olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Irk ve ekonomik olarak eşitsizliğin haricinde yaşanan yoksulluk durumları ve aile içerisindeki sorunlar şiddet davranışları ile ilintilidir. Bu durumdaki aile içerisinde yaşanan sorunlar ve şiddet içeren davranışlar çocuklar üzerinde de bazı şiddet içeren eylemlerin gerçekleşmesine zemin hazırlamaktadır (Subaşı ve Akın, 2003, s. 1-2).

2.3.6.6. Şiddet ile ilişkili psikiyatrik bozukluklar

Kişinin çevreye ve kendine yönelik şiddet eylemlerinin gerçekleşmesinde akıl sağlığının yerinde olmaması, duygu ve düşüncelerini sağlıklı bir şekilde ifade edememesi, şizofreni, depresyon veya kişilik bozukluğunun etkisi önemli ölçüde bulunmaktadır. Travma yaratan bir olayı yaşayan kişiler, fazla içe dönük bireyler, sağlıklı iletişim kuramayanlar, paranoya ve ruhsal dengesizliğin bulunduğu kişilik bozukluklarına sahip bireylerde şiddet eylemlerine yönelme daha fazla görülebilir. Bunların temelinde iletişim kuramamak, kendini ifade edememek, benzer olaylara göre koşullu tepki vermek veya toplum tarafından dışlanmışlık nedenleri yer alabilir. Kişinin içerisinde bulunduğu bu durumlarda etrafına veya kendisine zarar verebilecek davranışlar sergileme olasılığı yüksektir. Kişiyi bu süreçte, içerisinde bulunduğu olumsuz ortamdan veya onu olumsuz olarak etkileyen unsurlardan uzaklaştırmak onun yararına olacaktır ve bu sayede tekrardan topluma kazandırılabilir.

2.4. Kentsel Şiddetin Toplumsal Dinamikleri

Şiddet kavramının birçok disiplin tarafından incelenip üzerinde durulduğu bilinmektedir. Farklı bilim dallarının kuramlarıyla bu durumun ele alınması ve incelenmesi beklendik bir durum olarak karşımıza çıkabilir. Şiddetin nedenleri, eşitsizliklerin bir sonucu olarak kentsel yapılarda suçluların ortaya çıkışını, kente ilişkin olan şiddeti, sosyal değişme ve şiddete yönelik kuramsal düşünceleri, şiddetin yoksulluk, işsizlik ve göç olguları ile birleştirildikleri çok sayıda araştırma literatür içerisinde geniş bir yer tutar (Kaya, 2006, s. 108). Ülkemizde ve gelişmekte olan diğer ülkelerde refah seviyesinin artması ile şiddet olayları sona ermeyebilir. Çünkü bireylerin yaşamlarında ve toplumsal birlikteliklerinde ekonomik faktörlerin etkisi olduğu kadar, kültürel faktörlerin de etkisi bulunmaktadır. Bu unsurların itina ile incelenmesi gerekebilir. Ayrıca şiddetin bazı sorunları çözdüğüne inanan toplumlarda, sorunların şiddet yoluyla çözülmeye çalışılmasına sıkça rastlanabilir.

2.4.1. Hızlı kentleşme

Kentsel nüfusun az olduğu bölgelerden yoğun olan bölgelere doğru yapılan göçler, orada bulunan nüfus içerisinde yığılmalara neden olabilir ve ikili bir durum ortaya çıkarabilir. Bu ikili yapılanma ise kentli-köylü olarak açıklanabilir. Bu yapı, çok uzun zamandır insan yapılaşmasında olan merkez-çevre ikileminden geliyor. Böylece, kırsal alanlardan kentlere taşınmalar, sosyolojik anlamda bir kentleşme sürecini başlatıyor. Ancak kentin kırsala, kırsalın da kente etkisi anlamında bir kentlileşme olgusu meydana gelmiyor. Açıklamak gerekirse, büyük kentlerin gettolaşma yapısı, kenti etkileme anlamında bir kültürel verici aktörlük rolünü yürütemiyor. Kent içerisinde yoğunlaşan, kırsaldan gelen insanların eğitim seviyelerinin düşüklüğü, yoksul olmaları, işsiz olmaları onları kültürel anlamda alıcı konumuna sokmuyor. Bu durum neticesinde kentlerin metropol kısımlarına toplumsal sorunlar baş gösterebiliyor (Türkdoğan, 2007, s. 27-34).

Köylerden ve kentlerin çevrelerinde bulunan küçük yerleşim birimlerinden kentlere ve metropollere yapılan göçler, ayrıca terör örgütü olarak görülen birçok örgütlerin şiddetli hareketlerinden doğan kötü sonuçların insanların etrafında yoğunlaşmasına neden olabiliyor. Göç ve şiddet arasında tartışılacak olursa, öncelik olarak seçeceğimiz konu göç ve kentleşme olmalıdır. Göç, yukarıda bahsedilenler gibi küçük yerleşim birimlerinden her zaman nüfusun yoğunlaştığı bölgelere doğru

olmuştur. Kentleşme ile beraber bunun bir düzen içerisinde olmaması metropollerde işsizlik, yoksulluk ve gecekondulaşmaya yol açmıştır. Ayrıca kentte yaşayan nüfusa bakıldığında, gelir dağılımının çok da düzgün olmadığı görülebilir. Bu durumun sonuçlarından birisi ise bazı kesimlerin yaşam koşullarında artma görülürken bazı kesimde yaşam koşullarında düşüş olabilmesidir. Bu iki kesim arasındaki bağların kopmasına ve birbirlerine karşı gerilim yaşamalarına neden olabilir. Sonuç olarak, bireyleri şiddete teşvik edebilir ve şiddet olaylarında artış olabilir. Göçün yoğun nüfusa doğru yapılması oradaki toplumsal yapı içerisinde bazı çatlaklar meydana getirebilir. Özellikle göçlerin hızlı ve düzensiz bir şekilde yapılmasıyla göç edilen yerde geniş düzeyde toplumsal düzensizlikler meydana getirebilir (Yaşamış, 1991, s. 166-167).

Göç edip yeni yerlere uyum sağlamaya çalışan bireyler kendilerinin örf adetlerini bir kenara koymaları ve yeni yere adapte olmaya çalışmaları şiddete eğilimde daha da hızlı bir şekilde yol kat etmelerine neden olabilir. Göçün yıprattığı toplumsal düzenin en önemli öğelerinden birisi de aidiyet duygusudur. Bu durum bireyleri daha yüzeysel birlikteliklere yöneltebilmekte ve daha da önemsiz bağlılıklara sebep olabilmektedir.

2.4.2. Şiddet ve yoksulluk

Bireylerin ekonomik düzeyleri arasında bazen gözle görülür farklar meydana gelmektedir. Türkdoğan'a göre yoksulluk kültürünü salt yoksulluktan tamamıyla ayırmak gerekmektedir (Türkdoğan, 2007, s. 27-34). Yoksulluk, yıllar boyunca ülkelerin, kentlerin, bölgelerin geri kalmış bölgelerinde yaşayan insanların yine kentlere geldiklerinde de aynı hayatı ve düzeni kurmak için kenar mahallelere yerleşmelerinden sonra, yarına ait olan beklentileri yıkılmakta, sık sık iş değiştirmeleri, aşağı seviyede ücretle geçinmeleri, yaygın fiziksel şiddete başvurmaları, ev eşyalarını sık sık rehin vermeleri, toplu halde yaşamaları, istikrarsız aile yapıları ve düşük eğitim seviyeleri düşünüldüğünde yoksulluk durumundan farklı olarak bu kültüre doğru bir yol kat etmeleri onların istekleri dışında gerçekleşen olaylar olarak görülebilir. Bu durumun sonu ise toplum içerisindeki yoksulluk kültürünü ortadan kaldırarak gelebilir. Standart kültüre yaklaşmak için gösterilen çabalara verilen destekler yoğun bir şekilde hissedilmeli ki bu kültür karmaşasında kurtulmak o denli hızlı ve kolay olsun.

Günümüzde halen temel ihtiyaçlarını gidermekte zorluk çeken insanlar bulunmaktadır. Yoksulluk nedeniyle gıda, sağlık ve barınma ihtiyaçlarında karşılaşılan sorunlar bunlardan en önemlileridir. Sağlıklı beslenememeden kaynaklı gelişim bozuklukları ve beraberinde getirdiği hastalıklar, ücretleri açısından değerlendirildiğinde özel hastanelerin yoksul kesim için bir lüks olması ve devletin sağlık sistemindeki tam olarak çözülememiş karmaşıklık, konut fiyatlarının aşırı derecede yüksek seyretmesi, düşük gelire sahip olan bireyler için oldukça zor bir yaşam koşuluna neden olmaktadır. Devletin sağlık ve konut politikalarının yetersiz ya da başarısız olduğu görülmektedir. Bunlara ek olarak eğitim kurumlarına ulaşılabilirlik, eğitim masrafları ve bireylerin özellikle üniversite seviyesinde eğitimlerini gidermeye çalışması, geçim sıkıntısıyla mücadele eden aileler için oldukça zor bir boyuttadır. Yaşamlarını sürdürebilmek için yoksulluk ile mücadele eden insanlarımız toplumdaki görülen yaralarımızdır. Popüler kültürün tüketime odaklı hipnozu ile bu yarışta aileler yoksullaşabilir veya ekonomik varlıklarını kaybedebilirler. Yoksulluk ile mücadelede bir tarafın yaşam koşullarının iyileştirilmesi için gerekli girişimlerde bulunurken, diğer taraftan bilinçsiz tüketim anlayışına bağlı olarak gelişen yoksullaşmayla ilgili çalışmalar yapılabilir. Her olayın nedenlerini sıralamak mümkündür. Bu nedenler arasında en etkili nedenlerden hangisinin olacağı insanın karar anındaki bilinciyle doğrudan birçok etkenle ise dolaylı olarak ilişkilidir. Yani ortaya çıkmış bulunan bir durumun her zaman bir nedeni, bir sebebi vardır.

Yoksulluk ve şiddet toplumsal olarak sorunların başında gelmektedir. Bu sorunlar birbirlerini farklı açılardan etkileyebilmektedir. Yoksulluk ve şiddet arasında tam olarak bir ilişki ortaya konulamayabilir ve sadece şiddete yönelme de bir etken olarak dile getirilebilir. Ekonomik statü ve ekonomik durum düşük seviyelerde seyrettiği süre içerisinde suça karışmaları oranı son derece yüksektir. Ancak bu etkinin ne seviyelerde olduğunun, suça eğilimde direk suç işleme isteğiyle mi yoksa dolaylı olarak suç işleme isteği mi farklı bir bakış açısıyla suçun özelliklerini değiştirip değiştirmediği hakkında tam olarak araştırmalar mevcut değildir (Açıkgöz ve Yusifoğlu, 2012, s. 105).

Yoksulların şiddet eylemleri gerçekleştirmelerinde etkili birçok nedeni incelediğimizde, şiddet üzerinde azımsanmayacak derecede etkili olduğunu görebiliriz. Daha çok dışlanma, kendilerini toplumun dışında hissetmeleriyle alakalı

olan yoksulluk, şiddete meyilde önemli bir olgudur. Bu durumdan dolayı konulan kuralların yerine getirilmesi konusunda diğer bireylerden farklı olarak rahat ve serbest davranabilmektedirler. Bu konudaki bir araştırmada şöyle bir örnek verilmiştir: "Yoksul bir insan olarak dünyaya gelmiş, kalabalık bir ailede değer görmeden yaşamış, toplumsal normlara ayak uyduramamış bir birey yoksulluktan kurtulmak için çareler aramak yerine, görmüş olduğu zenginlerin hayat standardına ulaşmak için kuraldışı davranışlara yönelebilmektedir" (Açıkgöz ve Yusufoglu, 2012, s. 105).

Yoksulluk sınırında yaşayan aileler içerisinde şiddet unsuru artık alışlagelmiş bir durum olarak karşımıza çıkabilir. Bunun sebepleri olarak eğitimsizlik, koşullara alışma, bilinç oranının düşük olması ve destek bulamama gibi örnekleri verebiliriz. Şiddet eylemleri, eğitilmiş kişilerde görülmez diye bir düşünceye kapılmak doğru olmayabilir.

Yoksulluk ile gelişmemişlik veya az gelişmişlik dereceleri arasında çeşitli ve etkili birliktelik bulunabilir. "Yoksulluğu öncelikle ekonomi politikaları olmak üzere yetersiz eğitim, düşük istihdam ve ücret düşüklüğü gibi yoksulların kendi denetimleri dışındaki yapısal etmenler ve sosyo-ekonomik sistemin tümüyle ilişkilendiren bakış açısı yoksulluğu, yoksulların kişisel özellikleri ile ilişkilendiren ya da yoksulluğu kimi şans unsurlarına bağlayan yaklaşımlardan daha açıklayıcı olacaktır" (Şenses, 2002, s. 146).

2.4.3. Ekonomik sorunlar, işsizlik ve şiddet

İşsizlik, hem ekonomik hem de sosyal olarak birçok etkiye sahiptir. Bu sorun devletlerin var olma süreçleri boyunca devam etmiş bir sorundur. Ülke içerisinde işsizlik sorunu ekonomik, sosyal, siyasal ve psikolojik birçok etmene bağlıdır. İşsizlik, ülke içerisinde çok büyük bir sorun olmakla beraber şiddet olaylarında da önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Dünya geneli olarak iletişim ağları artarak küreselleşmeyle işsizlik de küresel bir sorun olmuştur. Bu durum ekonomik krizlerle beraber daha da yaygınlaşmaktadır. İşsizlik hem bireysel hem de toplumsal olarak incelenebilir. Bireysel işsizlik, bireylerin günlük ihtiyaçlarını karşılamada gerek duydukları ekonomik özgürlüğü yakalayamamaları olarak açıklanabilir (Akçacı ve Özçalıcı, 2012, s. 162).

Bireysel ve toplumsal olarak ekonomik açıdan karşılaşılan sorunların başında, gelir eşitsizliği, yoksulluk ve uygun iş bulamamaktır. Kendilerini işsiz, yoksul, çaresiz ve ekonomik olarak başarısız gören, fakir olduğunu düşünen, bu nedenle mutlu olamayan ve kendisini baskı altında hisseden bireyler isteseler de istemeseler de şiddet ve bir suç hali içerisinde bulunabilirler (Akın, 2013, s. 29).

Şiddet eğilimlerinin meydana gelmesindeki nedenlerin temelinde, gelir dağılımındaki adaletsizlik ve buna bağlı olarak gelişen engellenmişlik hissine kapılmış, öfkeli ve bu yüzden toplum ile sosyalleşemeyen kişide oluşan şiddet algısıdır. Sosyal ve ekonomik etmenlerde olumsuzlukların ortaya çıkardığı sonuçlar kişiler üzerinde şiddete yönelme veya bilinçaltında çevresinden intikam alma dürtüsüne neden olabilir. Bütün bireyler sosyal, kültürel ve ekonomik faktörlerdeki kötü koşullara aynı tepkiyi vermeyebilir fakat insan psikolojisi hassas bir yapıya sahiptir ve kişinin kendisi üzerindeki etkiler farklı sonuçlar doğurabilir. Burada kişinin şiddet davranışlarını sergilemesinin altındaki gerçeklerin, çaresizlik, bunalım ve çözüm üretememesindeki patlamayı yansıtmaya sonucu yaşadıklarını şiddet içeren davranışlara dönüştürme, dikkat çekme ve kendini yanlış şekilde ifade etmesinden kaynaklı olması söz konusudur. İşsizlik olgusunun var olmasıyla mala karşı yapılan saldırıların ve şiddetin arttığı söylenebilir (Turgutlu ve Pazarlıoğlu, 2007, s. 64). Ayrıca kadınlara yönelik ekonomik şiddette, ekonomik kaynaklar kullanılarak sindirme, yıldırma, etki altına alma veya engellemenin amaçlanması gibi durumlarla da karşılaşılabilir (Yetim ve Şahin, 1998, s. 49).

2.4.4. Cinsel şiddet

İçerisinde cinselliğin bulunduğu, fiziksel şiddetin de dahil olabileceği, kişinin tanımadığı birinden gelebileceği gibi, yakın çevresi tarafından da maruz kalabileceği ve kişiye rızası dışında gerçekleşen bütün cinsel eylem ve saldırıları, cinsel şiddet olarak tanımlayabiliriz. Cinsel şiddete tüm yaş gruplarındaki insanlar maruz kalabilir. Kişi üzerinde ağır travmatik etkiler bırakabilir. Cinsel şiddet eylemleri çoğunlukla fiziksel olarak gerçekleşir fakat sözlü saldırı ile olabileceği gibi, sapkınlık boyutunda da gerçekleşebilir. Bu tür eylemleri gerçekleştirenlerde ciddi psikolojik rahatsızlıklar bulunabilir ve cinsel şiddeti tekrar işleme eğilimleri olabilir. Saldırgan, hasta olarak nitelendirilse bile, cinsel saldırıların hepsinde hafifletici bir neden görülmemelidir. Maalesef ülkemizde, kışkırtma, tahrik veya cinsel saldırıya uğramış kişilerin yapılan

sağlık muayenelerinde "psikolojisi bozulmamıştır" gibi raporlar mahkemede cinsel şiddetin hafifletilmesine neden olabilmektedir. Bununla beraber bazen kadınların herhangi bir sebepten dolayı intikam alma isteği ile erkeklere karşı tecavüz suçlaması ile erkeğin suçsuz olarak ceza almasına neden olabilmektedir. Ülkemizde mutlak olarak gerçekleşen cinsel saldırılar haricindeki eylemler için bazı durumlarda belirsizlik olduğunu söyleyebiliriz. Konuyla ilgili kanunlara değinirsek, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda gerçekleşecek cinsel saldırılara ilişkin açıklama ve yaptırımlara belirli ölçüde yer verilmiştir. Cinsel şiddet eylemlerini üç başlık altında sınıflandırabiliriz.

2.4.4.1. Cinsel taciz

Cinsel taciz, cinselliğin yer aldığı bütün sözlü, fiziksel, yazılı, işaret veya vücut dili ile yapılabilecek uygunsuz eylemlerin dahil olduğu, kişiye karşı işlenen suçlardır. Kişiye istenmeden yani rızası dışında yapılan tüm cinsel içerikli davranışlar, akraba gibi yakın çevreden veya yabancı bir kimse tarafından gerçekleştirilebilir. İnsanlar, cinsel taciz ile gündelik yaşamın herhangi yer ve zamanında karşılaşabilir. Bu okulda ya da iş yerinde mevki sahibi kişilerin kötü niyetinden kaynaklanabileceği gibi, reşit olmayan, ufak yaşlardaki çocuklara, zihinsel veya bedensel engelleri olduğu için cinsel saldırının bilincinde olmayan ya da bir başkasına bu olayı ifade edemeyecek olan kişilere, karşı cinsten veya hemcinsleri tarafından gerçekleşebilir.

2.4.4.2. Cinsel istismar

Cinsel istismar, kendisinden yaşça küçük kişilerden ya da yetişkinlerden, bulunduğu mevki bakımından emrinde veya sorumluluğunda olan kimselerden, güven hissi vererek veya kandırarak cinsel açıdan kullanmak ya da faydalanmak olarak tanımlanır. Genel olarak incelediğimizde cinsel istismarı gerçekleştiren kişinin sahip olduğu gücü veya ulaşabilir olmayı suistimal ederek mağduru cinsel amaçlarını gerçekleştirmek üzere ilişkiler kurduğu sonucuna ulaşıyoruz. Bu tür suçu işleyenler çoğunlukla çocukları ya da savunmasız kişileri kullanmaktadır ve en çok da çocuklar üzerinde kalıcı ve giderilmesi zor olan etkilere neden olmaktadır. Cinsel istismarı gerçekleştiren sapkın kişilerin kendisinden yaşça küçük kişileri daha çok hedef seçmesinde, üstünlük kurması, kandırması veya etkisi altına almasının daha kolay ve bunun bilincinde olmayışlarıdır. İnsanlar ile cinsel amaçları doğrultusunda onlardan faydalanmak üzere kurulan bütün ilişkiler cinsel istismar kapsamına girer.

2.4.4.3. Tecavüz

Tecavüz, kişinin tanıdığı veya tanımadığı bir kimse tarafından, doğru karar vermeyi etkileyecek bir hastalığa sahip ya da madde tesirindeyken, zorla, tehdit yoluyla veya fiziksel şiddet uygulayarak vajinal, oral veya anal yollar ile cinsel organı ya da herhangi bir cisim ile gerçekleştirilen birlikteliktir. İnsanların rızası olmadan gerçekleştirilen tüm cinsel birleşmeler tecavüz olarak kabul edilir. Cinsel suçlarda uygulanan yaptırım ve cezaların yetersiz bulunması ile bazen başka bir suç ya da namus cinayetlerini beraberinde getirebilmektedir ya da kişiler, cinsel suç işleyenleri kendileri cezalandırma teşebbüsünde bulunabiliyorlar. Bu nedenle, cinsel suçları gerçekleştirenlere en ağır cezaların verilmesi toplumun vicdanını rahatlatılabilir ve suç işleyenler için ise caydırıcı olabilir.

2.4.5. İletişim Sorunu

Kişilerin birbirleriyle olan ilişkilerindeki iletişim bozukluklarının en büyük sebebi birbirlerine karşı kendilerini ifade edecek kelimeleri seçerken yanlış tercih yapmalarından kaynaklanmaktadır. Sözlü ve yazılı anlatımla kurulan iletişimde, bu becerilere ilişkin ilkelerin yaşama geçirilememesi; öte yandan okuma, dinleme ve izleme etkinliğinde aktarılan iletilerin doğru ya da tam anlaşılabilmesi ciddi iletişim sorunlarını ortaya çıkabilmektedir. Toplum içerisinde sözel iletişimin yerine fiziksel güç kullanımının seçilmesi, iletişim aşamasında ciddi sorunlar yaşandığını göstermektedir. Çünkü sözel aktarıma dayalı iletişim süreci yerine seçilen davranışsal süreçler, bireyler arasında ciddi sorunlara neden olabilir. Toplumun kendi arasındaki huzur ve düzen, ancak duygu ve düşüncelerini doğru bir şekilde ifade edebilen, karşı tarafın anlattıklarını doğru anlayabilen ve problemlerini sağlıklı iletişim kurarak çözebilen bireylerle mümkün olabilir. Birçok anlaşmazlıklar, dinleme, anlama ve kendini düzgün ifade edememeden kaynaklanmakta ve demokrasinin var olduğu ülkemizde sorunların ilkel yöntemlerle çözülmeye çalışıldığı görülebilmektedir. Günümüz teknolojik gelişmeleriyle iletişim araçlarının çok fazla gelişmesine rağmen toplumlar sağlıklı iletişim kurmakta zorlanabiliyorlar.

2.4.6. Prestij ve statüye ilişkin algılamalar

Toplumsal olarak statülerin toplumsal ilişkilerden kaynaklandığı söylenebilir. Kişilerin olduğu gibi grupların da bazı statülere sahip olduğu unutulmamalıdır. Aynı zamanda toplum içerisinde bulunan kişilerin sadece bir statüsü değil birçok statüye

sahiptirler. Örnek olarak bir kişi aile içerisinde baba, iş yerinde işçi, sendikada üye, bir vakfın başkanı, amca, dayı vb. olabilir. Statü, bireylerin toplum içerisindeki yerin diğer insanlara göre oluşturulan yer mevkii olarak ifade edilebilir. Tüm kişiler zorunlu ve ya kendi istekleri çerçevesinde bazı statülere kavuşur veya elde bulundukları statülerden vazgeçerler. Statüye ilişkin algılananlar, toplum ve kültürlerde farklılıklar gösterebilir. Cinsiyet, servet, eğitim düzeyi, soy ilişkisi, din veya kişinin ideolojileri her kültürde farklı bir yere sahiptir ve aralarındaki statüyü belirleyen önemli etkenlerden olabilir. Neredeyse toplumların tamamında maddi kazancın statüyü etkilemesi ortak bir belirleyici olarak görülebilir.

Bireyler yaşamları boyunca yaşadıkları olumsuzlukları bazen kendi statü ve prestijlerine hakaret olarak algılamakta ve yanlış değerlendirebilmektedirler. Geleneksel olarak düşünüldüğünde statü ve prestij kavramlarının yerini “namus” kelimesi almaktadır. Ülkemiz içerisinde statü kavramı incelendiğinde namusun önemli bir yere sahip olduğu görülebilir. Namus olgusu toplumun en önemli unsurlarından biri olmaktadır ve beraberinde şiddet olgusunu da getirebilmektedir (Kızmaz, 2006, s. 252).

2.4.7. Kitle iletişim araçlarının etkisi

Şiddet kelimesi medyada özendirici biçimde kullanılmakta ve bu şekilde lanse edilmektedir. Ne yazık ki, televizyonun çocuklar üzerindeki olumsuz etkileri küresel bir boyut haline gelmiştir. Gerek televizyonlarda, gerekse de gazetelerde yer alan birinci sayfa şiddet içerikli haberler toplum üzerinde derin etkiler bırakmıştır (Özerkmen, 2012, s. 16).

Kriminolojik olarak incelemeler yapıldığında, şiddet ve kitle iletişim araçları arasında bağlantı kurulabilir. Başka bir bakış açısıyla, bireylerin şiddet eylemi gerçekleştirmelerinin sebebinin izlenen görüntülerin sonucu olduğu da söylenebilir. Medya şiddetinin etkileri bireylerde kısa süreli de olsa gözlenebilmektedir (Kızmaz, 2006, s. 253). Medyada şiddet durumları yazılı ve sözlü olarak karşımıza çıkmaktadır. Diğer bir önemli konu ise çocuklar üzerinde medyanın etkileridir. Görülen ve dinlenen olaylar ile kendilerinin yapacak oldukları davranışlar arasındaki bağın varlığından bahsedebiliriz.

Şimdilerde televizyon ve medya organları, şiddet görüntüleri haricinde etnik, ırk, cinsiyet bakımından da çocukları ve yetişkinleri etkileyebilmektedir. Örnek olarak çocukların gün boyu izledikleri televizyonlar ve bilgisayar oyunları verilebilir. Televizyon bir nevi anne ve baba dışında yeni bir ebeveyn olarak çocuğun aklında yer bulabilmektedir. Televizyon programlarındaki aşırı fiziksel şiddet içeren davranışlar ve bu davranışların örnek alınabilmesi ya da insanlar üzerindeki saldırgan davranışları tetikleyici etkiler yaratması, bireylerin gelişimlerini ve davranışlarını olumsuz yönde etkileyebilir. Bunlara örnek olarak düşünce ve duyguların ifade şeklinde fiziksel ve sözlü saldırgan davranışların çoğalması sonucunu verebiliriz. Medyadaki şiddet kısa ve uzun dönem etkileri olarak farklı şekilde görülebilir. Kitle iletişim araçlarındaki şiddete uzun dönem olarak etki içerisinde kalmış kişilerin, şiddet ve saldırganlık eylemlerinde artış gözlemlenebilir (Güleç ve diğerleri, 2012, s. 120). Bireyin çocukluğunda görmüş olduğu medya şiddeti, ileriki hayatında bu şiddetin fiziki olarak davranışlara dökülmesi olarak ortaya çıkabilir. Bu etkilerin ortaya çıkma süresi yetişkin bireylerde kısa dönemde, çocuklarda ise uzun dönemde olabilir.

Çevresinde oluşan olayları öğrenme içgüdüsü insanoğlunun en önemli özelliklerinden birisidir. Haberdar olma, bilgi edinme bu istek tipinin örneklerini oluşturabilir. Toplumun bilgilendirilmesi için oldukça önemli bir araç olan medya, insanları bilgilendirirken aynı zamanda dünyaya, çevreye bakış açımızı ve davranışlarımızı belirleyebilir. Medyanın şiddet olaylarının artmasında etkili olduğunu söyleyebiliriz. Şiddet içeren dizi veya filmlerden en çok etkilenen çocuklar ve gençlerdir. İzledikleri karakter ya da olaylardan etkilenerek, onlar üzerinde korku, şiddet, cinsellik vb. konularda önyargı, özenme ve davranışsal olarak sergileme etkisi gösterebilir. İnsan davranışlarını etkileyen medyanın etkisinin hangi yönde olabileceği kesin olarak bilinmemektedir. Günlük yaşamın bir parçası haline gelmiş olan televizyon, yetişkin insanları bile rahatlıkla etkisi altına alabilen bir araç olabilmektedir. Onunla sevinir, üzülür ve öfkelenir bir toplum oluşturabilmeyi başarabilmiştir. Medyanın olayları aktarırken içeriğindeki şiddet oranını düşük seviyede tuttuğu söylenemez. Neredeyse bütün haberlerde şiddet içeren olaylara yer verilmekte ve bu durum insanlarda her zaman olumsuz olayların gerçekleştiği algısını oluşturarak şiddet eylemlerini akıllarda hep güncel tutabiliyor. İzlenme oranının artmasının fark edilmesiyle şiddet davranışları yarışma, evlilik programı ve

televizyon şovları gibi programların vazgeçilmezi haline gelmiş, izlenme kaygısıyla kontrolsüz biçimde sunulmaya başlanmış ve medya kuruluşları tarafından bu konuda kaygı verici derecede bir yarış içerisine girilmiştir. Palabıyıköğlü'nun televizyonun etkileri üzerine araştırmasında, şiddet olayları ve davranışlarının sürekli olarak televizyon aracılığı ile izlenmesinin, kişinin saldırgan düşüncelerinin uyarılması ve davranış olarak sergilemesinin birbiriyle ilişkili olduğunu belirterek, televizyon ve şiddetin bağlantısını dile getirmiştir (Palabıyıköğlü, 1996, s. 123).

Belediyelerde medya çok önemli bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu yüzden medya incelenen bir konu haline gelmiştir. Belediyelerdeki çalışmaların halka duyurulması, yapılacak olan işlerin tanıtılması için yararlanılabilecek araçların başında çağımızın en etkili haberleşme ve iletişim araçlarından birisi olan basın yayın gelmektedir. Bu vesileyle belediyeler halka medya yoluyla ulaşabilirler. Halka, belediyelerin çalışmaları hakkında gazete, dergi, el ilanı, broşür, kitapçık vb. basılı malzemeler kullanılarak bilgileri sunmak, onlardan bu konular hakkında fikir beyan etmelerini istemek ve bunun sonucu olarak halkın katılımına önem verdiğini göstermek gerekmektedir. Özellikle sivil toplum kuruluşlarının, meslek kuruluşlarının, siyasi partilerin, derneklerin, eğitim kurumlarının katılımını sağlama, onlarla işbirliği içerisinde olma, onlarında görüşlerini ve düşüncelerini benimseme belediyeleri güçlendirebilir. Yerel basın, belediyeler ile sivil toplum arasındaki en kolay ve en bilinen iletişim aracı olduğundan dolayı yerel gazete ve editörleriyle iyi ilişkiler içinde bulunulabilir (Gölönü, 2000, s. 130).

3. BELEDİYENİN SORUMLULUKLARI VE TOPLUMSAL DÜZENİN KORUNMASINA YÖNELİK YAPABİLECEKLERİ

5393 sayılı kanun, 3. maddesinde belediyeyi şu şekilde tanımlamaktadır: "Belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişisidir." Belediyenin varlık sebebi beldede yaşayanların mahalli müşterek nitelikteki gereksinimlerini karşılamaktadır. Mahalli müşterek nitelikten ne anlaşılması gerektiğine dair kanunda tanımlama mevcut değildir. Mahalli müşterek ölçütü 1982 Anayasası'nın 127. maddesinde yerel yönetimlerin görev ve yetki alanlarının belirlenmesinde kullanılan bir ölçüttür. Anayasa Mahkemesi bir kararında mahalli müşterek ihtiyaca ilişkin şu tanımlı vermiştir: "Mahalli müşterek ihtiyaç, herhangi bir yerel yönetim biriminin sınırları içinde yaşayan kişi, aile, zümre ya da sınıfın özel çıkarlarını değil, aynı yörede birlikte yaşamaktan doğan eylemli durumların yarattığı, yoğunlaştırdığı ve sürekli güncelleştirdiği, özünde etkinlik, ölçek ve sakladığı yarar bakımından yerel sınırları aşmayan, bölünebilir ve rekabet konusu olabilen yerel ve kamusal hizmet karakterinin ağır bastığı ortak beklentileri ifade etmektedir" (Şengül, 2013, s. 82).

Belediyenin görevleri belediye kanununun 14. maddesinde belirtilmiştir. Kanunun ilk şeklinde 14. maddenin 2. fıkrası genellik yetkisine imkan veren bir düzenleme içermektedir. Bu düzenleme " belediye, kanunlarla başka bir kamu kurum ve kuruluşuna verilmeyen mahalli müşterek nitelikteki diğer görev ve hizmetleri de yapar veya yaptırır" şeklindeydi. Anayasa Mahkemesi söz konusu hükmü anayasanın 2. ve 127. maddelerine aykırı bularak iptal etmiştir. İptal gerekçesinde herhangi bir görev alanı tanımlaması yapılmadığına vurgu yapılarak böyle bir durumun, kanunun 14. maddesinde belirlenmiş görev alanları dışında kalan her tür görevin yerine getirilmesi sonucunu doğuracağını belirtmiştir. Anayasa Mahkemesi 2. fıkradaki hükmün "çerçevesi çizilmeksizin belirsiz bir alanda idareye görev ve yetki veren kural" olduğu sonucuna vararak fıkrayı iptal etmiştir (Şengül, 2013, s. 83).

Belediyenin görevleri konusunda kanun, 1580 sayılı kanundan farklı bir yöntemi benimsemiştir. 1580 sayılı kanunda liste halinde belirtilen belediye görevleri 5393 sayılı kanunda gruplandırılmıştır. Gruplandırma kapsamına giren görevlerin yerel ve ortak nitelikte olması gerekmektedir. Kanunda düzenlendiği şekliyle belediyenin görevleri şunlardır:

a) İmar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel altyapı; coğrafi ve kent bilgi sistemleri; çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık; zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans; şehir içi trafik; defin ve mezarlıklar; ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar; konut; kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor; sosyal hizmet ve yardım, nikah, meslek ve beceri kazandırma; ekonomi ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapar veya yaptırır. Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100.000'in üzerindeki belediyeler, kadınlar ve çocuklar için konukevleri açmak zorundadır. Diğer belediyeler de mali durumları ve hizmet önceliklerini değerlendirerek kadınlar ve çocuklar için konuk evleri açabilirler.

b) Devlete ait her derecedeki okul binalarının inşaatı ile bakımı ve onarımını yapabilir veya yaptırabilir, her türlü araç, gereç ve malzeme ihtiyaçlarını karşılayabilir; sağlıkla ilgili her türlü tesisi açabilir ve işletebilir; mabetlerin yapımı, bakımı, onarımını yapabilir; kültür ve tabiat varlıkları ile tarihi dokunun ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekanların ve işlevlerinin korunmasını sağlayabilir; bu amaçla bakım ve onarımını yapabilir, korunması mümkün olmayanları aslına uygun olarak yeniden inşa edebilir. Gerektiğinde, sporu teşvik etmek amacıyla gençlere spor malzemesi verir, amatör spor kulüplerine ayni ve nakdi yardım yapar ve gerekli desteği sağlar, her türlü amatör spor karşılaşmaları düzenler, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan öğrencilere, sporculara, teknik yöneticilere ve antrenörlere belediye meclisi kararıyla ödül verebilir. Gıda bankacılığı yapabilir.

Kanun, belediyelerin sporu teşvik amacıyla yapacağı yardıma üst sınır getirmiştir. Belediyelerin nakdi yardımları bir önceki yıl genel bütçe vergi gelirlerinden belediyeler için tahakkuk eden miktarın binde yedisini geçemeyecektir. Kanunun ilk şeklinde okul öncesi eğitim kurumları açılabilmesi belediyenin görevleri arasında sayılmıştı. Anayasa Mahkemesi milli eğitim hizmetlerine, ulusal nitelikte kabul edip, okul öncesi eğitim kurumları açılmasını mahalli müşterek nitelikte bir ihtiyaç olarak

görmediğinden 14. maddenin 1. fıkrasının (b) bendini Anayasanın 127. maddesine aykırı görerek iptal etmiştir (Şengül, 2013, s. 84).

Belediye, bu hizmetleri belediye sınırları içerisinde yerine getirir. Belediyeye komşu alanlara belediye hizmetlerinin götürülmesi belediye meclisinin kararı ile olur. Belediyenin yükümlü olduğu hizmet alanlarındaki faaliyetlerin görünmesinde öncelikler tespit edilmiştir. Hangi hizmetlerin öncelikli olarak yerine getirileceği belediyenin mali durumuna ve hizmetin aciliyetine bağlı olacaktır. Hizmet önceliğine ilişkin değerlendirme belediye organları tarafından yapılır. Belediye hizmetlerinin hemşehrilere en yakın yerlerde görülmesi ve hizmet türleri için uygun yöntemlerin bulunması belediyenin sorumluluğundadır. Hizmet sunum sürecinde desteğe muhtaç sosyal grupların özellikleri dikkate alınmalıdır. Özürü, yaşlı, düşkün ve dar gelirli olanların beklentileri ve kapasitelerine göre belediyenin hizmet verme yöntem ve teknikleri farklılaşabilecektir.

3.1. Belediyelerin Karşılaştığı Sorunlar

2000'li yıllara doğru, kamu yönetimi durumunun çok verimli olmaması ve ihtiyaçlara cevap verememesi tartışılan konuların başında gelmekteydi. Bu durum ise liberalizmin devlet başlığı altında yapmış olduğu kavram açıklamalarından dolayı gerçekleşmiştir. Liberalizme göre, devletin kamu üzerinde ki görevlerinin sayısı ne kadar fazla olursa kamunun devlet adına düşüncelerinde ki olumsuzluklar o denli artacaktır. Bu da kamu için görev üstlenen yönetimin temel görevlerin dışına çıkmaması öngörülmektedir. Fakat 1930'lardan itibaren Keynesyen düşünceleriyle beraber sosyal devlet olma yolunda devletlerin politikalarındaki değişiklikler devletin zorunlu olarak büyümelerine neden olmuştur. Bu durum ile beraber devletlerin sorumluluk olarak düşündükleri görevlerin fazlalığı, bürokrasinin yavaşlamasına ve çoğu alanda kamu hizmetlerinin yavaşlamasına neden olmuştur. Ardından da kamu yönetiminin içeriden değişimine neden olmaya başlamıştır (Özel ve Polat, 2013, s. 51).

Kamu sektörü içerisinde değişimin nedenleri olarak verimlilik, strateji, yönetim, çekicilik ve meşruluk olarak öne sürülebilir. Bu problemleri sırayla açıklayacak olursak;

Verimlilik sorunu: Kamuya ait araç ve gereçlerin kullanımında süreklilik sağlanmaması ve verimli bir şekilde işlerin yerine getirilmemesi,

Strateji sorunu: İleriye dönük planlar vasıtasıyla yapılacak işlerin amaçlara yönelik bir şekilde yapılmaması ve bu durumu doğru bir şekilde yönetememe,

Yönetim sorunu: Verilen hizmet kalitesinin iyileştirilmesi, yapısal aksaklıkların giderilmesi, kaynakların koşullara uygun yapılandırılması, talep farklılıklarına verilecek refleksin güçlendirilmesi ve gerekli donanımların sağlanması,

Çekicilik sorunu: Kamu kurumlarında çalışanların kamuyu çok fazla benimsememesi ve kamu kurumlarındaki işlerin çekiciliğinin az olması, yapılan projelerde yoğunlaşma eksikliklerinin yaşanması,

Meşruluk sorunu: Kamu hizmetleri yaparken ki mali tabloların tam anlamıyla kamuoyuna belirtilmesinde, verimliliğin, amaca uygunluğun ve kalitesinin hesaba katılmasındaki sorunlar olarak kamuoyu desteklerinin kaybedilmesi olabilir.

3.2. Kentsel Sorunlar ve Halk Katılımı

Belediyeler düzeyinde, diğer bütün konularda olduğu gibi kent konusunda da yurttaşın katılabileceği bir çok konu ve katılım yöntemi bulunmaktadır. Kent duyarlılığı, 1960'lı yıllardan itibaren dünya gündeminin belirleyici konularındandır. Kentsel sorunlar, insanlığın küresel bir sorunudur. Bu niteliğinden dolayı, küresel düzeyde bütün ulusların katıldığı ortak konferans ve örgütlerde soruna ortak ve katılımcı çözüm yolları aranmaktadır (Çukurçayır, 2002, s. 188). Kentsel sorunları içeren konularda, değişik kentsel katılım yöntemlerinden yararlanılabilir. Örneğin, gönüllü kuruluşlar belediyelerle değişik alanlarda ortak çalışabilirler:

- Yurttaşların kentsel konularda bilinçlendirilmesi ve eğitimi: Kurs, seminer, panel;
- Yayın: Görsel ya da yazılı;
- Kamuoyu oluşturma: Kentsel sorunlara karşı duyarlılık;
- Model geliştirme, proje üretme ve birlikte uygulama.

Katılımın, yurttaşın bakan yönüyle işlevleri çeşitlidir. Bunlar arasında, kişiliğini geliştirme, eğitim ve çıkarını koruma, kendini anlatabilme, kendini kabul ettirebilme

gibi sosyalleşme işlevleri sayılabilir. Siyasal iletişim süreci açısından ise, katılım önemli bir girdi sayılabilecek bilginin yayılması işlevini yerine getirir. Bu bilgilenme dolayısıyla, siyasal kararların kalitesinde bir iyileşme beklenebilir. Sistem çıktısı olarak da, önemli bir rasyonellik ve etkinlik, katılımın işlevsel sonucudur. Bunların yanında, katılımın bütünleştirme, bir başka deyişle, toplumsal birlikteliğe götürücü işlev gördüğü de vurgulanmalıdır. Siyasal yaşamda katılımın yeri ve işlevi konusunda oldukça değişik tanımlara yer verilmektedir. Demokrasinin genel toplumsal düzlemde bir karar oluşturma ve karşılıklı çıkar çatışmalarını uzlaştırma yöntemi olarak ele alınması durumunda siyasal sosyalizasyonu sağlama aracı olarak bireysel yabancılaşmayı önlediği bir gerçektir. Bunun yanında, katılıma iyi bir yönetsel sistemin kurulması ve çıkar çatışmalarının giderilmesinin de aracı olarak bakmak yanlış olmaz (Çukurçayır, 2002, s. 41).

Katılım olgusunun siyasal ve sosyal düzlemde yerine getirdiği işlevler, hem bireyi hem de devleti ilgilendiren yönüyle çok çeşitlidir. Birey, yönetim siyaset ve kültür gibi bir çok konuda katılımın olumlu işlevleri vardır. Ancak, katılımın genel amacı, daha fazla demokrasidir. Dolayısıyla, bu yöntemle siyasal sistemin alacağı kararların ilgili kamuoyuyla birlikte alınması ve kamuoyunun karar süreçlerinin işleyişinden olabildiği ölçüde bilgi sahibi olması sağlanmaktadır. Hukuk devleti açısından birey ile siyasal sistemin bütünleşmesine ve bireyi siyasal sistem ile sağlıklı bir etkileşime götürecek katılım yöntemleri, usallık, etkinlik hizmetlerin yürütülmesinin garantisi, denetim ve meşruluk gibi önemli ve olumlu işlevler yerine getirirler. Bu bağlamda, katılımcı yönetim, yurttaşta karar organlarını bütünleştirici yönetim davranışı olarak tanımlanmaktadır. Bütünleşmeci yönetim davranışı, yönetsel etkinliklerin başarı şansını da artıracak bir davranıştır (Çukurçayır, 2002, s. 42).

3.3. Belediyelerde Etkinlik, Ölçümü, Amaçları ve Sağladığı Faydalar

İktisadi olarak sahip olunan kaynaklar ve mevcut üretim teknikleri; insanların arzu ettikleri bütün mal ve hizmetleri üretebilecekleri veya sınırsız ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri boyutta değildir. İktisatta kıtlık olarak tanımlanan bu sınırlılık mevcut kaynakların daha ekonomik ve etkin kullanılmasını zorunlu hale getirmektedir. İktisat biliminin temel sorunu olarak ele alınan bu konu, iktisatçılar tarafından kıtlıktan kurtulma ve ekonomik başarı kriteri olarak yıllardır ele alınmakta ve etkinlik olarak ifade edilmektedir.

Etkinlik; mal üretim birimleri için olduğu kadar, kamu ve özel hizmet üretim birimleri için de son derece önemli bir konudur. Son zamanlarda özellikle gelişmiş ülkelerde, kamu sektörü faaliyetlerinde etkinlik ve etkinliğin iyileştirilmesi konularında artan bir ilgi söz konusudur. Çünkü kamu hizmetleri talebinde nitelik ve nicelik beklentileri giderek artmakta, buna karşılık kamu gelirleri ve kaynakları sınırlı kalmaktadır. Bu doğrultuda kamu hizmet birimlerinin örgütlenme yapıları ve mevcut etkinlik düzeyleri göz önünde bulundurularak, belirlenen amaç ve hedefler doğrultusunda, birimin başarısını ölçmeye uygun farklı ölçüm kriterleri ile bütüncül bir etkinlik ölçüm ve denetim sistemi oluşturulmaya çalışılmaktadır (Parlak, 2010, s. 319).

Verimlilik, tutumluluk, kalite, yenilik, hakkaniyet gibi performans kavramlarından birisi olarak etkinlik; ekonomik anlamda fiili çıktının potansiyel çıktıya oranı olarak tanımlanabileceği gibi, kaynakların tahsisi yönüyle belli bir miktar üretim faktörünün en optimum dağılımıyla maksimum miktarda mal ve hizmet üretilmesi olarak da tanımlanabilir (Bakırcı, 2006, s. 83). Geniş anlamda amaç ve hedeflerin gerçekleştirilmesini ifade eden etkinlik, kamusal girişim, program veya projelerin hedeflerinin veya sonuçlarının ölçülebilir olduğu varsayımına dayanır. Bu yönüyle etkinlik, örgütün amaçlarına vurgu yaparken amaçlara ulaşmak derecesini ölçer (Abid, 1998, s. 17).

Etkinlik, örgütlerin gerçekleştirdikleri faaliyetlerde daha önceden belirlenmiş amaçlar ve stratejik hedeflerin ne kadarına ulaşıldığını veya bir faaliyetin planlanan etkisiyle gerçekleşen etkisi arasındaki ilişkiyi gösteren bir performans ölçüsüdür. Belediyeler açısından etkinlik, yerel hizmetleri halkın talep ve beklentileri göz önünde bulundurularak belirlenen hedefleri gerçekleştirebilecek doğrultuda sunmayı ifade etmektedir. Belediyeler hedeflerini gerçekleştirebildikleri ölçüde başarılı kabul edilir ve etkinliklerinin yüksek olduğu ifade edilir (Yalçındağ, 1992, s. 7). Etkinlik, belediyelerde performans yönetiminin önemli unsurlarından birisidir. Çünkü, özellikle belediyeler içinde en önemli yere sahip olan işlem ve faaliyetlerde verimlilik, kalite, tutumluluk, yenilik vb. performans değerlendirmeleri yapılmış ve hatta bunlar sağlanmış olabilir, ama bunlar arasında hedeflerin gerçekleştirilip gerçekleştirilemediği önemlidir. Örneğin, belediyelerde altyapı hizmetlerinin düşük maliyetle yapılabilmesi, harcamaların azaltılabilmesi önemli olduğu gibi, modern ve

sağlıklı bir kentsel yaşam için nasıl bir altyapı hizmetinin sunulması gerektiğinin bilinmesi de önemlidir.

Modern teknikler arasında sınır fonksiyonlarının tahmininde veri zarflama analizi (VZA) gibi matematiksel temelli parametrik olmayan bir ölçüm tekniği sıklıkla kullanılmaktadır. Bu yaklaşım birden fazla ve farklı ölçüm birimleriyle ifade edilebilen girdi ve çıktılarının bulunduğu üretim alanlarında etkinliği ölçebilecek bir esnekliğe sahip olduğu için oldukça popülerdir. Bu ölçümle her bir birimin nispi etkinliği hesaplanırken amaç fonksiyonları ayrı ayrı optimize edilerek o karar birimine ait uygun küme belirlenmiş olur (Bakırcı, 2006, s.104).

Herhangi bir kamu organizasyonunun hedeflerine ulaşma derecesi birey, birim, süreç ve kurum boyutunda ölçülerek değerlendirilebilir. Bu tür bir değerlendirmenin temel amacı;

- Belediyelerin etkinliklerinin veya etkinsizliklerinin kaynaklarını tespit etmek,
- Farklı mali, ekonomik, sosyal ve coğrafik çevrelerde bulunan belediyelerin etkinlikleri arasındaki farklılıkları ortaya çıkarmak,
- Belediyelerin etkinliğine etki eden faktörlerden yola çıkarak, etkinliği artırma veya iyileştirme önerileri geliştirmek,
- Kamu hizmetlerinde hedeflenen düzeye ulaşma başarısını belirleyerek, nitel ve nicel iyileştirme çabalarına yönelik bilgi elde etmek ve hizmetlerden yararlanan tüketicilerin, vatandaşların ve diğer hizmet kullanıcılarının hizmetlere ilişkin sorgulayabilirliğini sağlamaktadır (Parlak, 2010, s. 321).

Bu değerlendirmeler sonucunda belediyeler, mali kaynaklarını daha ihtiyatlı dolayısıyla daha etkin kullanabilir, hizmetlerin sunumunda hakkaniyet ilkelerine sadık kalabilir ve yüksek başarıya ulaşarak daha yüksek bir performans sergileyebilirler. Eğer sonuçlar, amaçlara uygun düzeyde değilse, hizmet kalitesini ve çıktıları iyileştirmeye, kaynakları daha etkin şekilde tahsis edebilmeye ve kurum bütçelerini daha ekonomik kullanabilmeye çaba sarf ederler. Bütün bunlar belediyelerde hesap verilebilirliğin gelişmesi, personelin yüksek bir motivasyona ulaşması, hizmet sunulan kesimlerin belediyeye olan güveninin artması gibi pek çok faydayı da beraberinde getirebilir.

3.3.1. Stratejik planlama

Dünya değiştiği ve içsel-dışsal etmenlerden dolayı hiçbir topluluk değişimin dışında kalamadığı için her belediye kaynak sınırlamaları sorunuyla karşı karşıya kalmaktadır. Dolayısıyla dikkatli seçimler yapmaya ve bu sorunlarla baş etmek için yeni yönelimlere gerek vardır. Stratejik planlama, değişimi yönetmenin ve bu yeni dünya içerisinde mümkün olan en iyi geleceği yaratmanın sistematik bir yoludur. Bir belediyenin güçlü yanları, zayıf yanları, karşılaştıkları tehditler ve fırsatlardan istifade ederek programlar tanımlama ve uygulamaya sokmak için yaratıcı bir süreçtir. Kıt kaynakların kritik sorunlara tahsis edilmesi üzerine odaklanır ve belediyeleri alternatif kaynaklar araştırmaya teşvik eder. Bir stratejik plan belediye için bir rota çizer. Çalışan elemanlar ve meclis düzeylerinde personelin sürekli değişme ihtimali olduğu için, rotadan sapılmamasını sağlayan böylesi bir plan bilhassa önemli olabilmektedir. Son olarak, stratejik planlama bir topluluğa kendi kimliği hakkında daha net bir resim sunabilir ve daha önce ihmal edilmiş yönleri belediyenin dikkatini çekebilir (Göymen, 2010, s. 215). Bu süreç stratejiktir, çünkü bilinçli bir biçimde hedeflerin oluşturulmasını ya da arzu edilen bir geleceğin seçilmesini ve çoğunlukla belirsiz bir atmosferde bu hedeflerin gerçekleştirilmesi için bir yaklaşımın geliştirilmesini içerir. Bu süreç, odaklanmış ve üretken kalmaya devam etmek için belirli bir düzen ve örüntü gerektirdiği için disiplinli bir süreçtir. Bu süreç, planlamacıların ve çeşitli paydaşların deneyim inceleme, varsayımları test etme, mevcut durum hakkında bilgi toplama ve birleştirme ve gelecek hakkında tahminlerde bulunmasına yardım eden bir sorular dizisi ortaya çıkarır. Plan, ne yapmalı, neden yapmalı ve nasıl yapmalı hakkında bir dizi karardan daha fazla ya da daha az bir şey değildir. Türkiye'deki bazı orta ve büyük ölçekli belediyeler, birçoğu katılımcı bir tarzda olmak üzere stratejik planlar hazırlama sürecindedir. Dolayısıyla, bu süreç bir yerleşim birimindeki paydaşlara ortak bir hedefe yönelik işbirliğinde bulunmak için bir başka fırsat sunmakta ve yerel yönetim dinamiklerini güçlendirmektedir (Göymen, 2010, s. 216).

3.3.2. Belediyelerin güncel sorunlarının çözümünde belediye eğitiminin gerekliliği

Türkiye'de son birkaç yıldır belediye anlayışında, sunulan hizmetlerin içeriği açısından ve daha pek çok yönden değişimler ve olumlu anlamda gelişmeler küreselleşme sürecinin doğal bir getirisi olarak varlık göstermeye başlamıştır. Şu

anda uygulamada olan kanunlara göre belediyeler kentsel alanlarda yaşayan halkın yerel nitelikli ortak ihtiyaçlarını karşılayan kamu tüzel kişileri olarak tanımlanmaktadır. Küreselleşmenin sonucu ya da nedeni olarak değerlendirilebilecek bilimsel ve teknolojik gelişmelerin neden olduğu toplumsal algılamlardaki ve ihtiyaçlardaki farklılaşmalar belediyelerden beklenen hizmet çeşitlerinin çoğalarak farklılaşmasına neden olmuştur. Bunun nedeni küreselleşmeyle yaşanan bilinç değişimi sürecinde halkın ihtiyaç ve beklentilerinin çeşitlenmesidir. Geniş anlamda küreselleşme diğer alanlardaki etkilerinin yanı sıra kamu yönetimi ve dolayısıyla belediyeçilik anlayışında da bazı değişimlerin yaşanmasına doğrudan ve dolaylı olarak çeşitli etkilerde bulunmaktadır. Zorlayıcı bir etkiye sahip olduğundan bahsedebilecek küreselleşme neticesinde kamu yönetimi anlayışında özellikle 1980'lerden itibaren yönetimde etkinliğin ve verimliliğin artırılması amacıyla çeşitli düzenlemeler yapılmaya çalışılmaktadır (Genç, 2007, s. 259). Globalleşme çağında yaşanan anlayış farklılığı kendini yeni sağ anlayışla ifade ederken bunun bir anlamı da devletin minimize edilmesidir. Bu işlemin doğal getirisi olarak devletin sorumluluk alanında olduğu varsayılan faaliyetlerin özel sektöre hızlı devri, böylece özel olanın daha önemli hale getirilmesi süreci yaşanmaktadır. Refah devleti anlayışının hezimetini, devletin sırtındaki kamburlardan kurtulması gerektiği fikrini doğurmuştur. Bunu gerçekleştirmenin yolu olarak özelleştirmeler yapılmış; devlet, sosyal devlet anlayışının ona yüklediği sorumluluklarından serbest piyasa ekonomisinin daha iyi işlemesi lehine vazgeçmiştir (Türk, 1996, s. 9-10). Bu anlayışın sonucu olarak devletin ekonomik ve sosyal alandaki ağırlığı tartışma konusu yapılırken, tartışmaların sonucunda kamu yönetimi anlayışında özel sektörün ticari piyasa kültürü yerleşmiş, kamu yönetimi süreçlerinde piyasa temelli, rekabet temelli teknikler etkin olmaya başlamıştır (Genç, 2007, s. 263).

Devletin küçültülmesi stratejileri ile birlikte kamu yönetiminde belediyelerin önemi artmıştır. Kamu hizmetlerinin halka sunumunda yerelleşme süreci hızlanmıştır. Yerelleşme ile yerel gereksinimlere daha tatmin edici karşılıklar verilmesi söz konusu olabilmektedir görüşü günümüzde yayın olarak kabul edilmiştir. Hizmetin yerinde gördürülmesi anlayışının daha etkin hale gelmesiyle belediyelerin önemi artmıştır (Görmez ve Ökmen, 2009, s. 205). Bunun sonucu olarak da belediyeler vasıtasıyla görülecek hizmetlerin ihtiyacı karşılayabilmesi için daha fazla nelerin yapılması gerektiği soruları sorulmaya başlanmıştır. Bu sorular sorulmuştur, çünkü

klasik belediye anlayışında sadece hizmeti alan fakat aldığına ne kadar kendi istediği standartlara uygun olduğu değerlendirilmesini yapmayan vatandaş, artık sunulan hizmetleri ayrıntılı değerlendirmelere tabi tutabilmektedir. Neticede sivil toplum kuruluşları aracılığıyla yönetime katılma istençlerini gerçekleştirmektedirler. Türkiye'de bu yönde yapılan çalışmalardan biri de Yerel Gündem 21 olmuştur (Görmez ve Ökmen, 2009, s. 205). Günümüzde ise 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun öngördüğü "kent konseyi" oluşumu bu yaklaşımın modernize edilmiş ve güncellenmiş halini oluşturmaktadır. Böylece halkın yönetime daha aktif katılımı sağlanması amaçlanmaktadır.

Belediyelerde yaşanan bu değişimlerin neticesinde yönetimde daha aktif rol alan vatandaşın ve yönetim erkini elinde bulunduran seçilmişlerin daha bilinçli hareket etmeleri için neler yapılabileceği üzerinde çeşitli fikirler öne sürülmektedir. Elbette ki pek çok alanda olduğu gibi belediyelerdeki hizmet kalitesinde meydana gelebilecek sorunların giderilmesi çalışmalarında uzun vadede en önemli sorun çözücü formül olarak eğitimin üzerinde durulmaktadır. Eğitim, bireylerin vatandaşlık bilincine ulaşmasından, yöneticilerin sorumluluklarının neler olduğunu bilmelerine kadar, yönlendirici en önemli faktör olarak ortaya çıkmaktadır (Geray, 1999, s. 14-15). Yaşanan değişimler neticesinde yönetilenlerin sistemde daha etkin roller üstlendiği, bu anlamda yöneten ve yönetilen ayrımının ortadan kalkmaya yüz tuttuğu görülebilir. Ayrıca belediyelerde, seçilmişlerle, memurların görev ayrımlarının ne olduğu, görev alanlarının nerede başlayıp nerede bittiği gibi konularda halk ve yöneticiler cephesinde çok fazla bilgi açığının var olduğu da gözlemlenebilir. Asıl olan yönetime aday olanların, yöneticilerin ve çalışanların yaptıkları işin eğitimini almış olmalarıdır. Belediyelere yönelik eğitim çalışmaları hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim olmak üzere ayrılabilirken gerekli akademik eğitimden geçirilmiş olmalarıdır (Geray, 1999, s. 14-15). Belediyelerin işlevlerini tam olarak yerine getirebilmek için mimar, mühendis, doktor, veteriner gibi uzman kişilerin çalıştırılmalarının yanı sıra doğrudan belediye eğitimi almış ara eleman ihtiyacı da ciddi bir ihtiyaç olarak hissedilmektedir (Özgür ve Azaklı, 2001, s. 53).

Dünyada ve Türkiye'de belediye personelinin eğitimine son yıllarda nispeten daha çok önem verilmektedir (Görmez ve Ökmen, 2009, s. 206). Bu önem vermenin ardında dört temel neden sıralanabilir: (1) Hem toplum, hem de teknoloji hızlı bir değişim içerisinde. İletişim oldukça hızlı ve çok yaygındır. Kentleşme giderek

karmaşıklılaşmakta; vatandaşlar daha bilgili haline gelmekte; daha fazla, daha çeşitli ve özellikli hizmet beklemektedir. Dolayısıyla belediyeler, çalışanlarının bilgi, hüner ve davranışlarını sürekli olarak geliştirmek ve onları çalıştırıldıkları işlere uygun eğitim almış olanlar arasından seçmek suretiyle bu değişimlere cevap verebileceklerini anlamışlardır. (2) Belediyelerin sunduğu hizmetler, artan bir şekilde farklı birimler ve disiplinler arasında yakın işbirliği ve koordinasyon gerektirmektedir. Bu özellikle büyükçe mahalli idare birimlerinde yüksek nitelikli elemanın istihdamını gerektirir. (3) Belediyelerden daha yüksek performans ve kalitede hizmet beklenmektedir. Çoğu ülkelerde merkezi yönetimler, geleneksel olarak kendilerinin yürüttüğü çeşitli hizmetleri belediyelere devretmektedir. Böylece belediyelerin hizmet sunma kapasitesi ve ulusal gelişmedeki rolleri daha önemli hale gelmektedir. İyi yetişmiş personel, belediyelerin hizmet yürütme ve idari kapasitesini artırmada önemli rol oynar. (4) Belediyelerin seçilmiş yöneticileri, profesyonel bilgi ve çalışanlarının yüksek nitelikleri sayesinde merkezi yönetime karşı daha fazla özerklik elde edebileceklerinin farkındadırlar. Bu ulusal çıkarlara ve kamu kaynaklarının etkin kullanıma da hizmet etmektedir (Görmez ve Ökmen, 2009, s. 207).

Belediyelerden beklenen hizmet kalitesinin artırılması aynı zamanda liyakat usulüne göre görevlendirme yapılabilmesine de bağlıdır (Görmez ve Ökmen, 2009, s. 207). Bilindiği gibi belediyelerde çalışan sınıfı, seçilenler ve atananlar olmak üzere iki ana kısma ayrılabilir. Belediye başkanları ve belediye meclisi üyeleri seçilenleri oluştururken diğer çalışanları; memurlar, sözleşmeli personel ve işçiler olmak üzere sınıflandırmak mümkündür (Dönmez, 1996, s. 61-63). Maalesef uygulama itibarıyla belediyelerde çalışacak personel görevlendirilirken liyakat göz önünde tutulmamakta, siyasal çıkarlar belirleyici olmaktadır. Bunu anlamak için belediye çalışanlarının atanması usulüne kısaca bakmakta fayda görülebilir.

Belediye personeli, belediye başkanı tarafından atanmaktadır. Birim müdürleri ve üst yönetici kadrolarına yapılan atamaların ilk toplantıda belediye meclisine sunulması gerekmektedir. Meclisin bu aşamadaki fonksiyonu onay vermemek niteliğinde değildir, sunulan kadroların resmileştirilmesi işlevini görmektedir. Belediyelerin personel atamadaki yetki genişliğinin onların seçimlerini yaparken yönlendirecek kesin kıstaslar da bulunmaktadır. Bu nedenle belediyelerde ara eleman ihtiyacını karşılamak üzere eğitim alan mahalli idareler liselerinden ve üniversitelerin yerel

yönetimler önlisans programından mezun olan öğrenciler buralarda istihdam edilmemektedir. Belediye birimlerini, bu okul ve bölümlerden mezun olan eğitimli iş gücünü, eğitim gördükleri alanda istihdam etmeye teşvik edecek yasal düzenlemeler de mevcut değildir. Bu okullardan mezun olan öğrencilerin belediyelerde staj yapma imkanı da son derece kısıtlı olmakla beraber belediyeleri bu öğrencileri staj şansı tanıma zorunluluğu da getirilmemiştir (Görmez ve Ökmen, 2009, s. 207).

Belediyelerde eğitimin bir diğer sorunu da uygulanan eğitim müfredatlarının yetersizliği konusudur. Ayrıca önlisans düzeyinde eğitim verilen programlarda uzmanlığını belediyeler alanında yapmış öğretim elemanı sayısı da önceki yıllara göre artış göstermekle beraber hala yetersizdir. Ülkemizde belediyelere yönelik eğitim faaliyetlerinin yürütüldüğü tek alan okullarla sınıflandırmak mümkün değildir. Okullar dışında özellikle hizmet içi eğitim aşamasında etkin olan derneklerin ve birliklerin varlığına da söz edilmektedir (Görmez ve Ökmen, 2009, s. 208-209).

3.4. Büyükşehir Yönetiminde Model Arayışları

Geleneksel belediye modelinin yetersizliği kabul edilmekle beraber büyüyen şehirlerin nasıl yönetileceğine ilişkin çeşitli öneriler geliştirilmiştir. Bu yöndeki çabaların 1960'lı yıllardan sonra yoğunlaştığı görülmektedir. Hazırlanan kanun tasarılarının birisinde belediyeler büyüklüklerine göre tasnif edilmekteydi ve nüfusu 100.000'nin üzerinde olan belediyeler büyükşehir belediyesi olarak isimlendirilmiştir (Keleş, 1998, s. 273-274). Dönem boyunca ortaya çıkan projelerin ortak özelliği büyük şehirlerin yönetimine ilişkin unsurlar içermesiydi (Erdumlu, 1993, s. 48-49).

Büyükşehir yönetim modeli arayışında 1961 Anayasası'nın durumuna değinmek gerekir. Anayasada büyükşehirlerin oluşumuna ilişkin bir düzenleme bulunmamaktaydı. 1961 Anayasa'sı döneminde gelişen belediye birliklerinin amacı ise çeşitli kentsel hizmetlerin beraberce görülmesiydi. 1961 Anayasası'ndan farklı olarak 1982 Anayasası'nın 127. maddesi büyükşehir belediye yönetiminin hukuki altyapısını oluşturmuştur. Büyükşehir belediyeleri yeni bir yerel yönetim düzeyi olarak görülmeyip metropol alanlara özgü yönetim modeli olarak kabul edilmektedir (Yıldırım, 1999, s. 48-49). 1980 askeri yönetim döneminde çıkarılan 34 sayılı Milli Güvenlik Konseyi Kararı büyükşehir belediyelerinin kurulmasına yönelik çalışmaların öncülüğü niteliğindedir. Karar, il merkezi belediyeleri ile çevresindeki

belediyelerin birleştirilmesini içeriyordu. Kararda merkez belediyelerin etrafında bulunan çok sayıda küçük belediyenin kentsel hizmet sunumunda yetersiz kalması ve koordinasyon konusunda sorunlar çıkarması altı çizilen hususlar olmuştur. 34 sayılı karar, farklı şekilde uygulandığından karışıklığı önlemek üzere 2561 sayılı kanun çıkarıldı (Keleş, 1998, s. 273-274).

1983 genel seçimleri sonucu iktidara gelen Anavatan Partisi, yönetsel sistemin yerleşmesine olumlu bakmaktaydı. Anavatan Partisi'nin belediyeleri güçlendirmeye yönelik politikalarında üç husus dikkati çekmektedir (Tekeli, 1992, s. 110). Birincisi, gittikçe artan bir şekilde belediye gelirlerinin yükseltilmesidir. Genel bütçe vergi gelirleri üzerindeki %5'lik belediye payı %10,3'e çıkarıldı. İkincisi, kentsel alanlarındaki kimi merkezi yetkilerin belediyelere devredilmesidir. Üçüncüsü, 1984 yılında 195 sayılı kanun hükmünde kararname ile büyükşehir belediyelerinin kurulmasıdır. Bu kanun hükmünde kararnamenin yerini almak üzere 1984 yılında 3030 sayılı kanun çıkarılmıştır.

3030 sayılı kanununun TBMM'de görüşülmesi sürecinde kanunun amacına yönelik çeşitli tespitler ön plana çıkmıştır. Kontrolsüz kentsel gelişmeye çözüm olarak büyükşehir belediye yönetiminin kurulması gereklilik haline gelmişti. Anakent ölçeğinde imar, yerleşim, toplu taşımacılık ve çevre gibi konularda koordinasyon sağlanmalıydı. Kanun, altyapı hizmetlerinin rasyonel ve uygun yöntemlerle görülmesini öngörmekteydi. Büyükşehir belediye yönetiminin işleyişinde karmaşa yaşanmaması için büyükşehir ile ilçe belediye yönetimlerinin görev ve yetkileri açık bir biçimde belirlenmeliydi (Bayramoğlu, 1995, s. 25)

Büyükşehir belediyelerinin kurulması geleneksel belediye sisteminin yenilenmesine yol açmıştır. Büyükşehir reformu hem kısa vadede bir seçim stratejisi hem de belediye yönetiminin yenilenmesi konusunda daha önce var olan niyet ve çalışmaların uygulamaya geçirilmesi şeklinde yorumlanmıştır (Şengül, 2013, s. 115.)

Metropolleşme olgusu, var olan yönetsel sistemlerin yeniden gözden geçirilmesini zorunlu kılmıştır. Kamu yönetiminde yeniden yapılanma Avrupa'da farklı şekillerde gerçekleşmiştir. Avrupa'nın doğusundaki ülkelerde genel olarak başkentler tek dinamik metropoller konumundaydı ve yakın zamanlara kadar doğrudan merkezi yönetim tarafından yönetilmişlerdir. Bu ülkelerde yaşanan rejim değişikliği ile beraber metropol alanlarında Varşova, Prag örneklerinde olduğu gibi yeni yönetim

modellerinin benimsendiği görülür. Metropolleşmenin İspanya'daki etkisi ise bölgelere geniş bir özerkliğin tanınması olmuştur (Şengül, 2013, s. 116).

Türkiye'de büyükşehir belediyelerinin kurulmasında dünyada çeşitli şekillerde kendini gösteren metropolleşme olgusunun önemli payı bulunur. Belediyelerin büyüklüğü dikkate alınmaksızın hepsi 1930 yılından itibaren 1580 sayılı kanuna göre yönetilmiştir. 3030 sayılı kanunla birlikte büyük yerleşim yerleri için özel yönetim biçimleri getirilmiştir. 3030 sayılı kanunla ortaya konulan modelin Londra, Toronto ve Tokyo'nun yönetim modelinden esinlendiği belirtilmektedir. Kanunla iki düzeyli federatif bir büyükşehir modeli benimsendi (Bayramoğlu, 1995, s. 3). Mevcut modelde metropoliten alan bütünüyle aynı yönetim kademesinin sorumluluğundadır. Kentsel federalizm tipleri "metro-hükümet" ismi ile bilinmekte ve prototip olarak Toronto Büyükşehir Belediyesi gösterilmektedir. Bu örneğe uygun yönetimleri Kuzey Amerika'da ve Avrupa'da görmek mümkündür (Şengül, 2013, s. 117).

Türkiye'deki iki düzeyli büyükşehir yönetim modelinde her iki düzey, kanunla belirlenen kendi görev/yetki alanına ve gelir kaynaklarına sahiptir. İki düzeyli model, anakent ölçeğinde kentsel hizmetlerin koordinasyonunu sağlar. Aynı zamanda yerel özerklik ve katılım gibi demokratik prensiplerin uygulanmasını mümkün kılar. Görev paylaşımından üst düzey, genellikler planlama, toplu taşıma, altyapı gibi hizmetleri üstlenir. Bütün metropol alanı ilgilendiren hizmetlerin sorumluluğu ile hizmetlerin koordinasyon ve denetim sorumluluğu üst düzeye bırakılır. Alt düzey ise esasen yerel halkın günlük gereksinimlerini karşılayacak hizmetleri yerine getirir. Alt düzey birimlerinin hareket sahası modelin uygulanma şekline bağlıdır. İki düzeyli büyükşehir yönetim modeli, optimal hizmet sunumu sağlamak ve katılıma imkan sağlamak unsurlarını içerir.

3.5. Belediye, Demokrasi ve Toplum İlişkisi

Köken olarak Yunanca olan demos (halk) ve krotos (yönetim) sözcüklerinin bir araya gelerek oluşturdukları democratia kelimesine dayanan demokrasi, çoğu araştırmacılar tarafından farklı olarak tanımlanmıştır. Siyasal karar alma hakkının, çoğunluk yönetimi usulleri çerçevesinde hareket eden bütün yurttaşlar topluluğu tarafından doğrudan kullanıldığı hükümet biçimi, yurttaşların aynı hakkı seçtikleri, yurttaşlara karşı sorumlu temsilciler aracılığı ile kullandıkları hükümet biçimi ya da

yurttaşların ifade ve dinsel inanç özgürlüğü gibi bireysel ve toplu haklarını güvence altına almak üzere çoğunluk iktidarının belirli anayasal kısıtlamalar çerçevesinde uygulandığı hükümet biçimi olarak da tanımlanabilir. Aynı değeri paylaşan bireylerin beraberce ortaya sundukları kural ve yasalara uymak ve birbirlerini siyasal olarak denk kabul etmeleri yukarıda açıklanan tanımların diğer etmenleridir. Demokrasi tarihine bakıldığında, Klasik Yunan, İtalyan Rönesans'ı ile kent devlet cumhuriyetçiliği, Batı'nın temsili hükümet teorisi ve halk meclisleri görülmektedir. Bu tarihsel gelişmeler demokrasiyi pek çok yönden etkilemiştir. Etkileşimler sayesinde birçok anlamlar kazandırılmıştır.

Demokrasi, uzun süren tarihin başlangıcından itibaren önce kent devleti demokrasisi ile halkın yönetim içerisinde doğrudan birlikteliğiyle oluşan bir sistem olarak düşünülmüştür (Ökmen, 2008, s. 21). Yerel yönetim ve yönetim hakkındaki birçok uygulamada araştırmada sivil toplum kuruluşlarının dikkat çektiği görülmektedir. Demokrasi üzerinde yapılan birçok çalışmada göz önüne alındığında sivil toplum ile devletin ayrı kademelerde olduğunun vurgusu yapılması bu tartışmaların bizlere anlatmak istedikleri anlaşılabilir

Kamu yönetimi, toplumun her kesiminin her türlü sorununu çözmeye çalışan en üst düzey bir örgütlenme biçimi olduğu için, bireyleri ilgilendiren her konu yönetimi de doğrudan ilgilendirmektedir. Ortaya yeni kamu yönetimi anlayışı hakim olmasıyla beraber, kişilerin belirli kurum ve kuruluşlarda görev almasının önü açılmış devlet yönetiminin sadece yöneticiler vasıtasıyla olması önlenmiştir. Bu durum, yöneticilerin sadece siyasal olarak değil kamu içerisinde görevli bütün herkese karşı sorumluluk duyması, yasalara uyum ve uygulama içerisinde de görülmesi gerçekleşmiştir.

Kamu yönetimi içerisinde ortaya çıkan aksamalar, yasal düzenlemelerin aksine daha çok işleyiş üzerinde ki pratiklerde baş göstermiştir. Gerçekleşen bu durum ise yönetim-vatandaş arasında bazı sıkıntılara yol açmaktadır. Sıkıntılarının çözümü için uğraşan yönetimin yeni hamleleri ise başka sıkıntılarının ortaya çıkması gibi durumlarla karşı karşıya kalabilmektedir. Fakat sıkıntılarının gerçekten bir sorun olduğunu görmek ve anlamak o durumun çözümü için en önemli adımlardan birisidir. Sonuç olarak çözümü bulunan bir durumun çözülmez bir durummuş gibi görülmesi yapılmaması gereken en büyük hatalardan birisidir. En büyük sorun

ise güven duygusunun toplumumuza aşılammamış olması durumudur. Güven sorunundan başka diğer başlıklar ise şu şekilde sıralanabilir: Güven, Etkililik ve Verimlilik, Etik, Şeffaflık ve Katılım, Denetim.

3.5.1. Belediyelerin toplumla eklemlenmesi

Toplumsal şiddete yerel yönetimler tarafından çözüm arayışımızda, yerel yönetimlerin toplumla eklemlenmesi konusu oldukça önemlidir. Yerel yönetimleri bu konuda en çok ilgilendiren maddelerden değer, nüfus, toprak ve kamu yönetimi ile özel yönetimler arasındaki eklemlenme bunlardan en önemlileridir. Değer açısından baktığımızda kamu yönetimi, toplumda var olan maddi ve manevi değerleri derleyen bir örgüt olarak, değerleri toplarlar, kullanılır konuma getirir, onlar yeniden ölçümlendirir ve topluma dağıtır. Kamu yönetimi, yerel boyutu ile maddi ve manevi değer üreticisidir. Kamu yönetimi, asıl bir değer dağıtıcısı işlevi ile toplumla eklemlenir. Etik çizgisi gereği bu değer dağıtım işlevini ön plana çıkarır (sosyal devlet), ya da önemsemez (liberal devlet anlayışı). Nüfus açısından incelediğimizde ise nüfusun genç ya da yaşlı olması kamu hizmetlerinin niteliğini belirlediği gibi, nüfusun etnik bileşimi, kadın-erkek nüfus oranı, bölgeler ya da toplumsal kesimler arası gelir dağılımı farkı ve toplumsal adaleti giderici politikalar hakkında bilgi sağlar ve eklemlenmenin ikinci önemli maddesidir. Toprak bağlamında, kamu yönetiminin izleyeceği politika toplum için son derece önemlidir. Kentsel alanda toprak, arsadır, meydandır, sokaktır, caddedir, parktır, kısaca bir rant kaynağıdır. Kamu yönetimi ile özel yönetimler arasında da bir eklemlenme söz konusudur. Özel yönetimler, özel hukuk tüzel kişileri, özellikle de demokratik kitle örgütleri, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, odalar, borsalar, işçi ve işveren sendikaları gibi örnekler verilebilir.

Şimdilerde kuruluş yönetimleri hakkında geçerli kuralların başında ilk olarak halk desteğini elde etmek vardır. Bu desteği sağlamak için son zamanlarda hem kamu hem de özel kuruluşların çalışmaları hem oluşturulmakta hem de devam etmektedir. Açıklanan bu zaman diliminde hem kamu olsun hem de özel kuruluşlar olsun bu tür durumlar için halkla ilişkilere yönelmekte ve halkla ilişkiler ile sorunlara çözüm aramaktadırlar. Halkla olan bağların ve münakaşaların getirilerini yerine getiren yöneticilerin en önemli amaçları, kendi oluşturduğu kuruluşa karşı halkın güvenini kazanmasıdır. Halkla ilişkilerin kuvvetli ve etkili olabilmesi için bilinen bütün ihtiyaçlara karşılık vermesi ve hizmet aşamasında ortaya somut veriler

sunmasındadır. Bu verilen halka ilişkiler hakkında ki önemli destekler danışmanlıktan daha çok kurum içerisinde bulunan tüm bireyler arasında hat hizmeti olarak görülmelidir. Bu konu üzerinde Özer, halkla ilişkilere verilecek önem hakkında görüş belirtmiştir. Bu görüş ise: “Dolayısıyla halkla ilişkileri örgütün temel fonksiyonlarının gerçekleştirildiği ana hizmetler arasında gördüğümüzde, konuya verilen önem artacak, halkla ilişkiler faaliyetleri üzerinde hassasiyetle durulacak, bu paralelde de kuruluş yönetimleri halkla ilişkiler çalışmalarından beledikleri olumlu sonuçlara daha kolay ulaşabileceklerdir.” (Özer, 2013, s. 22).

Yerel yönetimler varlığını sürdürebilmek için birçok farklı nedenlere bağlıdır. Bu nedenlerin ilki, demokrasi ve plüralizm yani çoğulculukla alakalıdır. Yerel yönetim şekli bir ülke içerisinde bulunan tüm bireylerin ülkenin yönetiminde söz sahibi olması ve verilen kararlarda kendisinin de bir etkisinin olması isteğidir. Yerel yönetimlerin bu durumdaki en büyük görevleri ise merkez yönetim ile ilişki kuramayan halkın merkezi yönetime olan istek ve arzularını iletmede bir köprü olarak görme ve bazı durumlarda ise sorunların direk ilk elden yerel yönetimlerce çözülmesi için önemli bir kurumdur.

Bu nedenlerin ikincisi olarak ise, yerel yönetimlerin yerel halkın siyasal eğitim ve bilinçlenmesine yapmış oldukları katkıların bütünü olarak gösterilebilir. Vatandaş ülke içerisindeki veya dışarısındaki herhangi bir olayda direk olarak görüşlerini beyan etmede yerel yönetimlerin büyük önemi vardır. Bu durum için Aydın şu örneği vermiştir: “Yerel siyasetin merkezi yönetim üzerindeki etkisini görmek ve bilinçli bir yerelleşme ve örgütlü bir toplumun yerel üzerinden merkezi etkileme gücünü görmek için Türk siyasal hayatı çok iyi bir örnektir”. Yerel siyaset üzerinde yaptıkları ve görev bilinciyle bir adım öne çıkan bireyler merkezi yönetimde de söz sahibi olmak için çalışmalar yapmış ve bu çalışmalar sonucu onları merkezi yönetimde de çoğu zaman görmüş bulunmaktayız (Aydın, 2011, s. 12).

Üçüncü ve son olarak ise yerel yönetimlerin, halkın gereksinimlerini iyi ve hızlı bir şekilde cevap verebilecekleri aşamasında yapılan uzlaşmalardır. Yerel yönetimlerdeki yöneticiler her daim halk ile iç içe olmuş ve yerel yönetim seçimlerinde halka yakınlığın çok önemli olmasından dolayı yöneticilerin halka daha samimi gözükmelerine ve onlarla daha yakın ilişkiler kurmaya sevk etmiştir.

Yerel yönetimlerin olması her zaman merkezi yönetim üzerine düşen görev ve sorumlulukları azaltmıştır. Ayrıca yerel yönetimler merkezi yönetimi ele alan bazı sorunların yerinde ve hızlı bir şekilde çözüme kavuşturulmasında başrol oynamıştır. Bu durum ise merkezi yönetimin yükünü hafifleterek merkezi yönetimlere paratoner görevi görmektedir (Aydın, 2011, s. 12).

Yerel yönetimlerin sivil toplum faaliyetlerinin önemli ve her daim gerekli olmasının dışında, başka görevleri de vardır. Bunlar, kamuoyunu kamu kuruluşlarının faaliyetleri ve politikaları hakkında bilgilendirmek, yerel kuruluşların önemli kararlar almadan önce yurttaşların konu hakkındaki düşüncelerini belirtme imkanı verilmesi, kamuoyuna vatandaşlık gururunu hissettirmek ve onlara bu duyguyu doğrudan vermek olarak sıralanabilir (Gölönü, 2000, s. 128).

3.5.2. Kuramsal ve edimsel düzlemde sosyal belediyeçilik anlayışı

Günümüzde, sosyal belediyeçilik anlayışının merkezinde bulunan hizmet alanları ile ilgili oldukça önemli, bir çok temel tespit bulunmaktadır. Bunların başında tüm dünyada yerel ortak hizmetlerin temininde belediyelerin merkezi yönetime göre daha etkin olması gelmektedir. Bunu belediyelerin gerek temel hizmetlerin (su, atık sistemi, piyasa denetimi, yol vb.) gerekse sosyal siyaset hizmetlerinin (muhtaçlara ilişkin sosyal yardım ve hizmetler vb.) sağlanmasında üstlendiği rol takip etmektedir. Başta engelliler ve yaşlılar olmak üzere, çocuklar, kadınlar ve madde bağımlılarına yönelik geniş kapsamlı hizmetler bu anlamda değerlendirilebilir (Parlak, 2010, s. 514). Özellikle yerel sınırlar içinde yer alan engelliler ve yaşlılar, gelişmiş ülkelerdeki belediyeçilik anlayışının merkezinde olan ve kendilerine en fazla hizmetin sunulduğu sosyal kesimlerin başında yer almaktadır. Bu konuyla ilgili, önemli olan bir diğer tespit de belediyelerin yoksulluk, işsizlik, sosyal dışlanma gibi temel sorunların minimize edilmesi noktasında işletmelere yönelik bazı teşvik ve programlardan, eğitilmiş ve refah seviyesi yüksek vatandaşlarının taleplerine kadar hemen her sahada faaliyet göstermekte olduklarıdır. Ayrıca bu temel tespitlere, aynı rahatsızlıklara bir "kütle" halinde ele alınması ve söz konusu gruplara ilişkin eğitim ve rehabilitasyon gibi çalışmalarla grup içi dayanışmanın yükseltilmeye çalışılması da eklenmelidir. Burada dile getirilmeye çalışılan tüm saptamalar, günümüz dünyasında yer alan belediyeçilik anlayışının da hangi yöne seyrettiğini görmek açısından önemli ipuçları sunar. Bu açıdan bakıldığında, yeni belediyeçilik anlayışının daha çağdaş, daha sosyal, katılımcı, insan ve hizmet odaklı olduğu

görülmektedir. Dolayısıyla bu durum, sosyal siyaset uygulamalarını yerel düzeyde başarı ile uygulayan belediyelerin, "sosyal devlet" anlayışının yerel yansıması olarak, "sosyal belediye" ismini almaya hak kazanmasını mümkün kılmaktadır (Seyyar, 2008, s. 240).

Sosyal belediyecilik, mahalli idareye sosyal alanlarda planlama ve düzenleme işlevi yükleyen, bu çerçevede kamu harcamalarını konut, sağlık, eğitim ve çevrenin korunması alanlarını kapsayacak şekilde sosyal amaca yönlendiren; muhtaçlara yardım yapılması ve sosyal dayanışmanın tesis edilmesiyle sosyo-kültürel faaliyetlerin gerçekleştirilebilmesi için gerekli olan altyapı yatırımlarını üstlenen; bireyler ve sosyal kesimler arasında zayıflayan sosyal güvenlik ve adalet kavramını güçlendirmeye yönelik olarak mahalli idarelere sosyal kontrol işlevleri yükleyen bir model olmakla beraber; bu modelin belediyeler tarafından icra edilen çok boyutlu görünümüleri (engellilere, işsizlere, aile-kadın-çocuk-genç ve yaşlılara, yoksul ve kimsesizlere ilişkin ve ayrıca kültürel etkinlikler gibi) de söz konusudur (Akdoğan, 2006, s. 44). Sosyal belediyeler, sürekliliği olan "toplumsal hak" ve "toplumsal hizmet" kavramlarını kendilerine rehber edinen yapılan olarak ele alınabilmektedir.

Avrupa'da sosyal belediyecilik uygulamaları genel olarak, tavsiye, bilgi ve danışmanlık; sosyal bakım, sağlık ve güvenlik; alan geliştirme; konut; eğitim hizmetleri; eğlenme, dinlenme, kültür; piyasa düzenlemeleri ve işletmelere ilişkin hizmetler; çevre ve planlama; caddeler, ulaşım ve taşımacılık ile gıda ve perakende piyasalar üzerinde yoğunlaşmaktadır (Es, 2007, s. 50). Sosyal belediyecilik temelinde yapılabilecek olan hizmetleri, detaylı bir biçimde sıralamak gerekirse;

- Yerel, sosyal ve kültürel hizmetler: Yaşlı ve engellilere ilişkin hizmetler (evde bakım; günlük bakım ve geçici sürelerle bakım; barınma ve sağlık destek merkezlerinin tesisi; konut koşullarının dizaynı; bakıcılık, koruyuculuk yapanlara ilişkin hizmetler), çocuk ve aile koruma hizmetleri ve göçmenlere ilişkin hizmetler;

- Yerel iktisadi kalkınma: İşletmelere, vasıflı işçilerin istihdam edilmelerine imkan verecek eğitim yardımlarının yapılması;

- Diğer hizmet sahaları: Şiddetin önlenmesi ve toplum güvenliği; aile-içi şiddetin önlenmesi; eğlence ve kültür; tıbbi yönlendirme birimi; yardımlar (bedava kitap dağıtma, engelli evlerinin tamiri, bedava okul yemeği ve elbisesi verme, işletmelere

ilişkin yardım ve ödüller); ulaşım, temizlik, aydınlatma ile öneri, bilgilendirme ve danışmanlık hizmetleri [halk danışman bürolarının kurulması; istihdam, aile, konut ve sağlık gibi birçok alanda vatandaşlara bilgi verilmesi; doğum, sağlık ve tıbbi hususlarda öneri ve birtakım yönlendirmelerde bulunulması; kanuni tavsiyeler (borçlanma, hukuki destek, ölüm, cenaze, evlilik ve benzeri konularda verilen hizmetler); eğitim psikolojisi ve rehberlik; ilaç, uyuşturucu ve alkol birimlerinin kurulması ve göçmenlere ilişkin hizmetler].

3.5.3. Sosyal sorumluluk kavramı ve belediyelerde sosyal sorumluluk

Kurumlar, sosyal yaşantının gereği olarak kurulur ve çalıştırılırlar. Bu nedenle, içinde buldukları topluma karşı üstlendikleri çeşitli sorumlulukları da yerine getirmekle yükümlüdürler. Gerçekte, kurumlar bir toplumda faaliyette bulunmak ve yaşamak amacıyla kuruldukları gün sorumluluklarını da kabul etmiş olurlar. Bu nedenle kurumlar, toplumun amaçlarına hizmet ederek ve değer ölçütlerine uygun politikalar belirleyerek faaliyetlerini yürütmek zorundadırlar (Tenekecioğlu, 1977, s. 47). Sosyal sorumluluk, kurumların bir veya birden çok sosyal konular üzerine eğilmelerini gerektirir. Bu konularla uğraşmayı ihmal eden kurumlar uzun vadede başarılı olamazlar. Toplumun yararına, değişen değer ve beklentilerine cevap veremeyen veya bunları önemsemeyen kurumlar, toplumsal bir eleştiriye muhatap kaldığı gibi, aynı zamanda güven kaybına da neden olabilir. Dolayısıyla sosyal sorumluluk, karar verici durumda olanların, kendi çıkarlarını olduğu kadar, toplumun genel çıkarlarını da geliştirecek ve koruyacak eylemlerin yapılması yönünde bir zorunluluktur (Halıcı, 2001, s. 12).

Kamu yönetimi anlayışı çerçevesinde sosyal sorumluluk; halk adına hareket eden kamu çalışanlarının, aldıkları her kararda, halkın büyük çoğunluğunun tatminini sağlayıcı bir genel sorumluluk taşımalarını ifade eder (Kılavuz, 2004, s. 90-91). Bu tanıma göre, kamu görevlilerinin temel sorumluluğu, kamu yönetiminin bir emanet olduğu bilincinden uzaklaşmadan, halkın mutluluğu için taşınan genel bir sorumluluktur. Kamu yönetiminin bir parçası olarak belediyelerin sosyal sorumluluklarını, bir kamu kurumu olmaları yönüyle kuruluş amaçları ve örgütsel-işlevsel yanlarıyla ilişkilendirilerek ortaya koymak mümkündür. Belediyeler, bir beldede yaşayan halkın mahalli ortak ihtiyaçlarını gidermek amacıyla kurulmuş kurumlardır. Belediyelerin kuruluş amaçlarını ortaya koyan bu tanım, aynı zamanda belediyelerin sosyal sorumluluklarının belirlenmesinde de önemli bir rehber

olmaktadır. Bu durumda belediyelerin sosyal sorumluluk alanları, temel işlevlerinin yerine getirilmesi, yani kurulduğu beldede gerekli yerel ihtiyaçların üretilmesi, halka sunulması ve vatandaşın beklentilerinin giderilmesidir.

Belediyelerin kendinden beklenen görevleri yerine getirebilmelerinin bir ölçüsü olarak değerlendirilebilecek vatandaş memnuniyetinin sağlanması, belediyelerin, vatandaşın istek ve taleplerine duyarlı olmasını ve bunların, kuruma yön vermesini gerektirmektedir. Nitekim belediyeler, yerel kamusal ihtiyaçların, hızla ihtiyaç olmaktan çıkmadan, istenen düzeyde karşılanabildiği oranda işlevlerini yerine getirebilmekte ve vatandaş memnuniyetini arttırabilmekte, dolayısıyla sosyal sorumluluklarına uygun hareket etmesi mümkün olmaktadır (Parlak, 2010, s. 395).

Belediyeler içerisinde, özellikle kentleşme olgusunun ortaya çıkardığı gerçek sonuçlar bağlamında belediyeler giderek önem kazanmaktadır. Bu önem kazanma keyfiyetinin bir boyutunu da sosyal sorumluluk kavramı oluşturmaktadır. Örneğin, Türkiye'de kentsel nüfusun %85'inin belediye sınırları içerisinde yaşadığı düşünülecek olursa bu kurumların sosyal sorumlulukla ne denli ilgili kurumlar olduğu daha iyi anlaşılacaktır (Torlak ve Özdemir, 2003, s. 142). Belediyelere yönelik sosyal sorumluluk; bir belediyenin karar mevkii sahiplerinin, yöneticilerin kendi çıkarları yanında, bir bütün olarak toplumun menfaatlerinin korunması, hizmetlerin eşit dağılması, belediye içi ve çevresindeki kişi ve kurumların beklentilerine uygun hizmet üretmesi, çalışma stratejisi ve politikası güderek insanları mutlu ve memnun etmesi şeklinde tanımlanabilir. Belediyelerin gelişen sosyal sorumlulukları bir yandan belediyenin toplumla ilişkilerini düzenlemede kullanılan sosyal sorumluluklarını, diğer yandan ise toplumsal ahlaki değerlerle ilişkili iş ahlakı kavramlarının önemini arttırmaktadır.

Paydaşların gereksinimlerinin karşılanarak memnuniyet düzeylerinin yükseltilmesi, kurumların dışa açık bir yaklaşımın benimsemesi ile çok yakından ilgilidir. Bu nitelikteki kurumlar, yalnızca kendi varlıklarını sürdürmek için değil, örgütsel-işlevsel varoluş nedenlerinde hareketle, hizmet sundukları paydaşların taleplerine duyarlı olmak durumundadırlar. Belediyeler, hemşehrilerin ihtiyaçlarını sürekli takip ederek, bunlara çözüm üretebildikleri oranda başarılı olmuş sayılırlar. Diğer bir ifade ile, yurttaş odaklı bir yönetimi anlatan bu yönetim yaklaşımı, belediyelerin belde halkının öncelikleri doğrultusunda hareket etmesini sağlamakta ve böylece bir

tafaftan etkinliği arttırırken, diğer taraftan daha katılımlı bir yönetim ortaya koymaktadır. Bütün bu yaklaşımların odağında ise, sosyal sorumluluk kavramı bulunmaktadır.

Sosyal belediyeçilik, belediyelere klasik belediyeçilik hizmetleri yüklemenin ötesinde, bu kurumları sosyal sorunların çözümünde de doğrudan sorumlu tutmaktadır. Sosyal belediyeçilik genel olarak; sosyalleştirme, sosyal kontrol ve rehabilitasyon; yönlendirme, danışmanlık ve rehberlik hizmeti verme gibi işlevleri üstlenmektedir. Sosyal belediyeçiliğin işlev ve faydaları şu şekilde sıralanabilir (Akdoğan, 2006, s. 44-45):

- Belediyelere sosyalleştirme, sosyal kontrol ve rehabilitasyon işlevleri yüklemesi,
- Toplumsal kesimlere yönelik danışmanlık ve rehberlik hizmeti verme,
- Belediye birimlerine, sosyal alanlarda planlama ve düzenleme işlevi yüklemesi,
- Muhtaçlara yardım yapılması ve sosyal dayanışmanın tesis edilmesi,
- Sosyo-kültürel faaliyetlerin gerçekleştirilebilmesi için gerekli olan altyapı yatırımlarının üstlenilmesi,
- Birey, toplum ve devlet arasında zayıflayan güven ve adalet duygularının yeniden tesis edilmesi.

Sosyal belediyeçilik hizmetlerinin yöneldiği kesimler ve alanlar ise şu şekilde sıralanabilir (Yıldırım ve Göktürk, 2008, s. 248-252):

- İşsizlere yönelik hizmetler,
- Engellilere yönelik hizmetler,
- Ailelere (aile danışma birimleri) yönelik hizmetler,
- Kadınlara yönelik hizmetler,
- Çocuklara yönelik hizmetler,
- Sokak çocuklarına ve sokakta çalışan çocuklara yönelik hizmetler,
- Gençlere yönelik hizmetler,
- Yaşlı ve bakıma muhtaç kimselere yönelik hizmetler,
- Yoksul ve kimsesizlere yönelik hizmetler,
- Meslek edindirmeye yönelik hizmetler.

Belediyelerin gerçekleştirdiği sosyal belediyeçilik uygulamaları ise genel olarak şu şekilde sıralanabilir (Akdoğan, 2006, s. 44-45):

- Barınma ve beslenme ihtiyaçlarını karşılama,
- Giyecek, yakacak, ilaç, eğitim (kırtasiye) gibi maddi yardımlarda bulunma,
- İhtiyaç sahibi kadınlar, sokak çocukları ve kimsesizlerin barınma ihtiyacının karşılanması,
- İhtiyaç sahibi çocuklara, çocuk yuvası ve kreş yapma,
- Yaşlılara yönelik hizmetlerde bulunma (huzurevi, yaşlı hizmet birimi),
- Sağlık merkezleri, sağlık ocakları ve gezici sağlık otobüsleri gibi araçlarla sağlık hizmeti sağlama,
- Kültür-sanat-spor tesisleri kurma, kültür merkezleri ve kütüphaneler oluşturma,
- İhtiyaç sahiplerine sıcak yemek temin etme ve aş evleri kurma,
- Tanzim satış mağazaları ve belediye ekmek fabrikaları kurma,
- Engellilere yönelik olarak kolaylaştırıcı faaliyetlerde bulunma (ulaşım, kaldırımlar, sosyo-kültürel ortamlar gibi),
- Beceri ve meslek edindirme kursları açma,
- İş kuracak kadın ve gençlere yönelik danışmanlık ve rehberlik hizmeti verme,
- Ucuz konut alanları sağlanmasında ve ucuz konutların yapımında yol gösterici olma,
- Sivil toplum kuruluşları ve diğer toplumsal kuruluşlarla, dayanışma ve yardımlaşmayı geliştirmek için işbirliği yapmaktır.

2004 ve 2005 yıllarında çıkarılan 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu, belediye birimlerine çok önemli görevler yüklemiştir. Belediyelerin görevleri sayma yöntemi ile sınırlı olmaktan çıkarılarak genel yetki ve yetki ilkesi doğrultusunda genişletilmiştir (Eryılmaz, 2008, s. 152). Belediyeler artık yalnızca altyapı hizmetleri sunan birimler halinden çıkarılarak, sosyal, kültürel, ekonomik alanlarda da önemli faaliyetler gösterebilecektir. Bu bağlamda, belediyeler sosyal hizmetler ve sosyal politika üretiminde bulunarak, engelli, yaşlı, kimsesiz, yoksul, kadın, çocuk gibi toplumun dezavantajlı kesimlerine hizmet sağlayarak, belli ölçüde de olsa sosyal patlamayı önleme işlevi görecektir.

Belediye kanunlarında düzenlenen, sosyal hizmetlere ilişkin yetki ve görevler genel olarak; sosyal hizmet ve yardım, konut, kültür-sanat, gençlik ve spor, kadın ve çocuklar için koruma evleri, engelliler merkezi, yoksul, ihtiyaç sahibi, kimsesiz ve engellilere yönelik sosyal hizmet ve yardımlar, öğrencilere burs verilmesi, meslek ve

beceri kazandırma, hemşehriler arasında sosyo-kültürel ilişkilerin geliştirilmesi şeklinde sıralanabilir. Belediyelerin, sosyal hizmetlere ilişkin faaliyetlerinde kamu ve özel sektör kuruluşlarıyla, sivil toplum kuruluşlarıyla ve yurtdışı kuruluşlarıyla birlikte ortak proje hazırlayabilecekleri belediye kanununda belirtilmiştir (Eryılmaz, 2007, s. 9).

5216 ve 5393 sayılı kanunlarla, belediyelere yüklenen sosyal belediyecilik işlevlerini detaya girmeden maddeler halinde şu şekilde sıralayabiliriz (Eryılmaz, 2008, s.151-154):

- Hemşehri hukuki kapsamında, belediyelerin, hemşehriler arasında sosyal ve kültürel ilişkilerin geliştirilmesi ve kültürel değerlerin korunması konusunda gerekli çalışmaları yapmakla görevli olduğu vurgulanmıştır.
- Belediyelerin görev ve sorumlulukları genişletilerek, bu belediye birimleri eğitim, sağlık, sosyal yardım, kültür, ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi gibi geniş bir alanda yetkili ve görevli kılınmıştır.
- Belediyeler, toplumdaki tüm dezavantajlı gruplar için her türlü sosyal ve kültürel hizmeti yerine getirebilmesi görevi yüklenmiştir.
- Yetişkinler, yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütmek, geliştirmek ve bu amaçla sosyal tesisler kurmak belediyenin görevleri arasında sayılmıştır.
- Meslek ve beceri kazandırma kursları açmak, işletmek veya işlettirmek, belediyelerin sosyal hizmete ilişkin görevleri arasında sayılmıştır.
- Engellilere yönelik hizmet verecek "engelli hizmet birimleri" kurulması (Kanun bu hizmeti diğer belediyelere değil, büyükşehir belediyelerine görev olarak vermektedir.),
- Büyükşehir belediyeleri ve nüfusu 50.000'i geçen belediyeler çocuklar için koruma evleri açabileceklerdir.
- Yine aynı şekilde hem büyükşehir belediyeleri hem de nüfusu 50.000'i geçen belediyelerin kimsesiz kadınlar için koruma evleri açabileceklerdir.
- Belediyeler, hizmet sunumunda engelli, yaşlı, düşükün ve dar gelirlilerin durumuna uygun yöntemleri beldenin sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel özelliklerini de dikkate alarak uygulamalıdır.

- Meslek ve beceri kazandırma hizmetlerini yapma veya yaptırma görev ve sorumluluğu gereği açılacak mesleki kurslar açılabilecektir.
- Gıda yardımında bulunabilmek amacıyla, gıda bankası adı altında birimler oluşturulabilecektir.
- Belediyelerin görev ve sorumluluk alanlarında iren konularda, engelli dernek ve vakıfları ile işbirliği içerisinde onların sorunlarının çözümüne katkıda bulunabileceklerdir.
- Büyükşehir belediyesinin giderleri içinde, dar gelirlili, yoksul, muhtaç, ve kimsesizler ile engelli yapılacak sosyal hizmet ve yardımlar için ayrılacak ödenekler düzenlenmesi gerektiği kanunda ifade edilmiştir.

3.5.3.1. Belediyeler ve özel sektör işbirliği

Kentsel faaliyetlerde büyük ölçüde etkin olan, beldedeki temel üretim ve istihdamı bir ölçüye kadar şekillendiren, işleyiş süreçlerini olumlu ya da olumsuz yönde etkileme gücüne sahip özel sektörün, kent sorunlarının çözümünde ya da kaynaktan önlenmesinde, kent yönetimleriyle işbirliği ve ortak çalışma içinde olması, hedeflenen amaca ulaşılması için gerekli ve zorunlu bir koşuldur.

Belediyeler ve özel sektör arasındaki ortak çalışma ve işbirliği, belirli aralıklarla toplanarak kent sorunlarını tartışan komisyonların oluşturulmasından, ortaklaşa imzalanan ortak projelere ve teknoloji geliştirilmesine kadar uzanan bir çeşitlilikte gerçekleştirilebilir. Bununla birlikte, belediyeler ve özel sektör işbirliği çok hassas bazı dengelere dikkat edilmesini gerektirmektedir. Kamu kurumları temelde kamunun ortak çıkarlarını koruma işlevi ile yükümlü olduklarından kural koyucu ve uygulayıcı makam konumundadırlar. Özel sektör de giriştiği işlerde "karlılık" ilkesini korumak ve kollamak durumundadır. Bu nedenle, ortak çalışma yapılan alanlarda her iki tarafın rollerinin ayrılığını gözetmesi, potansiyel çıkar çatışmalarına dikkat etmesi gerekmektedir.

Özellikle ülkemiz özelinde vurgulanması gereken bir nokta da, işbirliği ve ortak çalışma alanlarının belirlenmesi, koşullarının saptanması gibi süreçlerde belediyelerin, kamu sektöründe uygulanmakta olan personel rejimi nedeniyle yetkin uzmanları kadrolarına kolaylıkla çekemediklerinden şanssız konumda bulunmalarıdır. Görüş alışverişlerinin sağlıklı olabilmesi, bir tarafın diğerine empoze eder durumda olmaması için tarafların maddi ve entelektüel anlamda eşit ya da

benzer donanımlara sahip olmaları gerekmektedir. Bu nedenle de, kadrolarında gerekli ve yeterli personelleri bulunmayan yönetimlerin üniversiteler, bilimsel kuruluşlar ve çeşitli uzmanlık alanları olan değişik kurumlardan bu çerçevede katkı almaları akılcı bir çözüm olacaktır.

3.5.3.2. Belediyeler ve üniversiteler işbirliği

Kentsel sorunlar konusu gibi oldukça yoğun bir teknik birikim ve teknoloji takibini gerektiren konuda belediyelerin her zaman tam donanımlı olması beklenemez. Toplumsal işbirliği bağlamında da, öylesi bir donanıma sahip olmaları gerekmemektedir. Ancak buradaki koşul, toplumda bu donanımlara sahip kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapmak, koordinasyon içinde olabilmektir. Bu açıdan üniversiteler belediyeler açısından birçok avantajlar sunabilecek durumdadırlar.

Öncelikle üniversiteler, belediyelere belirli proje tartışmalarında, pazarlıklarda uzmanlık sağlayabilecek kurumlardır. İster kamu tarafından girişilen, isterse özel sektörde planlanan projeler olsun, kentsel sorunların çözümüne ilişkin ekonomik, sosyal ve fiziksel tüm faktörlerin gözden geçirilmesi ve hesaba katılması çeşitli disiplinlerden uzmanların bir arada çalışmalarını gerektirmektedir. Üniversiteler ve diğer bilimsel kuruluşlar kent yönetimlerinin gereksinim duydukları teknolojilerin üretebileceği, araştırmaların yapılabileceği kurumlar olarak da işlev görme konumundadırlar. Son olarak da, üniversiteler kent yönetimlerinin gereksinim duyduğu insan gücünün yetişebileceği ortamlar olarak işlev görebilmektedir. Bu, mevcut personelin üniversitelerce düzenlenecek kurslarda eğitilmesi yoluyla gerçekleştirilebileceği gibi, daha köklü bir çözüm olarak da, üniversiteleri dış dünyanın gereksinimlerine yanıt verecek alanlarda öğrenci yetiştirmeye özendirerek sağlanabilir. Sayılan işbirliği alanları bağlamında, belediyelerin üniversite ve diğer bilim kuruluşlarını mali olarak destekleme ve çalışma alanları olarak yönlendirmelerinin, uzun dönemde her iki tarafa getirebileceği yararlar açısından göz ardı edilmemesi gereken bir olanak olduğu açıktır.

3.5.3.3. Belediyeler ve gönüllü kuruluşlar işbirliği

Kentsel sorunların çözümünde gönüllü örgütlü girişimler 19. yüzyılın son yarısından itibaren görülmekte ise de, bugünkü anlamda gönüllü kuruluşlar olarak ağırlıklarını hissettirmeleri 1960'lı yılların sonlarında başlamıştır. Gönüllü kuruluşlar bugün, özellikle uzun bir demokrasi geleneği olan ülkelerde kamu sektörü ve özel sektörden

sonra "üçüncü sektör" olarak adlandırılmaktadır (Yıldırım, 1993, s. 77). Kentsel sorunların çözümünde mücadele eden, çalışma yapan çok çeşitli gruplar, gönüllü kuruluşlar bulunmaktadır. Bunlar yerel düzeyde mücadele eden gruplardan, ülke ölçeğinde ve uluslararası alanda, yeşil alanların yok edilmesi, yoksulluk ve uyuşturucu madde kullanımının önüne geçilmesi gibi çeşitli sorun kaynaklarına karşı uğraş veren gruplara kadar uzanan geniş bir yelpazede yer alırlar. Kentsel sorunlarla mücadele çalışmaları bağlamında gönüllü kuruluşlarının diğer sektörlerden çok daha işlevsel oldukları birçok alan sayılabilir. Bunlar arasında öncelikle söz edilmesi gereken, gönüllü kuruluşların toplumun bilinçlendirilmesi ve bir anlamda eğitilmesi ve katılımın özendirilmesi alanlarındaki etkinlikleridir.

Gönüllü kuruluşlar yaygın politik süreçlerin ve geleneklerin üzerine çıkmaları zor olan kamu yönetimlerinin taşıdıkları belde halkıyla yabancılaşma ve güvensizlik risklerini taşımadığından, toplumla daha kolay iletişim kurma, daha çabuk kabul edilme ve güvenilme gibi avantajlara sahiptir. Bu nedenle, belediyelerin çeşitli projelerine insanları dahil edebilmeleri gönüllü kuruluşların aracılığı ile kolaylıkla sağlanabilecektir. Gönüllü kuruluşlar herhangi bir siyasi parti ile bağlantılı olmadıklarından yerel yöneticilerin sıkıntısını çekmekte oldukları politik baskılardan uzakta kalabilme şansına sahiptirler. Bu durum da, onlara gerekli gördükleri her konuda seslerini yükseltme olanağını vermektedir. Belediyelerin karar alma süreçlerinde görev üstlenen yöneticiler, atacakları hemen her adımda politik müdahaleler ve isteklerle karşılaşmakta, bazı durumlarda da istedikleri adımları bu nedenlerle atamamaktadırlar. Böylesi çıkmazlarda, yerel yöneticiler gönüllü kuruluşların katkılarından yararlanarak, onların ortaya koyacağı etkin kamuoyu baskısı ile, bu tür müdahale ve isteklerin önünü kesebileceklerdir.

Gönüllü kuruluşlar, beldedeki çeşitli sosyal ve kültürel grupların değerlerini ve görüşlerini yansıtmalarının yanı sıra, onların çeşitli çözümlerini de gündeme getireceklerdir. Yine bu gönüllü kuruluşların girişimiyle örgütlenen yapılarla bu çözümleri denemek ve sınamak mümkün olabilecektir. Kent yönetimlerine düşen görev de bu topluluklarla girecekleri işbirliği ile, denenmiş, başarılı çözümlerin formel sistem ile bağlantılarının kurulması işlevini yerine getirmek olacaktır. Gönüllü kuruluşlar ayrıca, belediyelerin, özellikle kentin fiziksel çevresini geliştirmede çok gereksinim duydukları, yerel kaynakların harekete geçirilmesini gerçekleştirecek potansiyele sahiptirler.

3.5.3.4. Belediyeler ve uluslararası kuruluşlar işbirliği

Uluslararası kuruluşlar kentleri çevresel etkinlikler için "mükemmelin başarılacağı mekanlar" olarak görüp, etkinliklerini belediyelerin güçlendirilmesi ve katılımın gerçekleştirilmesi gibi konulara verirken, asıl hedefin kentlerin her anlamda kapasitelerinin geliştirilmesi olduğunu vurgulayarak, bir sivil toplum kuruluşu olarak gördükleri belediyelerin bu hedefi gerçekleştirebilecek mali ve yasal desteklerle donatılmaları gerektiğini savunmaktadırlar. Öte yandan, Dünya Bankası gibi kuruluşlar kentlere, yeni makro-ekonomik gerçeklere daha kolaylıkla uyulanabilecek yerel örgütlenmeler önererek, desteklerini kentsel ekonomik verimliliğin önünde duran engeller üzerinde yoğunlaştırmakta ve kentlerdeki özel bazı projelerin finansmanı ve teknik işbirliğini gerçekleştirme yoluna gitmektedirler (Bayramoğlu, 1992, s. 85). Kent yönetimleri, uluslararası örgütlerle teknik işbirliği alanları, pilot proje uygulamaları, mali kaynak sağlanması ve bilgi alışverişi gibi birçok alanda işbirliğine girebilme olanağına sahiptirler.

3.5.3.5. Sivil toplum kuruluşlarının mevcut durumu

Mevcut durum genel olarak, gerek Türkiye'deki STK'lar arasında, gerekse de Türkiye'deki STK'larla onların diğer uluslararası benzerleri ve dernek ağları arasında düşük düzeyde bir iletişim ve işbirliği düzeyinin mevcut olduğunu göstermektedir. Engelli yurttaş grupları, kadın grupları, çevre grupları ve son zamanlarda insan hakları grupları gibi, STK'lar arasında oluşturulan ağların sayısında bir artış görülmekle birlikte, kayıtlı olarak çok az sayıda STK "şemsiye" kuruluşu mevcuttur. Sadece sendikalar, odalar ve mesleki dernekler şemsiye kuruluşlar şeklinde tamamıyla örgütlenmiştir ve bunlar oldukça etkindir. Düşünce ve ifade özgürlüğüyle ilgili politikaları savunan STK ağları, en etkin ve başarılı kuruluşlar olarak algılanmaktadır. Eğitim kampanyaları, doğal felaketlerle ilgili arama kurtarma faaliyetleri, sağlık taramaları gibi bazı sosyal yardım işlevlerini yerine getiren STK'lar otoritelerden medyadan ve halktan daha fazla destek görmektedir. Türkiye'deki üçüncü sektör genel olarak oldukça dağınık ve örgütlenememiş bir yapı arz etmektedir (Göymen, 2010, s. 178-179). Toplumsal diyalog, insanlar hakları, engelli yurttaş hakları, etnik kültür, çevre ve kadın hakları ve çoğunlukla hayırsever vakıfların oluşturduğu platformlar gibi, bu duruma istisna teşkil eden bazı örnekler bulunabilir.

3.5.3.6. Bölgesel kalkınma ajansları

Ajanslar, yerel aktörler arasında sinerji yaratan tüm kaynakları seferber edecek, böylece yerel kalkınma çabalarının etkisini arttıracaktır. Ajanslar, kaynakları ve teknik deneyim birikimleri yoluyla ilgili tüm tarafların faaliyetlerini koordine edecek; bu faaliyetlerin ve projelerin özellikle bölgesel ölçekte birbirini tamamlayıcı olması için düzenlemeler yapacak; böylece büyüme, gelir ve istihdam üzerinde daha büyük bir etki üretilecektir. Başka bir deyişle, ajanslar taraflar arasında bir koordinatör, organizatör ve katalizör olarak hareket edecektir. Ajanslar, yerel düzeyde planlama, programlama, proje geliştirme ve uygulama kapasitesini arttırmak için çaba göstereceklerdir. Önemli miktarlarda finansman ve yetkinin yerel düzeye aktarılması beklenmektedir. Bununla birlikte reformun ardından ilk birkaç yıl esnasında verimlilikte beklenen artışın gerçekleştirilmesini ve büyüme, daha yüksek gelir ve istihdam üzerinde ciddi bir etkinin üretilmesini sağlamak için, sadece yerel yönetim organlarının değil tüm aktörlerin de teknik kapasitesini desteklemek gerekli olacaktır (Göymen, 2010, s. 248).

Endüstriyel uzmanlık, üretim ilişkileri, sosyal dayanışma, çevresel koruma ve yerel kalkınma temelinde oluşturulan yerel inisiyatif, özel girişimciler ve STK'ların proje geliştirme ve uygulamada teknik yetersizlikleri olabilir. Bu nedenle bu kapasiteyi arttıran kurumlar ve örgütler yerel düzeyde onlara rehberlik, yeterli finansman ve destek sağlayacak bir örgütlenme yapısının eksikliği hissedilebilir. Dolayısıyla, bu büyüyen dayanışma ortamında rekabet gücünün ve kalkınma bilincinin doğru istikamete ve doğru alanlara yönlendirilmesinde ajanslar önemli bir işlev üstlenirler.

Türkiye'de, proje geliştirme ve uygulama anlayışı, genellikle dışarıya kapalı bir ortamda geliştirilmiş projeler için topyekun finansman arama mantığına dayanmaktadır. Uluslararası deneyim maliyet paylaşımının ya da bir dizi hak sahibi tarafından sağlanan eşit finansmanın böylesi projelerin başarısından önemli bir rol oynadığını göstermiştir. Maliyet paylaşımı hak sahipleri adına sorumluluk üstlenme yaklaşımını yansıtmaktadır ve projenin başlangıcından itibaren ciddi bir sahiplenme ve ortaklık duygusu yaratmaktadır. Bununla birlikte, bu düzenlemeyi yerel kalkınma hedeflerine doğru yönlendirebilecek esnek bir örgütlenme yapısına ihtiyaç vardır. Ajanslar, projelere ve faaliyetlere sağlayacakları destek yoluyla bireylerin, örgütlerin ve kurumların eşit finansman temelli ortak proje geliştirme kültürünü geliştirecektir (Göymen, 2010, s. 249).

3.6. Kent ve Şiddet

Kentsel şiddet, kültür uyumsuzluklarının ve çatışmalarının var olduğu, bunun yanı sıra doğrudan doğruya çevre kontrolünün olmadığı alanlar olan kentlerde meydana gelen ve kırsal alanlara nazaran kentlerde görülen ya da yalnızca buralarda söz konusu olan suçlardır. Kentsel şiddet, yalnızca kentlerde görülebilen ya da kırlarda da rastlanabilen fakat kentlerde daha sık gerçekleşen suçlardır. Alkol, uyuşturucu gibi madde bağımlılıkları sebebiyle gerçekleşen aykırı davranışlar, toplumsal kurallara, yasalara ve ahlaka uygun olmayan davranışların (taciz, tecavüz, ağır hakaretler, hırsızlık, adam kaçırma, trafik kuralları ihlali, fahişelik vb.) kent ortamlarında daha yaygın bir şekilde gerçekleştiğini söyleyebiliriz. Bu örnekler, kentlerde kırsal alana göre daha fazla çeşitlilik gösterir.

Nüfus artışı ile sosyo- kültürel yapıda meydana gelen değişiklik, şiddetin kentlerdeki gelişimini engellemek adına yeterli önlemlerin alınamaması, teknolojik ve ekonomik gelişmelerin kent yapısının değişmesi ve kendi bünyesinde farklı bölgeler oluşması sonucu kent ortamındaki şiddet eylemlerinin çoğalmasına sebep olmuştur. Şiddet oranında meydana gelen artışın sonucunda semtler güvensiz mekânlar olarak algılanmaya başlanmıştır. Bu durum kentte yaşayan vatandaşlarda suça maruz kalma korkusuna neden olmuş ve güvensizlik hissi yaratmıştır. Bireyin güvenliğinin tehdit altında veya her an suç işleneceği endişesi içerisinde bulunması, güven sorununa dayalı tedirginlik ve huzursuzluğuna sebep olmaktadır. Bu korku kişilerde özellikle kentsel mekanda saldırıya uğrama, gasp edilme gibi suç korkuları nedeni ile ortaya çıkmakta ve bireylerin mekanlara yönelik algılarını etkileyerek mekanı suçlu ya da güvensiz olarak tanımlanmasına neden olmaktadır. Özellikle kentlerde yaşayan insanların günlük faaliyetlerini sürdürürken, kendilerini güvende hissetmemelerinden kaynaklı olarak herhangi bir yere ulaşımını sağlarken daha fazla sokak aydınlatmasının bulunduğu, kalabalık, önceden suç işlenmemiş yolları tercih etmeleri bireylerin endişelerini gidermemekle birlikte, tercih edilmeyen bölgelerdeki işletmeleri olumsuz yönde etkilemektedir. Kentin fiziki yapısının, düzeninin, güvenliğinin ve sosyal etmenlerin, suç faktörleriyle bağlantısının farkında olunması sorunun çözümlenmesinde faydalı olabilecektir. Günümüz kent ortamlarında, özellikle suç ve şiddet olaylarının yoğun olarak gerçekleştiği kentlerde, insanlar güvenlik görevlisinin bulunduğu sitelerde konut sahibi olmaya özen gösterebiliyor, apartman yönetimleri kendi alanlarını çit, demir kapılar ve kameralarla güvenli hale

getirmeye çalışabiliyorlar. Bireyler paranoya seviyesinin haricinde elbette tedbirli olmalı ve önlemlerini almalı fakat bu sorunun araştırılması, analizi, daha kalıcı ve etkili önlemlerin alınması veya caydırılması devletin ilgili kurumlarınca çözümlenmelidir. İşte bu noktada kentin asıl sorumlusu belediyelerin devreye girmesi bekleniyor.

3.7. Kent Güvenliği ve Belediyeler

Kent güvenliğinin sağlanması ihtiyacı, kentin oluşması sürecinden itibaren başlar ve bu amaca yönelik önlem veya uygulamalar sürekli geliştirilerek etkinlik sağlanır. Kentin güvenliği ile ilgili stratejilerin uygulamasında belediyeler aktif yapıya sahip olabilirler. Kentin güvenliğini sağlamak sadece polise ait olan bir sorumluluk alanını aşır, yerleşimciler, kent planıcıları, eğitimle ilgili otoriteler, belediyeler, aileler ve bireyler gibi pek çok aktörün sorumluluk alanına girmektedir. Belediye hizmetleri ve güvenlik algısı incelendiğinde belediyeler, sokak ışıklandırması, kentsel tasarım ve planlama, alt yapı hizmetlerinin sağlanması, doğal afetlere karşı önlemler, sokak temizliği, kendi yetki alanına giren kural dışı eylemlere yaptırım gücü uygulamak, sosyal yardımlaşma faaliyetleri, yasal olmayan haksız ticari girişimler ve ticari işletmelerin uygunluk denetimi, yasadışı afişler ve duvar yazıları, sokaklarda yaşayan çocuklar, toplu taşıma araçlarının güvenliği, zabıta hizmetleri vb. bir çok alanda görevli ve sorumludur. Oysa belediyenin zabıtası daha etkin faaliyetler için kullanılabilir (<https://prezi.com/dduhnn4e4vyx/copy-of-copy-of-sucun-kentsel-mekandaki-algisi/>).

5393 sayılı kanununun 51. maddesinde belediye zabıtasının yetki, görev ve yaptırımları açıkça belirtilmiştir. Kent ortamında güvenliğin sağlanması adına zabıta etkili bir yapı olabilir. Bunun için kanun yapımcıların zabıta ile ilgili maddelerde yeni yetki ve görev alanları dahil ederek belediyelerin daha aktif kullanmasını sağlayabilir. Belediyeye ait zabıta görevini, belediyenin kadrosunda sınav ile yer almaya hak kazanan personel haricinde, ihtiyaca göre taşeron firmalar ile tedarik edilmektedir. Yani zabıta, polis gibi ayrıca sözlü, zorlu fiziksel, algısal ve yetenek sınavlarına tabi tutulup özel olarak seçilmiyor ya da kendini ve bireyleri korumak için sürekli olarak özel eğitim ve uygulamalara tabi olmuyor. Bu, öncelikle yasaların konuyla ilgili şekillendirilmesi, belediyelerin kararlılığı ve zabıta görevinin taşeron firmalara verilecek bir rant olmadığına, bunun aksine kent için önemli bir görev olduğu

bilincinin farkına varılması ile mümkün olabileceğini söyleyebiliriz. Daha sonra ise zabitanın silahlandırılması ya da gerekli donanımlara sahip olması gibi örnekler çoğaltılabilir. Buradaki amaç, işlevselliği ağırlaşmış olan sistemdeki polisin iş yükünü azaltarak zabıta ile daha çok alanın kontrol altına alınması ve kuruluş amacı kent olan belediyelerin, kent güvenliğinin sağlanmasında rolü olmasıdır (<https://prezi.com/dduhnn4e4vyx/copy-of-copy-of-sucun-kentsel-mekandaki-algisi/>).

Kent ortamlarında şiddet ve suç olaylarının çoğunlukla nüfus yoğunluğunun fazla olduğu semtler, meydanlar, alışveriş merkezleri, okullar, sorunlu alanlar ile potansiyel suç bölgesi haline gelmiş yerler arasında gerçekleşmektedir. Bu bilgilere yeni ulaşılmamıştır. Amerika'da suçu engellemeye ve önceden gerçekleşeceği yerleri tahmin edebilmek için seçilen test bölgesinde, kaydı tutulan bütün suç olayları işlendiği bölge ile birlikte hazırlanan veri bankasında toplanmış, bu bilgilerin bilgisayar programı sayesinde elde edildiği istatistiki tahminlere göre devriye gezen polisler görev bölgeleri tayin edilmiş ve büyük oranda başarılı olmuştur. Bu uygulama güvensizlik hissi veren ve suç teşkil eden mekanlar için ülkemizde uygulanabilecek önlemlerden biridir (<http://www.gazetevatan.com/sucu-ve-sucluyu-oceden-bildiren-program-ise-yaradi--395713-dunya/>).

Suç üreten alanlar, daha önce şiddet olaylarının yaşandığı, gerçekleşmesi muhtemel olan, insanlar üzerinde tedirginlik hissi veren, kent bünyesinde bulunan "varoş" diye tabir edilen bölgelerdir. Bu tip alanların bir kısmı ülkemizde kentsel dönüşüm kapsamında yeniden yapılandırılmaya çalışılmaktadır.

Suç çeken alanlar, hırsızlık, dolandırıcılık, dilencilik, gasp veya organize suçların işlenmesine müsait işlek ve yoğun olan şehir merkezleri, meydanlar, alışveriş merkezleri, yolcu bekleme alanları veya sık kullanılan yürüyüş yolları gibi insan kalabalığının olduğu hedefteki bölgelerdir.

Suçun oluşumunu kolaylaştıran alanlar ise suç teşkil eden eylemlerin gerçekleşmesine olanak sağlayan bölgelerden oluşmaktadır. Bu mekanlar, suçu çeken alanlardaki yoğun insan akışının olduğu merkezi yerlere ek olarak fiziksel açıdan zarar görmüş ve metruk binaların bulunması, insan ilişkilerinin iyi olmadığı, çatışmaların yaşandığı semtler ile evsiz, madde bağımlısı ve çeşitli sebeplerden dolayı saldırgan davranışlar sergilemeye eğilimli bireylerin bulunmasını da ekleyebiliriz. Buradan şiddet ve suç eylemlerinin, alanların fiziksel ve sosyal

özelliklerinin zayıflıklarıyla birlikte devletin otoritesinin olmayışı yanılığısına düşerek gerçekleştiğini söyleyebiliriz. Kentlerde suç oranının azaltılması, öncelikle kentin fiziksel ve sosyal özelliklerinin iyileştirilmesi ile mümkün olabilecektir. Suçu üreten, çeken ve işlenmesini kolaylaştıran alanların saptanması, güvenli hale getirilmesi çalışmaları yürütülebilir. Suçun gerçekleştiği alanın seçilmesinde, bölgenin korku ve tedirginliğe sebep olmasındaki etmenler detaylı olarak araştırılabilir. Kentlerde yapılan doğru suç analizlerine göre seçilen doğru müdahale ve önlemler, güvenli kent mekanlarının oluşması sonucunu doğrulamaktadır. Buna göre özellikle kentlerde metruk bina ve alanların ortadan kaldırılması, ıssız olarak adlandırılan alanların görülebilir hale getirilmesi, sokaklarda izlenme oranlarının artırılması, aydınlatması yetersiz semtlerle ilgili çalışmaların yapılması önem arz etmektedir. Bu önlemlerin alınması, suçun tamamen ortadan kaldırılacağı anlamına gelmez. Saydığımız önlemler şiddet ve suçun azaltılmasına yönelik olan mekansal tedbirlerdir. Konu bir bütün olarak ele alındığında suç engellenebilir ve durdurulabilir (<https://prezi.com/dduhnn4e4vyx/copy-of-copy-of-sucun-kentsel-mekandaki-algisi/>).

Olaylara saldırganın açısından bakacak olursak, daha önce kolayca suç işlediği bir yerde benzer bir olayı gerçekleştirmek isteyebilir ya da suç işlemeye uygun bir mekan arayışına girebilir. Kenti güvenli hale getirebilmek için belediyelerin öncü olduğu, sivil toplum kuruluşları, kolluk kuvvetleri, sosyologların ve mimarların katkı sağladığı bir güç ittifakı ile fikir alışverişi ve çözüm aranabilir. Suç bölgesi olarak nitelendirilen yerlerdeki önlemlerin artırılması saldırgan açısından caydırıcı olabilir. Kentli üzerindeki suç baskısından kaynaklı korkunun önüne geçilmiş olacak ve bireyler kendini alınan önlemlerle huzurlu ve güvende hissedecektir. Buradaki temel amaç kenti yaşanabilir hale getirmektir. Önlemler almak ve güvenliği arttırmanın yanı sıra suçluyu suça iten faktörlerde araştırılabilir ve çözüm aranabilir. Sonuç olarak o da kentin bünyesinde yaşayan bir vatandaşdır.

4. SONUÇ

Günümüzde yoğunluk kazanan şiddet, gündelik yaşamın bir parçası olarak ve insan etkileşiminin gerçekleştiği tüm alanlarda karşımıza çıkmaktadır. Şiddetin gerçekleşmesine neden olan saldırganlık olgusu farklı şekillerde karşımıza çıkabilecek bir davranıştır. Saldırgan davranışların meydana gelmesinde sosyal ve kültürel faktörlerin kişi üzerindeki etkisinin izini sürmek kolay değildir. Fakat insan davranışlarının saldırganlık ve şiddete dönüşmesindeki nedenlerden yola çıkarak genelden özele doğru bir yöntem izlenebilir. Toplumsal şiddetin önlenmesi ile ilgili olarak yerel yönetimlere düşen sorumlulukları tespit edebilmek için öncelikle toplumsal şiddetin nedenlerinin ve ortaya çıkış şekillerinin doğru şekilde tespit edilmesi gerekmektedir. Toplumsal şiddetle ilgili nedenler ve ortaya çıkış şekillerinin belirlenmesi bu noktalardan hangilerinde yerel yönetimlerin müdahale edebileceğini ve nasıl önüne geçebileceğini belirlemede ilk adım olarak kabul edilebilir. Toplumsal şiddetin nedenlerine bakıldığında psikolojik nedenler, biyolojik nedenler, alkol ve uyuşturucu madde kullanımı, çevresel nedenler, sosyo-ekonomik nedenler, eğitimsizlik gibi nedenler ilk akla gelen nedenlerdir. Yerel yönetimlerin toplumsal şiddetin nedenlerine yönelik şiddeti önlemek amacıyla biyolojik, psikolojik faktörler gibi nedenlerden meydana gelen şiddeti önlemede doğrudan bir yaptırım gücüne sahip değildir. Ancak diğer nedenler yerel yönetimlerce gerçekleştirilecek faaliyetlerle önlenebilir.

Çevresel etmenler toplumun belirli bir kesiminde meydana gelen bozulma ya da stres faktörünün belirli bir kesimde yoğunlaşması temeline dayanmaktadır. Yerel yönetimler tarafından stresi en aza indirmeye yönelik düzenlenecek olan faaliyetler çevresel etmenlerden kaynaklanan toplumsal şiddeti önlemede önemli bir yer tutmaktadır. Toplumun stresini atabileceği alanların yerel yönetimler tarafından rekreasyonel düzenlemeler olarak topluma açılması stresi azaltıcı bir etkiye sahiptir. Bu durum sonucunda çevresel strese dayalı toplumsal şiddet eğiliminde azalma sağlanabilir. Alkol ve özellikle uyuşturucu madde kullanımı bireylerin şiddete yönelmelerinde doğrudan etkilidir. Yerel yönetimler tarafından gerçekleştirilecek

denetimlerin sıklaştırılması yasak olan alanlarda alkol tüketimi engelleyebilecektir. Aynı zamanda denetimler sayesinde uyuşturucu tüketimini de engelleyerek toplumsal şiddetin önüne geçebileceklerdir. Toplumsal şiddetin önemli nedenlerinden bir tanesi de toplumun eğitim seviyesinin düşük olmasıdır. Yerel yönetimler tarafından gerçekleştirilecek olan eğitici faaliyetlerle yaşam boyu eğitim hizmetleri toplumun eğitim seviyesinin yükselmesine yardımcı olabilecektir.

Toplumsal şiddeti önlemede yerel yönetimlerin yapabilecekleri uygulama ve çalışmaların belirlenmesinde kılavuz olarak kabul edilebilecek diğer bir veri ise toplumsal şiddet türlerinin iyi anlaşılmasıyla elde edilebilecektir. Toplumsal şiddetin nasıl ortaya çıktığının tespiti yapılmaksızın, toplumsal şiddetin önlenmesi mümkün değildir. Toplumsal şiddetin türlerine bakıldığında; kendine karşı şiddet, aile içi şiddet, kan davası, namus ve töre cinayetleri, ekonomik şiddet, psikolojik şiddet olarak sıralanabilir. Kişilerin kendilerine karşı uyguladıkları şiddete intihar örnek gösterilebilir. İntihar genel anlamda bireylerin çaresiz kaldıkları düşüncesinde başvurdukları bir şiddettir. Bu durumun önlenmesinde yerel yönetimler her ne kadar doğrudan bir etkiye sahip olmasa da toplumda yerel yönetimlere karşı oluşturulacak güven duygusu bireyleri çare olarak yerel yöneticilere yöneltmede etkili olabilir.

Aile içi şiddet genellikle kadına ve çocuklara yönelik şiddet olarak yaşanmaktadır. Bu gibi durumlarda özellikle kadınların sığınacak bir kapısının olmaması sürekli bir biçimde şiddetle iç içe yaşamaya zorunlu bırakmaktadır. Yerel yönetimler tarafından hizmete açılacak kadın ve çocuk sığınma evleri gibi çalışmaların yoğunlaştırılması şiddete maruz kalan kadınlara sığınacak bir çatı sunacağından aile şiddetinden kaçmaları mümkün olabilecektir. Kadınların sığınacak evlere ihtiyacı olmayacağı bir toplum yaratmak için, eğitim ve meslek edindirme çalışmalarının artırılması ve genel işsizliğin azaltılması konusunda çalışmaların yapılması bireylerdeki bunalım ve yükü en aza indirmeye fayda sağlayacağı gibi spor faaliyetlerinin, spor yapacak alanların, yeşil alanların, parkların ve doğal ormanların korunması sağlanarak alternatif dinlenme alanları ve sosyal tesislerin hizmete sunulması da sosyal bir varlık olan insanların stres faktörünü azaltmaya yönelik faydalı olacaktır.

Yerel yönetimlerin vatandaşları bilgilendirmek için sahip olduğu iletişim araçlarını etkin bir şekilde kullanabilmesi, yönetime katılma bilincini artırarak taleplerini, tepkilerini dile getirebilecek ve bilgi paylaşımında bulunabilecekleri girişimlerde

bulunulması ve söz sahibi yapması, vatandaş ile yerel yönetimler arasındaki olası bunalımları ya da diğer sorunları çözümlenmekte yararlı olacaktır. Bu sebeple yerel yönetimlerin, bölgenin merkezinde bulunan bir blok yapı olmaktan öteye giderek, bölgesini etkin iletişim ağı ile kontrol altında tutabilmelidir. Burada kontrolden kasıt ise ulaşılabilir, aktif rol ve iletişim halinde olmasıdır. Kısacası halkı yalnızlık ve çaresizlik duygusundan kurtarmaktır. Çünkü bu duygulara sahip ve kendini ifade edemeyen bir toplumun şiddet eğilimleri göstermesi kaçınılmazdır.

Kan davası, namus ve töre cinayeti gibi şiddet olayları günümüzde halen yoğun şekilde yaşanan şiddet türleri arasındadır. Kan davası gibi çok sayıda ölüme yol açan şiddet olaylarında yerel yöneticilerin aileler arasında barıştırmacı rol üstlenmeleri ve ailelere hukukun üstünlüğünü benimsetmeleri bu cinayetlerin en aza indirgenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Ancak yerel yöneticilerin bu rolü üstlenebilmeleri için toplumda kişisel anlamda da saygınlık sahibi olmaları ve sözlerinin dinlenmesi önemlidir. Ekonomik şiddet çoğunlukla ellerinde maddi gücü bulunduranların güçsüzlere yönelik uyguladıkları yaptırımı ifade etmektedir. Ekonomik ve psikolojik şiddet genellikle fiziksel bir şiddet eğilimini ifade etmemektedir. Ancak yerel yönetimler ihtiyaç sahiplerine yönelik yapacakları yardım ve desteklerle ekonomik gücü ellerinde bulunduranlara ihtiyaç sahiplerini muhtaç etmeyerek bu şiddetin önüne geçebilirler.

Toplumsal hassasiyetlere özen gösterilerek bölge halkının istek ve şikayetlerinin yerelde çözülemeyen kısımlarının ilgili üst makamlara aktararak çözüme kavuşturulması ve dayanışmanın artırılması halkın hem birbirleriyle hem de yerel yönetimlerle sağlıklı bir bağ kurmasını sağlayabilir. Uyuşturucu ve madde bağımlılığı ile etkin mücadele edilmesiyle birlikte, bu maddelere eğilimin nedenlerinin araştırılması, evsizler ile ilgili çalışmalara destek verilmesi ve onların topluma geri kazandırılması, yerel yönetimlerin gerçekleştirebileceği ve bu çalışmaları geliştirebileceği önemli konulardandır. Ayrıca sorunları olan veya olmayan herkes için psikolojik destek ve rehberlik faaliyetleri aktif olarak üstlenilmelisi ve yürütülmesi fayda sağlayacaktır. Mahallelerden, sokaklardan hatta apartman yönetimlerinden gelecek taleplerin aktarılacağı şikayet birimlerinden ziyade sorunları çözebilecek departmanların oluşturulması, yetkilendirilmesi ve gerçekleşecek olan sorunun en alt birimine ulaşarak çözümlenmesi, daha sonra denetlenmesi toplumsal çatışmaların önüne geçebilir. Ayrıca bütünleyiciliğin

sürdürülebilir olmasını sağlar. Muhtarlar, sivil toplum kuruluşları ve dernekler ile etkin iletişim içerisinde bulunulması ve desteklenmesi, bölgenin sorunlarına hakim olunmasında önemli ölçüde katkı sağlayacaktır.

Araştırma konusu kapsamında fiziksel, ruhsal ve sosyal gibi farklı başlıklarda incelediğimiz birey, bu faktörlerin tek bir bütünü halindedir. Sağlıklı bireyler yetiştirebilmek, onları toplumsallaştırma sürecine dahil ederek, devlet ile ilişkilerini güçlendirmek, çevresiyle sağlıklı duygular geliştirmesi ve iletişim kurabilmesini sağlamak, sosyal, psikolojik, fizyolojik ihtiyaçlarını karşılamak ile mümkün olacaktır. Aile, arkadaş ve okul çevresinde başlayan ilişkiler, bilgi birikimleri, deneyimler, olumlu veya olumsuz kazanımlar, bireyin davranışlarına ve olaylara karşı verdiği tepkileri etkilemektedir. Şiddet eylemlerinin gerçekleşme nedenleri ve sonuçları, hukuk, siyaset, psikoloji, biyoloji ve sosyoloji gibi farklı bilim dallarının ortak araştırmasına gereksinimi vardır. Yine de şiddetin tanımlanması, nedenleri ve nasıl önlenebileceği konusunda politik tespit ve öneriler ileri sürülebilir.

KAYNAKÇA

- Abid, N.** (1998). *Performans Denetiminde Pakistan'ın Deneyimi Üzerine Bir Yaklaşım*, Çev: Derya Kubalı, Sayıştay Dergisi, No: 29, s. 104-127.
- Açıkgöz, R. ve Yusufoglu, Ö.** (2012). *Türkiye'de Yoksulluk Olgusu ve Toplumsal Yansımaları*, İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 1, s. 105.
- Adak, N.** (2004). *Bir Sosyalleşme Aracı Olarak Televizyon Ve Şiddet*, Bilgi Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı: 30, s. 27-30.
- Akarcalı, S.** (1996). *Televizyon ve Şiddet*, Yeni Türkiye, Eylül-Ekim, Sayı: 11, s.553-560.
- Akçacı, T. ve Özçalıcı, M.** (2012). *İşsizliğin Aile Harcamalarına Olan Etkisinin Algusal Analizi*, Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt: 14, Sayı: 2, s. 162.
- Akdoğan, Y.** (2006). *Sosyal Belediyecilik, Yerel Siyaset Dergisi*, Sayı: 3, Mart, s. 44.
- Akın, M.** (2013). *Aile İçi Şiddet*, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, Cilt: 71, Sayı: 1, s. 27-29.
- Alkan, N.** (2002). *Gençlik ve Terörizm*, EGM, TEMUH Dairesi Başkanlığı Yayınları, Ankara, Sayı: 9,s. 44.
- Aydın, Y.** (2011). *Türkiye'de Yerel Yönetimlerin Gelişim Süreci*, Sayıştay Denetçiler Derneği, Dış Denetim Dergisi, Nisan-Mayıs-Haziran, s. 12.
- Aziz, A.** (1982). *Toplumsallaşma ve Kitleleşme*, Ankara Üniversitesi B.Y.Y.O. Yayınları, Ankara.
- Bakırcı, F.** (2006). *Üretimde Etkinlik ve Verimlilik Ölçümü, Veri Zarflama Analizi, Teori ve Uygulama*, Atlas Yayınları, Ankara, s. 83.
- Batıgün, A.** (2008). *İntihar Olasılığı: Yaşamı Sürdürme Nedenleri, Umutsuzluk ve Yalnızlık Açısından Bir İnceleme*, Türk Psikiyatri Dergisi, Cilt: 23, Sayı: 62, s. 65-75.
- Bayramoğlu, A.** (1995). *Türkiye'de Büyükşehir Belediye Yönetimi Üzerine*, İstanbul, s. 25.
- Büyükbaykal, G.** (2007). *Televizyonun Çocuklar Üzerindeki Etkileri*, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, Sayı: 28, s. 31-44.
- Can, Y.** (2014). *Türk Ailesinde Aile İçi Şiddetin Kültürel Dinamikleri*, International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Cilt:9, Sayı:8, s. 13-19.

- Çukurçayır, M. A.** (2002). *Siyasal Katılma ve Yerel Demokrasi*, Çizgi Yayınları, 2. Baskı, Konya, s. 187.
- Dönmez, M.** (1996). *Mahalli İdarelerin Teşkilat Yapısı, Organları ve Görevleri*, Ankara, Mahalli İdareler Derneği Yayınları, s. 4.
- Erdem, M.** (2007). *Aile İçi Şiddet ve 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun*, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Sayı: 73, s. 46-77.
- Erdumlu, G.** (1993). *Büyükşehir Belediyeleri Araştırması*, DPT Yayını, s. 48-49.
- Ergil, D.** (2001). *Şiddetin Kültürel Kökenleri*, Bilim ve Teknik, Sayı: 399, s. 41.
- Erkut, G.** (1991). *Kentleşme Sürecinin Sosyolojik Boyutu, Kentleşme ve Kentleşme Politikaları*, Türkiye Sosyal Ekonomik Siyasal Araştırmalar Vakfı.
- Erten, Y. ve Ardalı, C.** (1996). *Saldırganlık, Şiddet ve Terörün Psikososyal Yapıları*, Cogito, Yapı Kredi Yayınları, Sayı: 6-7, s. 143-164.
- Eryılmaz, B.** (2008). *Kamu Yönetimi*, Okutan Yayıncılık, Ankara.
- Eryılmaz, B.** (2007). *Sosyal Politikalar (Kapak Soruşturması)*, Sosyal Politikalar Dergisi, Sayı: 2, s. 7-9.
- Es, M.** (2007). *Kentsel Yoksulluğun Azaltılmasında Sosyal Belediyeciliğin Rolü*, Yerel Siyaset Dergisi, Sayı: 13, Ocak, s. 45-52.
- Genç, F. N.** (2007). *Yerel Yönetimlerde Personelin Eğitim İhtiyacı*, Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 9(3), s. 57-74.
- Geray, C.** (1999). *Kırsal Kalkınma Yöneltileri, İlçe Yerel Yönetimi ve İlçe Köy Birlikleri*, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, 9(2), s. 11-42.
- Gölönü, S.** (2000). *Yerel Yönetimler, Halkla İlişkiler ve Toplumsal Beklentiler*, Gazi Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, Sayı: 3, s. 125-134.
- Görmez, K. ve Ökmen, M.** (2009). *Yerel Yönetimlerin Güncel Sorunları*, Beta Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul, s. 205-208.
- Göymen, K.** (2010). *Türkiye'de Yerel Yönetişim ve Yerel Kalkınma*, Boyut Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul, s. 179-215.
- Gözütok, D.** (2008). *Eğitim ve Şiddet*, Gazi Kitabevi Yayınları, Ankara.
- Güleç, H. - Ünsal, D. - Altıntaş, M. - Topaloğlu, M.** (2012). *Bir Kısır Döngü Olarak Şiddet*, Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, Cilt: 4, Sayı:1, s. 112-137.
- Gürkan, Ö. ve Coşar, F.** (2009). *Ekonomik Şiddetin Kadın Yaşamındaki Etkileri*, Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi, Cilt: 2, Sayı: 3, s. 124-129.
- Güven, K.** (1998). *4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanununun Getirdiği Hukuki Tedbirler*, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 2, Sayı: 1-2, s. 1-25.

- Halıcı, A.** (2001). *İşletmelerde Sosyal Sorumluluk Stratejileri: Çanakkale İlinde Bir Araştırma*, Celal Bayar Üniversitesi Yönetim ve Ekonomi, Cilt: 7, Sayı: 1.
- Kaya, N.** (2006). *Şiddetin Sosyal Dinamikleri: Yoksulluk, İşsizlik Ve Göç, Toplumsal Bir Sorun Olarak "Şiddet" Sempozyumu*, Eğitim Sendikası Bildiriler Kitabı, s. 105-119.
- Keleş, R. ve Ünsal, A.** (1982). *Kent ve Siyasal Şiddet*, A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara.
- Keleş, R.** (2002). *Kentleşme Politikası*, İmge Kitabevi Yayınları, Ankara, s. 21-22.
- Keleş, R.** (1998). *Yerinden Yönetim ve Siyaset*, Cem Yayınevi, 8. Baskı, s. 268-269.
- Kılavuz, R.** (2004). *Etik Olgusunun Analitik İncelemesi ve Kamu Yönetiminde Etik Davranışın Yönlendiricileri Üzerine Notlar*, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Kızmaz, Z.** (2006). *Şiddetin Sosyo-Kültürel Kaynakları Üzerine Sosyolojik Bir Yaklaşım*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 16, Sayı: 2, s. 247-267.
- Kocacık, F.** (2001). *Şiddet Olgusu Üzerine*, Cumhuriyet Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, Cilt: 2, Sayı: 1, s. 2.
- Köknel, Ö.** (1996). *Bireysel ve Toplumsal Şiddet*, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul.
- Moroğlu, N.** (2012). *Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi 6284 Sayılı Yasa ve İstanbul Sözleşmesi*, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Sayı: 99, s. 357-380.
- Öğülmüş, S.** (2006). *Okullarda Şiddet ve Alınabilecek Önlemler*, Eğitime Bakış, Ankara, Sayı: 7, s. 20-21.
- Ökmen, M.** (2008). *Demokratik Yerinden Yönetim, Sivil Toplum ve Yerel Yönetimler*, Yerel Siyaset Dergisi, Sayı: 27, s. 21-23.
- Ökten, Ş.** (2010). *Kan Davası: Kanın Öcü ya da Şeref Uğruna Verilen Kolektif Savaş*, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Antropoloji Dergisi, Sayı: 24, s. 165-187.
- Özel, M. ve Polat, C.** (2013). *Yerel Yönetimlerde Değişim Ve Yerel Yönetim Hizmetlerinde Müşteri Odaklı Pazarlama Yaklaşımı*, Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt: 2 Sayı: 1, s: 51.
- Özer, M.** (2013). *Yerel Yönetimlerin Varlık Nedeni Olarak Halkla İlişkiler*, Kafkas Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, Cilt: 4, Sayı: 5, s. 22.
- Özerkmen, N.** (2012). *Toplumsal Bir Olgu Olarak Şiddet*, Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı: 28, s. 5-16.
- Özgür, H. ve Azaklı, S.** (2001). *Osmanlı'da Yangınlar ve İtfaiye Hizmetleri*, Gazi Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, Sayı: 1.
- Palabıyıkoglu, R.** (1996). *Medya Ve Şiddet*, Kriz Dergisi, Cilt: 5 Sayı: 2, s.123-126.

- Parlak, B.** (2010). *Yerel Yönetimler, Yerel Siyaset ve Kentsel Politikalar*, Dora Yayınları, 1. Baskı, Bursa, s. 319-537.
- Sarıbay, A.** (1996). *Kent: Modernleşme ile Postmodernleşme Arasında Köprü*, Kentte Birlikte Yaşamak Üstüne, Dünya Yerel Yönetim ve Demokrasi Akademisi, WALD Yayınları, İstanbul.
- Seyyar, A.** (2008). *Yerel Siyasetin Gelişiminde Sosyal Politikaların Önemi*, Okutan Yayıncılık, İstanbul.
- Şengül, R.** (2013). *Yerel Yönetimler*, Umuttepe Yayınları, 2. Baskı, Kocaeli, s. 82-115.
- Şenses, F.** (2002). *Küreselleşmenin Öteki Yüzü Yoksulluk*, İletişim Yayınları, 2. Baskı, İstanbul, s. 146.
- Tekeli, İ.** (1996). *Türkiye’de Çoğulculuk Arayışları ve Kent Yönetimi Üzerine*, Kentte Birlikte Yaşamak Üstüne, Dünya Yerel Yönetim ve Demokrasi Akademisi, WALD Yayınları, İstanbul, s. 15-27.
- Tekeli, İ.** (1992). *Belediyeçilik Yazıları (1976-1991)*, IULA-EMME Yayını, s. 110.
- Tenekecioğlu, B.** (1977). *İşletmelerin Sosyal Sorumlulukları*, Eskişehir İtia Dergisi, Cilt: 13, Sayı: 2, Eskişehir.
- Torlak, Ö. ve Özdemir, Ş.** (2003). *Küçük ve Orta Ölçekli İşletme Yöneticilerinin İş Ahlakı ve Sosyal Sorumluluk Anlayışları Üzerinde Bir Alan Araştırması*, 11. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi, Afyon: Kocatepe Üniversitesi İ.İ.B.F. Yayını.
- Turgutlu, T. ve Pazarlıoğlu, M.** (2007). *Gelir, İşsizlik ve Suç: Türkiye Üzerine Bir İnceleme*, Finans, Politik Ve Ekonomik Yorumlar, Cilt: 44, Sayı: 513, s. 64.
- Tümertekin, E.** (1973). *Türkiye’de Şehirleşme ve Şehirsal Fonksiyonlar*, İÜ Yayınları, No: 1840, İstanbul.
- Türk, H.** (1996). *Demokratik Rejimlerde Seçim Kanunları ve Türkiye İçin Yeni Bir Seçim Kanunu Önerisi, Türkiye ve Avrupa’da Seçim Sistemleri*, İstanbul, Friedrich Ebert Vakfı, s. 9-10.
- Türk, M. ve Bıyık, A.** (2004). *Ekrandan Yanıyan Şiddet ve Televizyon Yayınlarının Çocuklara Etkileri*, Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, Sayı: 1, s. 178-202.
- Türkdoğan, O.** (2007). *Kimlik, Göç, Sosyal Şiddet ve Türkiye Gerçeği*, Türk Dünyası Tarih Kültür Dergisi, Sayı: 245, s. 27-34.
- T.T.B.** (Türk Tabipleri Birliği) (2013). *Şiddetle Başa Çıkmak*, 2. Baskı, Ocak, Ankara, s. 8.
- Ünsal, A.** (1996). *Genişletilmiş Bir Şiddet Tipolojisi*, Cogito, Yapı Kredi Yayınları, Sayı: 6-7, s. 29-36.
- Ünsal, A.** (2005). *Tribün Cemaatinin Öfkesi*, İletişim Yayınları, 1. Baskı, İstanbul.

Yalçındağ, S. (1992). *Çağdaş Belediye, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 1, s. 7-14.

Yaşamış, F. (1991). *Hızlı Kentleşmenin Sonuçları ve Belediyelerin Kurumsal, Örgütsel Yönetimsel Olanakları*, Amme İdaresi Dergisi, Sayı: 24, Eylül, Ankara.

Yetim, D. ve Şahin, M. (1998). *Kadına Yönelik Şiddete Yaklaşım*, Aile Hekimliği Dergisi, Cilt: 2, Sayı: 2, s. 48-49.

Yıldırım, F. B. (1993). *Çevre Terimleri Sözlüğü*, IULA-EMME Çevre Kitapları Serisi, Kent Basımevi, İstanbul.

Yıldırım, F. B. (1992). *Çevre ve Yerel Yönetim*, IULA-EMME, Kent Basımevi, 2. Baskı, İstanbul, s. 77.

Yıldırım, T. (1999). *Türkiye'nin İdari Teşkilatı*, Alkım Yayınevi, s. 169-170.

Yıldırım, U. ve Göktürk, İ. (2008). *Toplumsal Sorunların Çözümünde Yeni Belediyecilik Anlayışı*, 1. Ulusal Yerel Yönetimler Sempozyumu, Sakarya, s. 237-255.

İnternet Kaynakları:

Andaç, M. (03.03.2014). *Risk Analizi ve Yönetimi*, ÇSGB, <http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/ShowProperty/WLP%20Repository/icdenetim/dosyalar/calisma/riskanaliziveyonetimi> (Erişim tarihi 07.07.2015)

Coe (11.05.2011). *Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi*, No:210, <http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/convention-violence/convention/Convention%20210%20Turkish.pdf> (Erişim tarihi 07.07.2015)

Göka, E. (07.04.2008). *Topluluk Psikolojisinde Fanatizm*, <http://www.haber10.com/makale/10957#.VZshrvnt1Bc> (Erişim tarihi 07.07.2015)

Mevka (26.06.2012). *Yaşam Kalitesi Temelinde Toplumsal Şiddet, Göç ve Yoksulluğun İncelenmesi*, [http://planlama.mevka.org.tr/attachments/article/127/Toplumsal%20Yasam%20Kalitesi%20Arastirmasi%20\(Siddet%20Goc\).pdf](http://planlama.mevka.org.tr/attachments/article/127/Toplumsal%20Yasam%20Kalitesi%20Arastirmasi%20(Siddet%20Goc).pdf) (Erişim tarihi 07.07.2015)

Subaşı, N. ve Akın, A. (2003). *Kadına Yönelik Şiddet; Nedenleri Ve Sonuçları*, Hacettepe Üniversitesi HÜKSAM Yayınları, http://www.huksam.hacettepe.edu.tr/Turkce/SayfaDosya/kadina_yon_siddet.pdf (Erişim tarihi 07.07.2015)

Vatan Gazetesi, (2011). *Suç ve Suçluyu Önceden Bildiren Program*, <http://www.gazetevatan.com/sucu-ve-sucluyu-onceden-bildiren-program-ise-yaradi--395713-dunya/> (Erişim tarihi 20.01.2016)

Asimov, B. (2014). *Suçun Kentsel Mekandaki Algısı*, <https://prezi.com/dduhnn4e4vyx/copy-of-copy-of-sucun-kentsel-mekandaki-algisi/> (Erişim tarihi 15.08.2015)

EKLER

EK 1.

6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliğinin Çalışmayla İlgili Hükümleri

Şiddete uğrayan ve şiddete uğrama tehlikesi bulunan, herhangi bir ayırım yapılmaksızın tüm kadınların, çocukların ve aile bireylerinin korunması, (md. 1/f. 1)

Kanunun uygulanmasında Anayasa, uluslar arası sözleşmeler ve özellikle İstanbul Sözleşmesinin esas alınacak olması, (md. 1/f. 2 a)

Şiddet mağduruna temel insan haklarına ve kadın erkek eşitliğine duyarlı, sosyal devlet ilkesine uygun, adil, etkili ve süratli destek ve hizmet verilmesi, (md. 1/f. 2 b)

Tedbir kararının insan onuruna yaraşır bir şekilde yerine getirilmesi, (md. 1/f. 2 c)

Kadına yönelik şiddetin, cinsiyete dayalı bir ayrımcılık ve kadının insan haklarını ihlal eden bir tutum olarak tanımlanmış olması, (md. 2/f. 1 ç)

Şiddet, ev içi şiddet ve kadına yönelik şiddetin ayrıntılı olarak tanımlanması, (md. 2/f. 1 d)

7 gün 24 saat esasına göre çalışacak şiddet önleme ve izleme merkezlerinin kurulacak olması; (md. 2 /f. 2 f)

Koruyucu tedbirlere ilişkin kararın Aile mahkemesi hâkimi tarafından verilmesi yanında, mülki amire de bazı tedbirlerin alınması görevinin verilmesi ve gecikmesinde sakınca bulunan hallerde barınma yeri sağlanması ve hukuki, sosyal, psikolojik açıdan rehberlik ve danışmanlık hizmeti vermek üzere kolluk amirine de tedbir alma yetkisi verilmiş olması (md. 3; md. 4)

Gecikmesinde sakınca olan durumlarda kolluk kuvveti veya mülki amirin koruma kararı verilmesi, mağdura barınma yeri temin edilecek olması, geçici koruma altına alınabilmesi, (md. 3 / f. 2)

Korunan kişinin talebi üzerine MK. 194. maddenin koşullarının varlığı halinde tapu kütüğüne “aile konutu” şerhi konulması, (md. 4/f. 1c)

Korunan kişinin çalışma yaşamına katılımını desteklemek üzere 4 aylık kreş imkânı sağlanması ve Bakanlık bütçesinden ödenmesi, mağdurun çalışması halinde 2 aylık kreş imkânı verilmesi, (md. 3/f. 1d)

Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde şiddeti önleyici tedbirlerin aile mahkemesi hâkimince verilmesinin yanında kolluk amirine yasada yazılı tedbirleri alma yetkisinin verilmiş olması (md. 5/2),

Hayati tehlikesi olması halinde, ilgilinin aydınlatılmış rızasına dayanarak Tanık Koruma Kanunu çerçevesinde kimlik ve belgelerinin değiştirilmesi, (md. 4/f. 1ç)

Şiddet veya şiddet uygulanma tehlikesinin varlığı hâlinde herkesin bu durumu resmi makam veya mercilere ihbar edebilmesi, (md. 7)

Koruyucu tedbir kararı verilmesi için, şiddetin uygulandığı hususunda delil veya belge aranmaması, (md. 8/f. 3)

Kolluk kuvveti tarafından yapılacak uygulamaların çocuk ve kadının insan hakları ile kadın erkek eşitliği konusunda eğitim almış ve ilgili kolluk birimlerince belirlenmiş sayıda personel tarafından yerine getirilecek olması, (md. 11)

Tedbir kararlarının uygulanmasında hâkim kararı ile teknik araç ve yöntemlerin kullanılabilmesi (ancak, kişilerin ses ve görüntüleri dinlenemeyecek, izlenemeyecek ve kayda alınamayacak) (md. 12)

Tedbir kararını ihlal eden hakkında, fiili bir suç oluştursa bile ihlal edilen tedbirin niteliğine göre hâkim kararıyla üç günden on güne kadar zorlama hapsi verilmesi, (zorlama hapsinin toplam süresi altı ayı geçemez) (md. 13)

Şiddet önleme ve izleme merkezlerinin kurulması, (md. 14)

Şiddet mağduruna ve şiddet uygulayana verilecek destek hizmetlerinin ayrıntılı olarak düzenlenmiş olması, (md. 15)

Kanunun uygulanmasında ilgili kurum ve kuruluşların koordinasyonunun Bakanlık bünyesinde olması, (md. 16)

Şiddetin önlenmesi amacıyla yapılacak bilgilendirme programlarının, TV'lerde çocukların da izleyebileceği saatlerde RTÜK denetiminde yayınlanacak olması, (md. 16/3)

İlköğretim ve ortaöğretim müfredatına, kadının insan hakları ve kadın erkek eşitliği konusunda eğitime yönelik dersler konulacak olması, (md. 16/ 6)

Korunan kişiye Bakanlık bütçesinden geçici maddi yardım yapılabilmesi, (md. 17)

Korunan kişi için nafakaya hükmedilecek ve sağlık giderlerinin karşılanacak olması (md. 18; md. 19)

Bu kanun kapsamında başvurular ile verilen kararların icra ve infazı için yapılan işlemlerden yargılama giderleri, harç, posta gideri ve benzeri hiçbir ad altında masraf alınmaması, (md. 20)

Bu kanun kapsamında açılacak davalara Bakanlığın müdahil olabilmesi, (md. 20/2)

Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin usul ve esasların belirlenmesi için Yönetmelik hazırlık aşamasında, Adalet, İçişleri, Maliye, Milli Eğitim ve Sağlık Bakanlıklarının görüşleri alınması, (md. 22)

Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce 4320 sayılı Kanun hükümlerine göre verilen kararların uygulanmasına devam olunması, (md. 23/3)

<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/03/20120320-16.htm>

(Erişim tarihi 25.02.2015)

EK 2.

5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu Madde 102'nin Çalışmayla İlgili Hükümleri

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu m. 102'ye göre, “(1) Cinsel davranışlarla bir kimsenin vücut dokunulmazlığını ihlal eden kişi, mağdurun şikayeti üzerine, iki yıldan yedi yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. /(2) Fiilin vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle işlenmesi durumunda yedi yıldan oniki yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. Bu fiilin eşe karşı işlenmesi halinde, soruşturma ve kovuşturmanın yapılması mağdurun şikayetine bağlıdır. /(3) Suçun; a) Beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı, b) Kamu görevinin veya hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle, c) Üçüncü derece dahil kan veya kayın hısımlığı ilişkisi içinde bulunan bir kişiye karşı, d) Silahla veya birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi halinde yukarıdaki fıkralara göre verilen cezalar yarı oranında artırılır. /(4) Suçun işlenmesi sırasında mağdurun direncinin kırılmasını sağlayacak ölçünün ötesinde cebir kullanılması durumunda kişi ayrıca kasten yaralama suçundan dolayı cezalandırılır. /(5) Suçun sonucunda mağdurun beden veya ruh sağlığının bozulması halinde, on yıldan az olmamak üzere hapis cezasına hükmolunur. /(6) Suç sonucu mağdurun bitkisel hayata girmesi veya ölümü halinde, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükmolunur.

<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/06/20140628-9.htm>

(Erişim tarihi 25.02.2015)

EK 3.

5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanununa İlişkin Uygulama Yönetmeliğinin Çalışmayla İlgili Hükümleri

Temel ilkeler

Madde 4 - (1) Bu Kanunun uygulanmasında, çocuğun haklarının korunması amacıyla; a) Çocuğun yaşama, gelişme, korunma ve katılım haklarının güvence altına alınması, b) Çocuğun yarar ve esenliğinin gözetilmesi, c) Çocuk ve ailesinin herhangi bir nedenle ayrımcılığa tâbi tutulmaması, d) Çocuk ve ailesi bilgilendirilmek suretiyle karar sürecine katılımlarının sağlanması, e) Çocuğun, ailesinin, ilgililerin, kamu kurumlarının ve sivil toplum kuruluşlarının işbirliği içinde çalışmaları, f) İnsan haklarına dayalı, adil, etkili ve süratli bir usul izlenmesi, g) Soruşturma ve kovuşturma sürecinde çocuğun durumuna uygun özel ihtimam gösterilmesi, h) Kararların alınmasında ve uygulanmasında, çocuğun yaşına ve gelişimine uygun eğitimini ve öğrenimini, kişiliğini ve toplumsal sorumluluğunu geliştirmesinin desteklenmesi, i) Çocuklar hakkında özgürlüğü kısıtlayıcı tedbirler ile hapis cezasına en son çare olarak başvurulması, j) Tedbir kararı verilirken kurumda bakım ve kurumda tutmanın son çare olarak görülmesi, kararların verilmesinde ve uygulanmasında toplumsal sorumluluğun paylaşılmasının sağlanması, k) Çocukların bakılıp gözetildiği, tedbir kararlarının uygulandığı kurumlarda yetişkinlerden ayrı tutulmaları, l) Çocuklar hakkında yürütülen işlemlerde, yargılama ve kararların yerine getirilmesinde kimliğinin başkaları tarafından belirlenememesine yönelik önlemler alınması, ilkeleri gözetilir.

Koruyucu Ve Destekleyici Tedbirler

Madde 5 - (1) Koruyucu ve destekleyici tedbirler, çocuğun öncelikle kendi aile ortamında korunmasını sağlamaya yönelik danışmanlık, eğitim, bakım, sağlık ve barınma konularında alınacak tedbirlerdir. Bunlardan; c) Bakım tedbiri, çocuğun bakımından sorumlu olan kimsenin herhangi bir nedenle görevini yerine getirememesi hâlinde, çocuğun resmî veya özel bakım yurdu ya da koruyucu aile hizmetlerinden yararlandırılması veya bu kurumlara yerleştirilmesine,

Soruşturma

MADDE 15 - (1) Suça sürüklenen çocuk hakkındaki soruşturma çocuk bürosunda görevli Cumhuriyet savcısı tarafından bizzat yapılır. (2) Çocuğun ifadesinin alınması veya çocuk hakkındaki diğer işlemler sırasında, çocuğun yanında sosyal çalışma görevlisi bulundurulabilir. (3) Cumhuriyet savcısı soruşturma sırasında gerekli görüldüğünde çocuk hakkında koruyucu ve destekleyici tedbirlerin uygulanmasını çocuk hâkiminden isteyebilir.

Çocuğun gözaltında tutulması

MADDE 16 - (1) Gözaltına alınan çocuklar, kolluğun çocuk biriminde tutulur. (2) Kolluğun çocuk biriminin bulunmadığı yerlerde çocuklar, gözaltına alınan yetişkinlerden ayrı bir yerde tutulur.

Çocuğun nakli

Madde18 - (1) Çocuklara zincir, kelepçe ve benzeri aletler takılamaz. Ancak; zorunlu hâllerde çocuğun kaçmasını, kendisinin veya başkalarının hayat veya beden bütünlükleri bakımından doğabilecek tehlikeleri önlemek için kolluk tarafından gerekli önlem alınabilir.

<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2005/07/20050715-1.htm>

(Erişim tarihi 25.02.2015)

EK 4.

Belediye Zabıtasının Görevleri

Belediye zabıtasının görevleri şunlardır:

a) Beldenin düzeni ve esenliği ile ilgili görevleri;

1) Belediye sınırları içinde beldenin düzenini, belde halkının huzurunu ve sağlığını sağlayıp korumak amacıyla kanun, tüzük ve yönetmeliklerde, belediye zabıtasınca yerine getirileceği belirtilen görevleri yapmak ve yetkileri kullanmak.

2) Belediyece yerine getirileceği belirtilip de mahiyeti itibariyle belediyenin mevcut diğer birimlerini ilgilendirmeyen ve belediye zabıta kuruluşunca yerine getirilmesi tabii olan görevleri yapmak.

3) Belediye karar organları tarafından alınmış kararları, emir ve yasakları uygulamak ve sonuçlarını izlemek,

4) Ulusal bayram ve genel tatil günleri ile özellik taşıyan günlerde yapılacak törenlerin gerektirdiği hizmetleri görmek.

5) Cumhuriyet Bayramında iş yerlerinin kapalı kalması için gerekli uyarıları yapmak, tedbirleri almak, bayrak asılmasını sağlamak.

6) Kanunların belediyelere görev olarak verdiği takip, kontrol, izin ve yasaklayıcı hususları yerine getirmek.

7) Belediye cezaları ile ilgili olarak kanunlar uyarınca belediye meclisi ve encümeninin koymuş olduğu yasaklara aykırı hareket edenler hakkında gerekli işlemleri yapmak.

8) 2/1/1924 tarihli ve 394 sayılı Hafta Tatili Kanununa göre belediyeden izin almadan çalışan işyerlerini kapatarak çalışmalarına engel olmak ve haklarında kanuni işlemleri yapmak.

9) Bulunmuş eşya ve malları, mevzuat hükümlerine ve belediye idaresinin bu konudaki karar ve işlemlerine göre korumak; sahipleri anlaşıldığında onlara teslim etmek; sahipleri çıkmayan eşya ve malların, mevzuatta ayrıca özel hüküm yoksa bakım ve gözetim masrafı alındıktan sonra bulana verilmesini sağlamak.

10) 28/4/1926 tarihli ve 831 sayılı Sular Hakkındaki Kanuna göre, umumi çeşmelerin kırılmasını, bozulmasını önlemek; kıran ve bozanlar hakkında işlem yapmak, şehir içme suyuna başka suyun karıştırılmasını veya sağlığa zararlı herhangi bir madde atılmasını önlemek, kaynakların etrafını kirletenler hakkında gerekli kanuni işlemleri yapmak.

11) 25/4/2006 tarihli ve 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu ve bu Kanuna göre çıkarılan 31/7/2006 tarihli ve 25245 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Adres ve Numaralamaya İlişkin Yönetmelik çerçevesinde binalara verilen numaraların ve sokaklara verilen isimlere ait levhaların sökülmesine, bozulmasına mani olmak.

12) 23/2/1995 tarihli ve 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun hükümleri çerçevesinde etiketsiz mal, ayıplı mal ve hizmetler, satıştan kaçınma, taksitli ve kampanyalı satışlar ve denetim konularında belediyelere verilen görevleri yerine getirmek.

13) Kanunen belediyenin izni veya vergi ve harçlara tabi iken izin alınmaksızın veya harç ve vergi yatırılmaksızın yapılan işleri tespit etmek, bunların yapılmasında, işletilmesinde, kullanılmasında veya satılmasında sakınca varsa derhal men etmek ve kanuni işlem yapmak.

14) 30/6/1934 tarihli ve 2548 sayılı Ceza Evleriyle Mahkeme Binaları İnşası Karşılığı Olarak Alınacak Harçlar ve Mahkumlara Ödettirilecek Yiyecek Bedelleri Hakkında Kanuna göre cezaevinde hükümlü olarak bulunanlar ve 11/8/1941 tarihli ve 4109 sayılı Asker Ailelerinden Muhtaç Olanlara Yardım Hakkında Kanuna göre, yardıma muhtaç olduğunu beyanla müracaat edenler hakkında muhtaçlık durumu araştırması yapmak.

15) 26/5/1981 tarihli ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununa göre, izin verilmeyen yerlerin işgaline engel olmak, işgaller ile ilgili tahsilat görevlilerine yardımcı olmak.

- 16) 31/8/1956 tarihli ve 6831 sayılı Orman Kanunu hükümlerince belediye sınırları içinde kaçak orman emvalinin tespiti halinde orman memurlarına yardımcı olmak,
- 17) 12/9/1960 tarihli ve 80 sayılı 1580 Sayılı Belediye Kanununun 15 inci Maddesinin 58'inci Bendine Tevfikan Belediyelerce Kurulan Toptancı Hallerinin Sureti İdaresi Hakkında Kanun, 24/6/1995 tarihli ve 552 sayılı Yaş Sebze ve Meyve Ticaretinin Düzenlenmesi ve Toptancı Halleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine göre verilmiş bulunan sanat ve ticaretten men cezalarını yerine getirmek ve hal dışında toptan satışlara mani olmak.
- 18) 15/5/1959 tarihli ve 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun gereğince yangın, deprem ve su baskını gibi hallerde görevli ekipler gelinceye kadar gerekli tedbirleri almak.
- 19) 11/1/1989 tarihli ve 3516 sayılı Ölçüler ve Ayar Kanununa ve ilgili yönetmeliklerine göre, ölçü ve tartı aletlerinin damgalarını kontrol etmek, damgasız ölçü aletleriyle satış yapılmasını önlemek, yetkili tamircilerin yetki belgelerini kontrol etmek, damgalanmamış hileli, ayarı bozuk terazi, kantar, baskül, litre gibi ölçü aletlerini kullandırmamak, kullananlar hakkında gerekli işlemleri yapmak.
- 20) 14/6/1989 tarihli ve 3572 sayılı İşyeri Açma Ruhsatlarına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun ile 14/7/2005 tarihli ve 2005/9207 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan, İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik hükümleri gereğince, işyerinin açma ruhsatı alıp almadığını kontrol etmek, yetkili mercilerce verilen işyeri kapatma cezasını uygulamak ve gereken işlemleri yapmak.
- 21) 5/12/1951 tarihli ve 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu kapsamında korunan eser, icra ve yapımların tespit edildiği kitap, kaset, CD, VCD ve DVD gibi taşıyıcı materyallerin yol, meydan, pazar, kaldırım, iskele, köprü ve benzeri yerlerde satışına izin vermemek ve satışına teşebbüs edilen materyalleri toplayarak yetkililere teslim etmek.
- 22) 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanuna göre belediye alacaklarından dolayı haciz yoluyla yapılacak tahsilatlarda yardımcı olmak.

23) 13/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu ile verilen görevleri yerine getirmek.

24) Korunması belediyelere ait tarihi ve turistik tesisleri muhafaza etmek, kirletilmesine, çalınmalarına, tahrip edilmelerine ve her ne suretle olursa olsun zarara uğratılmalarına meydan vermemek.

25) Mülki idare amiri, belediye başkanı veya yetkili kıldığı amirlerin hizmetle ilgili emirlerini yerine getirmek.

b) İmar ile ilgili görevleri;

1) Fen elemanlarıyla birlikte yapılacak yasal işlemleri yerine getirmek.

2) 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu ve ilgili imar yönetmeliklerine göre belediye ve mücavir alan sınırları içinde güvenlik tedbirleri alınması gerekli görülen arsaların çevrilmesini sağlamak, açıkta bulunan kuyu, mahzen gibi yerleri kapattırarak zararlarını ve tehlikelerini gidermek, kanalizasyon ve fosseptik çukurlarının sızıntı yapmalarına mani olmayı sağlamak, hafriyat atıklarının müsaade edilen yerler dışına dökülmesini önlemek, yıkılacak derecedeki binaları boşalttırmak, yıkım kararlarının uygulanmasında gerekli tedbirleri almak, ruhsatsız yapılan inşaatları tespit etmek ve derhal inşaatı durdurarak belediyenin fen kuruluşlarının yetkili elemanlarıyla birlikte tutanak düzenlemek ve haklarında kanuni işlem yapmak.

3) 20/7/1966 tarihli ve 775 sayılı Gecekondu Kanununa göre izinsiz yapılaşmaya meydan vermemek, izinsiz yapıların tespitini yapmak ve fen elemanlarının gözetiminde yıkılmasını sağlamak ve gerekli diğer tedbirleri almak.

4) 21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununa göre, sit ve koruma alanlarında ruhsatsız yapı, izinsiz kazı ve sondaj yaptırınları, izinsiz define arayanları ilgili mercilere bildirmek.

c) Sağlık ile ilgili görevleri;

1) 24/4/1930 tarihli ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu ve 27/5/2004 tarihli ve 5179 sayılı Gıdaların Üretimi Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun, ilgili tüzük ve

yönetmeliğin uygulanmasında ve alınması gerekli kararların yerine getirilmesinde görevli personele yardımcı olmak.

2) Ruhsatsız olarak açılan veya ruhsata aykırı olarak işletilen işyerleriyle ilgili olarak İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik hükümlerine göre işlem yapmak.

3) İlgili kuruluşlarla işbirliği halinde, 5393 sayılı Kanunun 15 inci maddesinin birinci fıkrasının (1) bendi uyarınca gayri sıhhi müesseseler ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin ruhsatlı olup olmadığını denetlemek.

4) Ev, apartman ve her türlü işyerlerinin çöplerinin sokağa atılmasına mani olmak, çöp kutu ve atıklarının eşelenmesini önlemek.

5) Cadde, sokak, park ve meydanlarda mevzuata ve sağlık şartlarına aykırı olarak satış yapan seyyar satıcıları men etmek, bu hususta yetkili mercilerin kararlarıyla zabıta tarafından yerine getirilmesi istenen hizmetleri yapmak.

6) Gıdaların Üretimi Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun, ilgili tüzük ve yönetmelikler gereğince yıkanmadan, soyulmadan veya pişirilmeden yenen gıda maddelerinin açıkta satılmasına mani olmak, karıştırıldıklarından şüphe edilenlerden tahliller yapılmak üzere numune alınması hususunda ilgili teşkilata bilgi vermek, yetkili personelin bulunmaması halinde tüzük ve yönetmeliklerde belirtilen kurallara uygun olarak numuneyi bizzat almak ve yapılan tahlil sonucunda sağlığa zararlı oldukları tespit edilenleri yetkililerin kararı ile imha etmek.

7) Yetkili mercilerin kararları doğrultusunda belirlenen yerler dışında kurban kesilmesini önlemek.

8) 9/8/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanununa ve ilgili yönetmeliklere göre çevre ve insan sağlığına zarar veren, kişilerin huzur ve sükûnunu, beden ve ruh sağlığını bozacak şekilde gürültü yapan fabrika, işyeri, atölye, eğlence yerleri gibi müesseseleri tutanak düzenleyerek yetkili mercilere bildirmek ve bu konuda kendisine verilen görevleri yerine getirmek.

9) 8/5/1986 tarihli ve 3285 sayılı Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanununa ve ilgili yönetmeliğe göre bir yerde hastalık çıkması veya sebebi belli olmayan hayvan

ölümlerinin görülmesi halinde ilgili mercilere haber vermek, bu yerleri geçici kordon altına almak, yetkililere bu konuda her türlü yardımı yapmak, imhası gereken hayvanların itlafına yardımcı olmak, bunların insan sağlığına zarar vermeyecek şekilde imhasını yaptırmak.

10) 3285 sayılı Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanununa ve Yönetmeliğine göre hayvan ve hayvansal ürünlerin nakliyeciliğini yapanların ruhsatlarını ve hayvanların menşe şahadetnamelerini kontrol etmek, mezbaha ve et kombinası dışı kesimleri önlemek, bunların hakkında kanuni işlemler yapmak.

11) 24/6/2004 tarihli ve 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu ile belediyelere, zabitanın görevleri içerisinde verilen yetkileri kullanmak.

12) İlgili kuruluşlar ile işbirliği halinde fırınların ve ekmek fabrikalarının ve diğer gıda üretim yerlerinin sağlık şartlarına uygunluğunun denetiminde ilgili kuruluşların talebi halinde nezaret etmek, ekmek ve pide gramajını kontrol etmek, gerekli kanuni işlemleri yapmak.

ç) Trafikle ilgili görevleri;

1) 13/10/1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununa göre belediye sınırları ve mücavir alanlar içerisindeki karayolları kenarlarında yapılan yapı ve tesisler için belge aramak, olmayanlar hakkında fen elemanları ile birlikte tutanak düzenlemek.

2) Yetkili organların kararı uyarınca belirlenen kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksilerin sayılarını, bilet ücret ve tarifeleri ile zaman ve güzergâhlarını denetlemek.

3) Yetkili organların kararı uyarınca tespit edilen durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerindeki araç park yerlerinde gereken denetimleri ve diğer iş ve işlemleri yapmak.

4) Kanunlarla belediyelere verilen trafik görev ve yetkilerinden belediye başkanlığınca uygun görülenleri yürütmek,

5) Belediyelerce yapılan alt yapı çalışmalarında gerekli trafik önlemlerini almak.

6) Belediyelerce dikilen trafik işaret ve levhalarına verilen hasarları tespit etmek.

7) Şehirlerarası otobüs terminalleri ile diğer garajlardaki otobüslerin fiyat ve zaman tarifelerini denetlemek, uymayanlara tutanak düzenlemek.

d) Yardım görevleri;

1) Beldenin yabancıları bulunan kimselere yardımcı olmak.

2) Savaş ve savaşa hazırlık gibi olağanüstü hallerde sivil savunma hizmetlerinin gerektirdiği ve kendisine verilen görevleri yerine getirmek.

3) Korunmaya ve bakıma muhtaç çocukları, özürlüleri, yaşlıları ve yardıma muhtaç kişileri tespit halinde sosyal hizmet kurumlarına bildirmek.

http://www.fatih.bel.tr/images/editor_dosya/zabitanin_gorevleri.pdf

(Erişim tarihi 25.02.2015)



ÖZGEÇMİŞ

Ad-Soyad : Atakan ÖZDİLEK
Doğum Tarihi ve Yeri: 11.06.1990 / İSTANBUL
E-posta : atakanozdilek@gmail.com

ÖĞRENİM DURUMU:

- **Lisans** : 2015, Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi, Kamu Yönetimi
- **Lisans** : 2013, Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi, İşletme
- **Önlisans** : 2010, İstanbul Aydın Üniversitesi, Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu, Gümrük İşletme